61a edició

Plus

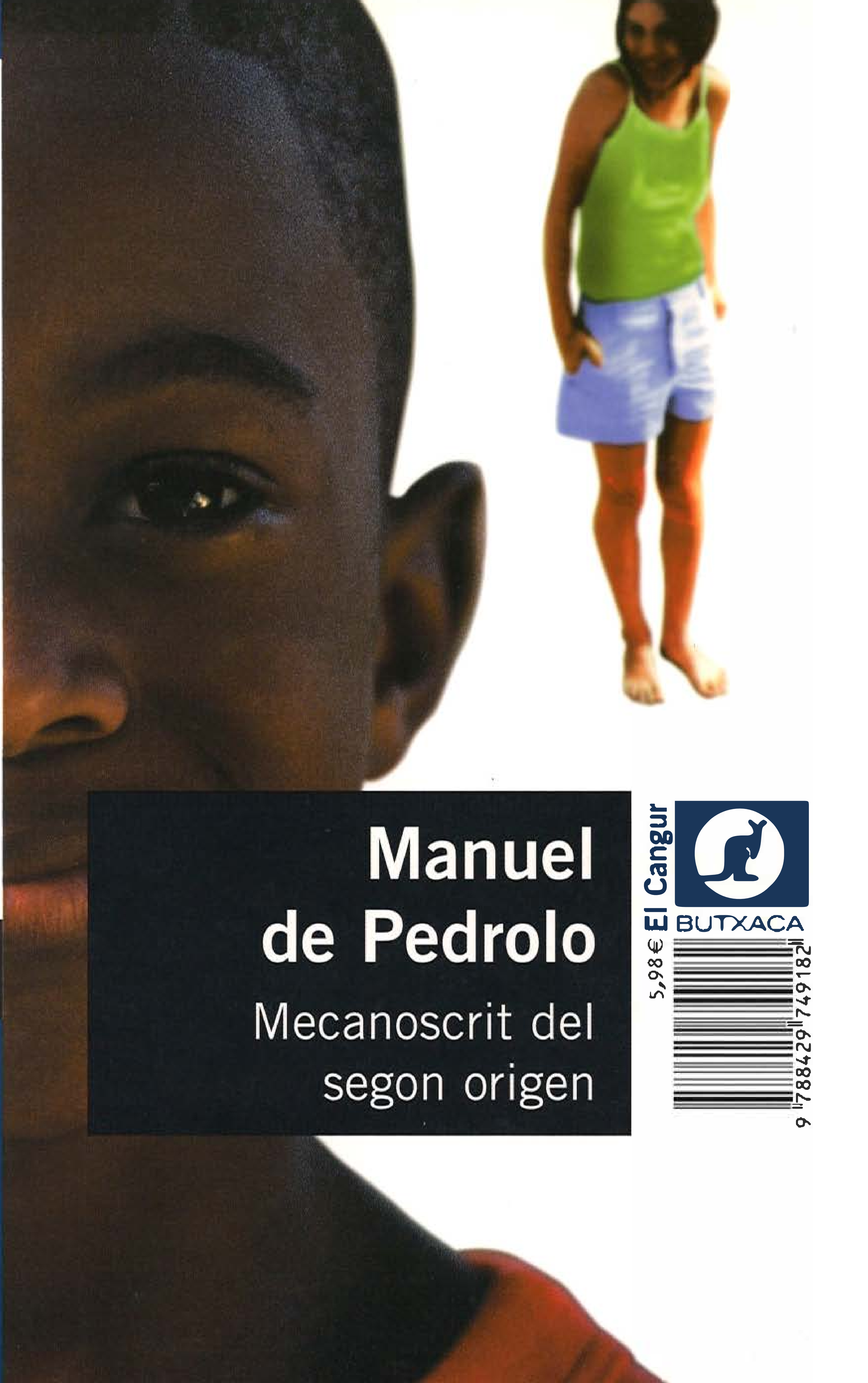

Manuel de Pedrolo

Mecanoscrit del segon origen

El Cangur

BUTXACA

5,98 €

9 788429 749182

Manuel de Pedrolo

Mecanoscrit del segon origen

Edició a cura de Carme Ballús Molina

edicions 62
Barcelona

Sèrie «Plus», dirigida per Carme Arenas.

La primera edició de *Mecanoscrit del segon origen* va aparèixer
a la col·lecció «El Trapezi» el 1974.

*Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita
dels titulars del «copyright», sota les sancions establertes a la llei,
la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol
procediment, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic,
i la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec públics.*

Primera edició dins d'aquesta col·lecció: setembre del 2001.
Segona edició: juliol del 2002.
Tercera edició: setembre del 2002.
© Hereus de Manuel de Pedrolo, 1974, 1976, 1990.
© per la cura de l'edició: Carme Ballús Molina, 1996.
© d'aquesta edició: Edicions 62 s/a.,
Peu de la Creu 4, 08001-Barcelona.
e-mail: correu@grup62.com
internet: http://www.edicions62.com

Fotocomposició per Víctor Igual, s.l.,
Còrsega, 237, baixos, 08036 Barcelona.
Imprès a Liberdúplex,
Constitució, 19, bloc, 8, local 19, 08014 Barcelona.
Dipòsit legal: B. 38.389-2002
ISBN: 84-297-4918-7

MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN, UNA PORTA OBERTA A LA LITERATURA

Manuel de Pedrolo, lector

Manuel de Pedrolo fou un gran lector, vivia de i per a la literatura. Si fou prolífic com a escriptor i investigà gran quantitat de gèneres: poesia, teatre, narrativa breu, novel·la..., també les seves lectures foren molt àmplies i variades. Autors tan diversificats per la seva procedència o estil com Faulkner, Kafka, Joyce, Hammet, Simenon, Sartre, Ionesco, Camus, Miller, Balzac, Tolstoi, Mallarmé... i molts d'altres que farien la relació massa extensa, foren llegits i en ocasions traduïts al català per Pedrolo, que sovint experimentà noves tècniques a partir del que li suggerien aquestes lectures.

Descobrim altres novel·les

És per això que volem treballar el *Mecanoscrit del segon origen* com una finestra oberta als mites, situacions i referents literaris que ens suggereix. Aquí hi

trobareu diverses rutes per explorar, tot i que potser passejareu en algun moment per camins coneguts o trepitjats fa temps. El nostre desig és, sobretot, que la lectura d'aquestes pàgines que segueixen us faci venir ganes de descobrir-ne d'altres.

ELS NOUS ROBINSONS

La situació de solitud, la necessitat de reinventar tot allò que la humanitat ja coneixia, per tal de sobreviure, ens apropen els protagonistes de *Mecanoscrit del segon origen* al mite literari de Robinson Crusoe, el personatge creat per Daniel Defoe.

Daniel Defoe

Daniel Defoe (1660-1731) fou un escriptor anglès, que dedicà gran part de la seva vida al comerç i a la literatura. Participà en activitats polítiques, a causa de les quals va sofrir empresonaments. Els negocis tampoc li van anar gaire bé. Va publicar més de cinc-cents títols al llarg de la seva vida, però l'èxit no li arribà fins al 1719, amb la novel·la *La vida i les estranyes aventures de Robinson Crusoe*. Després, en publicà dues continuacions i d'altres novel·les, la més coneguda de les quals és *Ventures i desventures de la famosa Moll Flanders*, el 1722.

L'estil

Defoe féu la narració de les aventures de Robinson en un estil realista, basat en l'observació i el detall. És el relat apassionant, realitzat de forma brillant, de la vida d'un aventurer anglès que, deixant de banda una pròspera plantació al Brasil, s'embarca cap a Guinea amb uns comerciants d'esclaus i, a causa d'un naufragi, va a parar a una illa deserta.

El mite de Robinson

La situació de partida és molt diferent de la que se'ns presenta al *Mecanoscrit del segon origen*, com també ho és el desenllaç, ja que Robinson acaba la seva vida feliçment acompanyat i de nou al seu país. Però el mite, com sabem, s'ha creat a partir de la relació dels fets que tenen lloc durant els vint-i-vuit anys que roman a l'illa, la major part dels quals els viu sense cap esperança de sortir-ne i sense altra companyia que la d'alguns animals que ha domesticat.

La vida de Robinson a l'illa és dura, com també ho és la de l'Alba i en Dídac quan es troben pràcticament sols en un món destruït. Com ells, busca aliments i tot el que li pugui servir d'eina. Aprofita de manera exhaustiva les restes del vaixell naufragat, però allò més interessant per al lector és veure com utilitza els escassos recursos de què disposa per sobreviure i per orga-

nitzar de nou la seva vida. L'enginy i la constància són les seves armes principals.

Les semblances

En totes dues novel·les, els personatges, davant la seva tràgica solitud, tenen el coratge i la voluntat de reinventar a cada moment els fruits de la civilització i de la cultura. Han de superar nombrosos obstacles, la narració dels quals converteix els dos textos en novel·les «d'aventures».

El treball

La millor manera que troben de superar les dificultats i la sensació de desesperació que tenen davant la seva situació personal és el treball. Els cal organitzar-se bé el temps per elaborar eines i procurar-se aliment, per tal de sobreviure físicament, però també per no enfonsar-se psicològicament davant l'infortuni.

Els valors

Tant l'Alba i en Dídac com Robinson descobreixen a més que els valors de la seva societat eren vàlids en el passat, però han de trobar per ells mateixos què és allò que ara és important i què no. Per exemple, als dos lli-

bres hi ha la narració del moment en què els protagonistes es troben amb molts de diners a les mans i s'adonen que, en les noves condicions, no els serveixen per a res.

Aquests són els punts de contacte fonamentals. Ara bé, ambdues novel·les estan separades per més de dos segles i és evident que transmeten concepcions del món ben diferents.

Les diferències

L'Alba i en Dídac són joves, no poden partir només de la pròpia experiència vital i per això recorren sovint als llibres. Les lectures els resulten una font d'informació molt valuosa.

La religió

Robinson només disposa d'un llibre, la Bíblia, que es converteix per a ell en el seu vehicle d'apropament a Déu. Els seus pensaments sobre la seva vida passada, allunyada de la religió, i les qüestions que es planteja respecte al sentit de la vida en general i de la pròpia situació en particular duen Robinson a la pregària i a unes majors conviccions religioses. Al darrere hi veiem el puritanisme de Defoe, sobretot en el fet de prendre la Bíblia com a únic codi moral i religiós.

En canvi, Pedrolo no era creient i ni Déu ni la re-

ligió apareixen gairebé mai al *Mecanoscrit del segon origen* i, quan ho fan, és en els seus aspectes més negatius i supersticiosos, com és, per exemple, la lectura de llibres sobre el dimoni, que és aviat rebutjada per l'Alba.

El sexe

Si al llibre de Defoe hi és present la religió, en canvi no hi és gens el sexe. Robinson passa més de vint anys sense companyia humana i mai expressa cap desig o enyorament clarament sexual. Aquesta és potser l'altra gran diferència entre les dues novel·les, ja que la relació entre l'Alba i en Dídac és un dels temes més importants del *Mecanoscrit*.

L'educació

Robinson educa Divendres, el nadiu que li fa companyia durant els darrers anys de la seva vida a l'illa i l'Alba fa el mateix amb en Dídac, ja que és més jovenet que no pas ella. Però hi ha una diferència fonamental i és que l'Alba veu en Dídac com una persona igual que ella, amb els mateixos drets i capacitats. Robinson s'estima molt Divendres, però no deixa de veure'l sempre com un ésser inferior, un criat més que un amic.

LA DESTRUCCIÓ DE LA CIVILITZACIÓ

La ciència-ficció

La ciència-ficció és un gènere literari (i cinematogràfic) que es basa en ingredients de caràcter extraordinari i se centra en el desenvolupament de les possibilitats atribuïdes a la ciència i a la tècnica. Una part essencial del gènere és l'univers inconegut i el contacte amb habitants d'altres planetes.

Si la narració del seguit d'aventures que viuen l'Alba i en Dídac ens apropa a la lectura d'una novel·la clàssica en el gènere, com és el Robinson de Defoe, la situació de partida de la seva peripècia vital ens duu a una altra obra prou coneguda, aquest cop pertanyent al gènere de la ciència-ficció. Ens referim a la novel·la *El dia dels trífids*, de l'escriptor anglès John Wyndham.

John Wyndham

John Wyndham Parkes Lucas Beynon Harris (1903-1969) va fer servir diferents pseudònims al llarg de la seva carrera literària, tots ells jugant amb el seu, com heu vist, llarguíssim nom.

Autor de novel·les de ciència-ficció, ha descrit en un estil clàssic i contingut les conseqüències de grans catàstrofes ecològiques i atòmiques sobre la terra a *El dia dels trífids* (1951), *Les crisàlides* (1956) o *Els ganivets de Midwich* (1957).

Un món que s'acaba

En totes dues obres, *Mecanoscrit del segon origen* i *El dia dels trífids*, hi ha un agent extern que provoca el final de la civilització tal com els seus protagonistes l'han coneguda fins aleshores.

Si al *Mecanoscrit* la destrucció la provoquen uns platets voladors vinguts d'altres planetes, a la novel·la de John Wyndham ho fa un fenomen meteorològic difícilment explicable: una pluja de fragments de meteorit, un espectacle de gran bellesa que deixa cecs els seus espectadors de tot el planeta. Al darrere d'aquest curiós fenomen se sospita que hi pot haver l'actuació dels trífids, unes plantes caminadores i mortíferes, que aviat dominen la Terra...

Les semblances

A més d'aquesta situació inicial de desolació, hi ha d'altres elements que fan properes les dues obres. Un d'ells és el fet que els protagonistes siguin joves (ho són molt més en Dídac i l'Alba que en Bill i la Josella d'*El dia dels trífids*) i que siguin de sexe diferent. L'atzar els uneix, però després estableixen una relació amorosa profunda i sòlida.

Els valors

Com ja comentàvem en la comparació anterior amb la novel·la de Defoe, els protagonistes han de revisar de nou el seu codi moral, les seves creences, i adaptar-les al moment que viuen, sense deixar de sentir-se persones. Un dels primers escrúpols que han de vèncer és el de la propietat privada. Els cal alimentar-se, vestir-se, proveir-se d'armes i d'eines... I no els queda altre remei, ni a l'Alba i en Dídac ni a en Bill i la Josella, que trencar aparadors, entrar a botigues i magatzems i prendre tot allò que necessitaran.

La relació amb d'altres éssers humans

Malgrat les diferències, ja que en la destrucció provocada pels trífids queden en vida molts més éssers humans que al *Mecanoscrit*, la ceguesa de la majoria d'ells els converteix en gent perillosa, impotent, disposada a matar. Les poques persones vives que troben l'Alba i en Dídac o són boges o els són hostils, fins al punt que han d'eliminar-les en defensa pròpia. La situació és semblant per als protagonistes d'*El dia dels trífids*, que es veuen obligats a enganyar i a matar per tal de sobreviure.

Les diferències

A cop d'ull, una primera distinció la podem fer per l'extensió: *El dia dels trífids* té aproximadament cent pàgines més que *Mecanoscrit del segon origen*, la qual cosa permet un desenvolupament més detallat d'alguns temes.

A la novel·la de John Wyndham hi ha molts supervivents, la major part d'ells cecs a conseqüència de la catàstrofe. Això fa que els protagonistes, junt amb les poques persones que hi veuen, hagin de pensar en una nova organització social, a més de la personal. També es plantegen la supervivència com a espècie, però no estan sols i les diferents visions de la possible societat futura són una font de conflictes, molt treballada al llarg del llibre.

L'OBRA DE MANUEL DE PEDROLO

La producció literària de Manuel de Pedrolo és molt abundant. Ell mateix manifestà en més d'una ocasió la seva voluntat de fer una obra extensa, en part per poder tocar molts temes i fer una mena de «document» de la realitat i en part per poder experimentar amb totes les tècniques possibles. D'aquesta manera va anar conformant una obra variada, irregular, interessant.

Els gèneres

Manuel de Pedrolo és autor de diversos reculls de poesia, narracions curtes i obres de teatre. Les seves peces teatrals, molt esquemàtiques (*Cruma*, 1957, o *Bones notícies de Síster*, 1962, entre altres), tenen un argument clar, amb una acció definida que l'espectador pot seguir molt bé; però a causa de la necessitat d'esquivar la censura franquista tendeix a allunyar els seus diàlegs de referències que permetin localitzar l'acció en una geografia o un moment històric concret. Els seus personatges escullen la llibertat i combaten per obtenir-la.

El gènere que més ha cultivat Pedrolo, on s'ha sentit més a gust al mateix temps que l'ha explorat en profunditat, ha estat la novel·la.

La novel·lística de Manuel de Pedrolo

Setanta-dues són les novel·les publicades per Manuel de Pedrolo, entre els anys 1949 i 1985. Entre elles, *Mecanoscrit del segon origen* (1974), que ocupa el lloc cinquanta-dosè.

Voler parlar de les característiques comunes a aquestes obres implica un grau de superficialitat elevat, però mirarem de donar-ne els eixos fonamentals.

La temàtica

La llibertat, sobretot la manca de llibertat, és el centre d'interès de la seva novel·lística. Aquest és el tema de fons, tot i que la manera de concretar-lo i d'expressar-lo evoluciona al llarg dels anys. Pedrolo sol presentar la realitat tot combinant descripcions detallades amb situacions poc versemblants, de vegades absurdes.

Les tècniques

La seva vocació d'escriptor realista l'ha dut a experimentar amb recursos tècnics molt diferents, per aconseguir mostrar la realitat a partir de tots els mitjans que la creació literària ens pot posar a l'abast.

Així, sovint juga amb les coordenades de temps i d'espai, distorsionant-les. Un exemple —familiar sobretot al públic juvenil— d'aquest tipus de treball literari, el trobem al recull de narracions *Trajecte final*, que Pedrolo publicà el 1974, el mateix any de publicació de *Mecanoscrit del segon origen*.

En d'altres ocasions, el joc ve donat pel contrast entre els seus personatges, lògics i versemblants, i la situació absurda en què viuen.

Les etapes (els primers anys)

Els primers anys de la producció novel·lística de Manuel de Pedrolo es caracteritzen per la seva convicció que l'escriptor ha d'estar compromès amb la societat en què viu i intentar transformar-la a partir de la seva obra. *Cendra per Martina* (1952) i *Domicili provisional* (1953) són obres característiques d'aquest primer moment.

Els anys seixanta

Als anys seixanta, hi ha una més gran aproximació a la realitat que l'envolta i augmenta la denúncia concreta de les situacions injustes que oprimeixen la seva societat. Destaquen d'aquesta època *M'enterro en els fonaments* (1962), *Totes les bèsties de càrrega* (1965) i les novel·les del cicle *Temps obert.*

La darrera època

A partir dels anys setanta, la censura, que havia posat molts problemes a la publicació d'obres de Pedrolo, es fa més suau i el mercat de consum cultural en català s'amplia, de manera que Manuel de Pedrolo veu publicades obres que feia anys que tenia escrites, com *Tocats pel foc* (1976, escrita el 1959) o *Hem posat les mans a la crònica* (1977, escrita el 1969).

D'aquesta època són, entre altres, *Sòlids en suspensió* (1974) i *No hi fa res si el comte-duc va caure del cavall, a Tàrrega* (1980), així com el cicle d'*Apòcrifs*.

MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN, DINS EL CONJUNT DE L'OBRA DE MANUEL DE PEDROLO

La novel·la *Mecanoscrit del segon origen*, publicada el 1974, pertany a la darrera etapa de l'autor i junt amb el recull de narracions de ciència-ficció *Trajecte final*, del mateix any, i les novel·les policíaques *Joc brut* (1965) i *Mossegar-se la cua* (1967), ha estat una de les obres de més èxit popular de Pedrolo.

Possibles raons de l'èxit

A *Mecanoscrit del segon origen*, Manuel de Pedrolo hi fa un treball d'investigació formal que, a diferència d'altres obres seves molt més complicades en aquest sentit, no en dificulta de cap manera la lectura.

Aquesta facilitat se suma a la presència d'uns protagonistes molt joves, un llenguatge força culte però assequible i una història on s'ajunten l'aventura, la ciència-ficció i les relacions amoroses. Participa de les característiques d'altres obres seves, però d'una manera un xic més amable, no massa crua.

No hem trobat constància que Manuel de Pedrolo

escrivís aquesta obra pensant només en un públic jove, però el cert és que ha estat entre els lectors adolescents on el *Mecanoscrit del segon origen* s'ha fet extraordinàriament popular.

L'estructura

Mecanoscrit del segon origen és una novel·la composta de cinc capítols, anomenats Quaderns, d'una extensió molt semblant (trenta pàgines cadascun) i de tres pàgines finals, que més endavant comentarem.

Cada un dels Quaderns duu un títol, relacionat amb el tema més important dels que s'inclouen a les seves pàgines. Serveix al lector d'orientació i de resum. Els Quaderns estan dividits en apartats, entre cinquanta i seixanta segons el cas, tots ells introduïts per un parèntesi, amb un número que segueix un ordre correlatiu. D'aquesta manera, figura que les anotacions preses al llarg d'aquests Quaderns ens arriben perfectament ordenades.

El temps

Pedrolo té molt present la cronologia; el pas del temps ens arriba delimitat i sense salts endavant i endarrere com en d'altres obres de l'autor, més experimentals en aquest sentit.

Les darreres pàgines representen un escrit de l'edi-

tor dels Quaderns, que afirma varen ésser descoberts més de quatre mil anys abans. D'aquesta manera situa el present al que per als lectors seria l'any 6000, aproximadament. Aquí sí, doncs, que hi ha un joc amb el concepte del temps.

El text trobat: lligams literaris

El fet de presentar-nos el text dels Quaderns que componen el *Mecanoscrit* com una troballa feta en una època molt posterior a la nostra, fa que puguem relacionar *Mecanoscrit del segon origen* amb la ciència-ficció, però és al mateix temps un recurs literari molt antic, utilitzat freqüentment a l'època medieval i també en el moment actual. La finalitat de presentar un text com a trobat casualment, cedit per algú altre o traduït d'una llengua estranya, és sempre la de donar-li credibilitat.

Citarem, a tall d'exemple, algunes obres on s'ha emprat aquest recurs: *Don Quijote de la Mancha*, de M. de Cervantes, *Tirant lo Blanc*, de J. Martorell, o *El nom de la rosa*, d'U. Eco.

NOMS SIGNIFICATIUS: UNA ALTRA CONNEXIÓ AMB LA TRADICIÓ LITERÀRIA

Alba

Els joves protagonistes de la novel·la tenen noms carregats de significat, que ajuden a delimitar el personatge. *Alba* significa inici, aurora, per tant el podem relacionar amb el fet que l'Alba pugui ésser la mare de la humanitat de l'any sis mil. Però té una altra connotació, que és la de blancor, innocència, virginitat, que també ens defineix el seu personatge.

Dídac

Dídac pot estar relacionat amb el grec *didacos* i l'associem amb la instrucció, amb els aprenentatges (penseu en la paraula «didàctic»). I és ell qui és educat i instruït al llarg de la novel·la, el qui realitza un major nombre d'aprenentatges.

Benaura

En el mateix sentit, el nom del poble on vivien l'Alba i en Dídac abans de la catàstrofe inicial també és interessant: *Benaura*. Ens fa pensar en el lloc idíl·lic, tranquil, cantat de sempre pels poetes.

Noms literaris

Segur que en podríem trobar molts més, però partirem d'exemples extrets de les novel·les citades anteriorment: recordeu la relació existent entre el físic i la bonhomia de l'escuder del Quixot, Sancho Panza, i el seu nom. O penseu en l'alegre caràcter de Plaerdemavida, la donzella de Carmesina al *Tirant lo Blanc*. I una mica més complicat d'associar, però també efectiu: Umberto Eco bateja com a Guillem de Baskerville un dels protagonistes d'*El nom de la rosa*, en al·lusió als seus dots detectivescos, que li deuen recordar les obres d'A. Conan Doyle.

EL TREBALL DE LA LLENGUA I LES TÈCNIQUES NARRATIVES A *MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN*

Les tècniques narratives

A *Mecanoscrit del segon origen* la tècnica narrativa predominant és la narració, combinada amb sovintejades però no massa extenses descripcions, de manera que el ritme de la història es manté viu.

Els diàlegs entre els dos protagonistes no són molt abundants, però sí que apareixen de forma regular al llarg de tota la novel·la.

Punt de vista del narrador

El narrador és clarament del tipus omniscient, aquell que sap què fan i què pensen els seus personatges, en el moment present, en el passat, en el futur. D'aquesta manera, els diàlegs entre l'Alba i en Dídac són, en general, una il·lustració d'allò que el narrador ja ens havia avançat. La veu del narrador és el fil conductor de tota la novel·la, amb l'única excepció de les darreres línies de l'últim Quadern, on qui ens parla és l'Alba i ho fa en primera persona, abandonant la tercera persona que hem trobat al llarg de l'obra.

REGISTRES LINGÜÍSTICS

La narració

El llenguatge del narrador és clarament literari. Sovintegen mots com «llur», «car», «puix que», «adesiara» i el treball de lèxic és molt acurat. En qualsevol punt de la novel·la ens podem aturar i fixar-nos-hi: si per a una mateixa acció hi ha dos o tres verbs sinònims, Pedrolo sempre escull el més precís. El mateix ocorre amb els substantius, els adjectius... D'aquesta manera va conformant un text lèxicament molt ric, que pot obligar els lectors menys avesats a fer ús regular del diccionari.

Una altra característica relativament freqüent en el llenguatge del narrador és la inclusió d'expressions o

frases fetes de caire popular. I, en ocasions, recorre a la utilització de recursos literaris, sobretot enumeracions i comparacions, i alguna metàfora, com les que segueixen:

«La ciutat era una orgia de ferralla, de pedres, de cadàvers sorpresos en totes les positures» (metàfora i enumeració).

«Les gallines (...) que s'enfilaven, esvalotades, pels sortints de biga dreçats com peces d'un esquelet mal sepultat» (comparació).

Per a il·lustrar el que acabem de comentar també sobre la barreja de registres i la precisió lèxica, heus aquí aquestes línies, que corresponen a l'apartat 29 del «Quadern de la por i de l'estrany»:

«(29) I durant unes quantes setmanes tots dos van viure amb l'ai al cor per si aquells aparells havien descobert llur presència a la masia i decidien de tornar. Ben just si els tranquil·litzava una mica que no es veiés cap rastre d'activitat humana, com que hi hagués una construcció en curs o un camp conreat de ben poc, i la circumstància afortunada que el foc, quan van passar els avions, ja devia fer hores que s'havia apagat i per la xemeneia, doncs, no sortia gens de fum.

Van decidir no tornar a encendre'l, de moment, però l'hivern encara era cru de debò i, per tal de defensar-se'n, quan no tenien res a fer es colgaven al llit. Va ser durant aquells dies que, potser per nerviosisme, l'Alba va acostumar-se a fumar.»

El diàleg

Els diàlegs entre els protagonistes són col·loquials, plens d'expressivitat, construïts amb frases breus i molts signes de puntuació: interrogants, admiracions, punts suspensius, etc.

Observem que en cap moment hi apareixen elements del registre vulgar ni expressions d'argot, tret que els allunya de la narrativa juvenil posterior, que ha incidit molt més a dotar els seus personatges d'un llenguatge més planer i, en definitiva, més creïble. Un exemple:

«—Podem posar-li el mateix nom tant si és nen com si és nena?

—Suposo que sí.

—A tu, què et sembla que serà?

—Com vols que ho sàpiga, Dídac? Potser seran nen i nena!

Ell la mirà i després va somriure.

—Ah! Doncs estaria bé, tu!»

LA VIDA DE MANUEL DE PEDROLO I MOLINA

Infantesa i joventut

Manuel de Pedrolo va néixer el 1918 a l'Aranyó, a la comarca de la Segarra, on la seva família habitava des d'antic el castell de l'Aranyó. Nen solitari, que se

sentia diferent dels altres per la insistència materna a vestir-lo millor que els altres nois del poble, es decantà de jove pels estudis de medicina. En esclatar la guerra civil, els seus projectes, com els de molts altres conciutadans, se'n van anar en orris.

La maduresa

Casat i amb una filla, s'instal·là definitivament a Barcelona el 1943 i es dedicà a diverses feines per tal de guanyar-se la vida, com vendre fruita, fer d'agent d'assegurances o treballar en una agència d'informació. Però la gran passió de la seva vida fou l'escriptura. A partir del 1974 s'hi va poder dedicar més intensament, així com a les traduccions i a d'altres tasques editorials. Es declarava agnòstic i independentista i era molt poc amic de la vida social, de fer-se veure en actes multitudinaris. Morí el juny de 1990, després d'una llarga malaltia.

Del seu llibre *Darrers diaris inèdits. Blocs 1988-1990*, publicat per Edicions 62, n'extraiem el fragment següent, on Pedrolo ens parla d'una de les seves feines, que li devia fornir material per a la reflexió sobre la condició humana:

«L'entrada anterior em fa pensar que durant aquells anys que vaig fer d'"investigador" vaig parlar amb molta gent de totes les condicions socials, homes i dones, i vaig rebre moltes confidències. D'aquell

temps deu venir el meu convenciment que a moltes persones els agrada confessar-se a un desconegut que para una orella simpàtica i es mostra comprensiu» (p. 102).

I per acabar, us deixem, lectors, amb unes anotacions de Pedrolo als mateixos Diaris citats anteriorment, on el podreu veure com una persona assequible, que convida un jove a parlar amb ell de la seva obra.

Que la lectura d'aquestes paraules us serveixi de porta d'entrada a la novel·la *Mecanoscrit del segon origen*, i que aquesta us sigui molt plaent!

«Em truca, des de París, una noia, Montserrat, que treballa a la Sorbona. Sembla que se li ha presentat un noi que fa una tesi o tesina sobre el meu teatre i que cap al quinze del mes vinent serà a Barcelona. Voldria parlar amb mi i acut a ella perquè li faci de mitjancera, però la cosa és prou senzilla, com li dic: que em truqui en ser aquí i convindrem una cita» (p. 282).

MECANOSCRIT DEL SEGON ORIGEN

QUADERN DE LA DESTRUCCIÓ I DE LA SALVACIÓ

TT/I

(1) L'Alba una noia de catorze anys, verge i bruna, tornava de l'hort de casa seva amb un cistellet de figues negres, de coll de dama, quan s'aturà a avergonyir dos nois, que n'apallissaven un altre i el feien caure al toll de la resclosa, i els va dir:

—Què us ha fet?

I ells li van contestar:

—No el volem amb nosaltres, perquè és negre.

—I si s'ofega?

I ells es van arronsar d'espatlles, car eren dos nois formats en un ambient cruel, de prejudicis.

(2) I aleshores, quan l'Alba ja deixava el cistellet per tal de llançar-se a l'aigua sense ni treure's la roba, puix que només duia uns *shorts* i una brusa sobre la pell, el cel i la terra van començar a vibrar amb una mena de trepidació sorda que s'anava accentuant, i un dels nois, que havia alçat el cap, digué:

—Mireu!

Tots tres van poder veure una gran formació d'aparells que s'atansava remorosament de la llunyania, i n'hi havia tants que cobrien l'horitzó. L'altre noi va dir:

—Són platets voladors, tu!

(3) I l'Alba va mirar encara un moment cap als estranys objectes ovalats i plans que avançaven de pressa cap a la vila mentre la tremolor de la terra i de l'aire augmentava i el soroll creixia, però va pensar de nou en el fill de la seva veïna Margarida, en Dídac, que havia desaparegut en les profunditats de la resclosa, i es va capbussar en l'aigua, darrera els nois, que s'havien oblidat del tot de llur acció i ara deien:

—Guaita com brillen! Semblen de foc!

(4) I dins l'aigua, quan ja nedava cap a les pregoneses, l'Alba es va sentir com estirada per la puixança d'un moviment interior que volia endur-se-la altre cop a la superfície, però ella lluità enèrgicament i amb tot el seu braó contra les onades i els remolins, que alteraven la calma habitual del toll, i bracejà amb esforç per atansar-se a l'indret on havia vist desaparèixer en Dídac.

Una altra commoció de l'aigua, més intensa, l'apartà de la riba sense vèncer-la, car ella li oposà tota la seva voluntat i els recursos de la seva destresa i, per sota

el vòrtex que estava a punt de dominar-la, s'enfonsà encara i va nedar cap a les lianes que empresonaven el noi.

(5) I sense tocar terra, ara en una aigua que tornava a encalmar-se sobtadament, va arrencar en Dídac de les plantes grimpaires, entre els circells de les quals d'altres infants havien trobat la mort, i, sense que ell li donés cap feina, puix que havia perdut el coneixement, va arrossegar-lo amb una mà, mentre l'altra i les cames obrien un solc cap a la superfície, on la respiració continguda va explotar-li, com una bombolla que es forada, abans de continuar nedant fins on la riba baixava a nivell de l'aigua.

En enfilar-s'hi i hissar-hi el cos exànime del noi, encara va tenir temps de veure com el núvol d'aparells desapareixia per l'horitzó de llevant.

(6) I, sense entretenir-se, l'Alba va ajeure en Dídac de bocons sobre l'herba del marge, va fer-li treure tanta aigua com pogué, el girà de cara enlaire en comprovar que encara no donava senyals de vida i enfonsà la boca entre els seus llavis per tal de passar-li l'aire dels propis pulmons fins que el noi parpellejà i es va moure, com si aquella boca estranya li fes nosa.

Va treure-li la roba xopa perquè el sol eixugués el seu cos, va friccionar-lo encara, tota abocada al seu damunt, i només llavors, quan ell ja es recobrava, se li acudí d'estranyar-se que els dos nois que l'havien empès no haguessin acudit.

(7) I després va veure que tots dos eren ajaçats a terra, garratibats i amb les faccions contretes, com colpits per un atac d'apoplexia que els hagués deixats amb la cara groc-rosada. El cistellet s'havia capgirat i totes les figues eren escampades a llur entorn, però no n'havien menjat, car tenien els llavis nets. En Dídac, que es redreçava, preguntà:

—Què fan, Alba?

—No ho sé... Anem, que no et volen.

—Vols dir que no són morts?

(8) I llavors, l'Alba, que es girava en adonar-se que tenia un gran esquinç a la brusa, va alçar la vista cap al poble i obrí la boca sense que li'n sortís cap so. Al seu davant, a tres-cents metres, Benaura semblava un altre, més pla; sota la pols que hi penjava com una boira llorda i persistent, les cases s'amuntegaven les unes damunt les altres, com esclafades per una gran mà barroera. Tornà a tancar els llavis, va obrir-los de nou i exclamà:

—Oh!

I tot seguit, sense recordar-se que la brusa ja no li amagava les sines, va arrencar a córrer camí avall.

(9) I a la vila no quedava res dempeus. Els edificis s'havien aclofat sobre ells mateixos, talment com si de cop i volta els haguessin flaquejat les parets, sobre les runes de les quals havien caigut les teulades. Tot de pedres i de teules partides eren escampades pels carrers i co-

brien, sobretot, les voreres, però l'esfondrament era massa aplomat per haver deixat intransitables les vies més amples, per on ja corria l'aigua de les canonades esbotzades que, en alguns llocs, alçaven guèisers impetuosos entre la polseguera.

En molts indrets, els murs baixos continuaven drets, com per contenir a l'interior el vessament dels pisos alts amuntegats, en alguns casos, entre parets que, esquerdades i tot, havien resistit l'impuls ferotge d'un atac anihilador. Perquè tot allò ho havien fet aquells aparells misteriosos, l'Alba n'estava segura.

(10) I arreu, mig colgats per les runes, a l'interior dels cotxes aturats, pels carrers, hi havia cadàvers, una gran quantitat de cadàvers, tots amb la cara contreta en un rictus estrany i la pell groc-rosada.

No els havien abatut ni pedres ni caps de biga, car alguns reposaven en espais nets i jeien sencers, sense sang visible ni ferides, simplement caiguts com sota el llamp de l'apoplexia. D'altres, en canvi, penjaven dels trespols oberts o treien tot just un membre, o el cap, d'entre els enderrocs que els empresonaven. Ella els coneixia gairebé tots; eren veïns, amics, gent que estava acostumada a veure cada dia.

També hi devia haver els seus pares.

(11) I va tornar a córrer, ara panteixant sota un esquinçall de brusa que s'havia lligat a la cara a tall de

morrió, contra la pols que la feia estossegar. Es va moure cap a la plaça, on el capdamunt del campanar, gairebé intocat, s'alçava ben dret sobre les runes de l'església, que tallaven l'entrada als carrerons de darrera, prou estrets per obligar-la a escalar turons de mobles, de tàpia, de cadàvers, i a davallar per terraplens la superfície dels quals rodolava sota els seus peus.

Va anar orientant-se per una geografia ciutadana ací desconeguda, travessà pel talús d'uns baixos que després es van enfonsar i gairebé la colgaren, va saltar un mur alt on s'enganxà un camal dels *shorts*, que van obrir-se de dalt a baix, retinguts només per la trinxa, i, per un carrer curt i badívol, però inundat per una font improvisada, continuà corrent cap al tombant on hi havia casa seva.

(12) I ara la casa ja no ho era. Els dos pisos de la construcció s'havien precipitat damunt el sostre dels baixos, el qual també es devia haver ensulsiat darrera la porta que ara, amb la paret lleugerament inflada per la pressió, tancava la tomba on reposaven el pare, la mare, la germana que s'havia de casar el mes vinent...

Va alçar les mans, les aplanà contra la fusta sòlida i, després, les va anar deixant relliscar lentament, amb tot el cos que cedia sobre les cames desvalgudes fins que els genolls van tocar el terra ple de guixots, i tota ella, indiferent al dolor físic, es va arraulir bo i mormolant:

—Mare! Mare...

(13) I els llavis li tremolaven amb el plor que li desencaixava la cara d'on el morrió havia lliscat, i les mans, obstinades, continuaven gratant la fusta on va anar perdent fragments d'ungla fins que la petita veu tèbia, que també plorava, digué al seu costat:

—I la mare, Alba?

En Dídac l'havia seguida des de la resclosa, havia recorregut com ella els carrers visitats per la mort, havia saltat muntanyes de runa i, pel laberint dels carrerons, acabava de fer cap al seu cau. Perquè vivia allí, al costat, amb la Margarida que, anys enrera, se'n va anar a servir a fora i va deixar-se prenyar per un negre.

L'Alba se li abraçà, el va prémer contra seu amb un gest desesperat, però va interrompre el plor que encara li nuava la gola i es va anar redreçant, sostinguda pel cos infantil, de nou anys, que pidolava amb un somiqueig:

—No s'ha mort, oi?

(14) I s'havia mort. La van trobar als peus del fogó, després d'haver penetrat a la casa per un forat del sostre, i encara tenia a les mans una cullera amb què devia estar a punt de remenar la pasta que es veia en una olla de terrissa, intacta.

El noi va abraçar-se-li amb un renill de bestiola i la cridava com si ella dormís i la volgués fer despertar, mentre l'Alba li amoixava els cabells arrissats i el deixava desfogar, ara amb els ulls eixuts, tot i que el cor se li inflava com si les llàgrimes brollessin allí, en les clivelles dels batecs arítmics.

Després en Dídac va arrapar-se-li com un nàufrag que s'agafa en una fusta i li mullà les galtes amb el seu plor tot balbucejant mots sense sentit. Ella digué:

—Deuen haver matat tothom.

(15) I quan li explicava allò dels avions, que ell no havia vist perquè era sota l'aigua, van sentir un inesperat refilet que els va fer girar cap a la finestra del pati, que conservava l'ampit, i, de seguida, van veure la gàbia, sencera, de l'ocell, que movia les ales.

—La cadernera!

En Dídac va desprendre les seves mans del coll de l'Alba i es va redreçar.

—La Xica...

La noia, esperançada, es premia les mans contra els pits per tal d'aquietar el cor que gairebé li saltava.

—No estem sols, Dídac, no estem sols!

(16) I hi estaven. No havia quedat ningú de llur espècie, ni cap mamífer. Com van anar veient en deixar la casa i recórrer les runes, entre els cadàvers humans també n'hi havia de gossos, de gats i, al barri dels pagesos, de mules, de porcs, de conills que jeien als estables i als corrals. Havien quedat, però, les gallines, que escatainaven entre la terra de les tàpies, a trossos caigudes, o que s'enfilaven, esvalotades, pels sortints de biga dreçats com peces d'un esquelet mal sepultat. Tampoc no havien mort les mosques que borinaven

entorn de les víctimes patètiques i que ells no podien pas pensar a sebollir; n'hi havia massa.

Carrer rera carrer, d'un cap de vila a l'altre, l'Alba i el noi, agafats de la mà, van anar explorant un escenari que es repetia sense imaginació i pel qual, de tant en tant, deixaven sentir la crida de llurs veus tremoloses per si algú, agonitzant, o simplement atrapat pels enderrocs, volia donar fe de vida. I sempre els contestava el silenci, només pertorbat pel xiulet dels brolladors que regaven el carrer.

(17) I l'Alba s'estranyava de la forma en què havia tingut lloc la destrucció. Perquè a poc a poc va anar observant que amb escasses excepcions, on quedava un pany de mur erecte o la tossa d'una teulada que s'aguantava en equilibri inestable sobre el buit, l'acció que desféu les cases havia obrat uniformement; arreu, els baixos s'haurien salvat sense el pes de la caiguda dels pisos alts que esbotzà els sostres i els inundà desigualment de runa, segons l'alçada de l'edifici o la resistència dels trespols.

Fins i tot als seus ulls inexperts, allò semblava el fet d'una vibració prou puixant per esberlar les parets superiors i, doncs, abatre-les, i massa feble, alhora, per somoure els murs més pròxims als fonaments, on l'ensulsiada havia estat l'efecte del material de sobre. Però, quina mena de vibració podia haver estat aquella que colpí les persones i les anorreà amb tanta unanimitat? I per què havia respectat els insectes i les aus?

(18) I les preguntes es van multiplicar quan desembocaren a la carretera que travessava els ravals de Benaura i van veure els cotxes i els camions que devien haver-se immobilitzat en sec i darrera els parabrises dels quals hi havia tot de persones desconegudes que mai no es devien haver imaginat que moririen en aquell poble per a elles foraster.

¿Que potser el fat de la vila havia estat compartit per les altres ciutats del país? ¿Es trobaven davant una catàstrofe més intensa que no creien, total? El mateix Dídac es va fer ressò de la seva angoixa en preguntar:

—A tot arreu deu haver estat igual, Alba?

Tenia la cara com escanyada per la por i la noia va adonar-se que el cos nu sagnava per tot de ditades vermelles, les esgarrinxades que s'havia fet. I el seu també. Va dir:

—De seguida ho sabrem. De primer, però, anem a vestir-nos.

(19) I van tornar a la plaça, on sota els porxos hi havia una botiga on venien robes de tota mena i a la qual es podia entrar per un dels aparadors. Dins, l'amo, la dependenta i dues clientes ocupaven llocs gairebé simètrics a banda i banda del taulell, sobre el terra de rajols grocs, i al fons hi havia un gat blanc amb la closca partida per una llata.

L'Alba va estirar uns pantalons per al noi, uns *shorts* per a ella, dues camises virolades i una tovallola. Es va treure el cassigall que li tapava malament el ventre i

tots dos van rentar-se en un brollador que s'alçava entre dues pedres. Ni l'un ni l'altre no s'avergonyia de la seva nuesa, ell perquè era innocent i la noia perquè sempre havia estat honesta i a casa seva li havien ensenyat a no tenir hipocresia.

Després van vestir-se amb la roba neta i es van calçar espardenyes d'una gran estesa que omplia aquells mateixos porxos, més avall, on l'espardenyer sempre en penjava d'allò més en dos ferros que posava i treia cada dia.

(20) I seguidament van penetrar a ca l'armer per un forat de la banda de darrera, on l'home i algú altre jeien sota la runa amb els peus cap a fora, submergits en un toll d'aigua, van agafar uns prismàtics i se'n van anar cap a un turó dels afores, no pas més elevat que la casa més alta de la vila, on hi havia els dipòsits, ara molt baixos de nivell, puix que l'aigua s'escapava per les esquerdes i inundava els camps veïns.

Des del cim, l'Alba va confirmar que el seu poble no havia estat escollit a l'atzar o especialment afavorit. A quatre metres de distància, el poble veí, que de fet era a sis quilòmetres, s'havia convertit també en un laberint d'enderrocs. I més lluny, a dotze quilòmetres, encara va poder veure, si bé amb no tanta precisió, l'antiga colònia fabril que amb els anys s'havia transformat en una vila gran. Darrerament hi construïren un modest gratacels, de sis pisos, i també hi havia la torre del campanar; ara, però, no hi eren, i cap teulada no brillava sota el sol.

En Dídac, que era al seu costat, va dir amb la veu molt prima:

—No hi ha ningú, Alba?

Ella va abaixar els prismàtics i li va estrènyer la mà.

—No, Dídac, no hi ha ningú.

(21) I al cap de vint minuts ja sabien també que els telèfons no funcionaven, que no hi havia electricitat i que les estacions de ràdio havien emmudit, puix que cap d'elles, del país o estrangera, no acudí a la cita de les busques del transistor que van trobar en un racó de dormitori d'una casa del Carrer Ample, on tot just s'havien salvat una tauleta de nit i l'aparell.

En Dídac, que cada cop feia una cara més trasmudada, gemegà:

—Què farem, ara, Alba?

Ella va passar-li el braç per l'espatlla amb un gest aconhortador i, sense abandonar la petita ràdio que pensava endur-se, va dir:

—Ens en sortirem, Dídac; no et desanimis.

—I què podem fer, tots sols?

—Moltes coses. Per començar, dinarem.

No tenien gana, però l'Alba sabia que els esperava una jornada molt dura, i estava disposada a lluitar; sempre havia estat una noia pugnaç.

(22) I van dinar en una botiga de queviures de la cantonada del Carrer Major, entre les lleixes plenes de

pots i de llaunes de conserves i sota una vara llarga, carregada de pernils i de moltes menes d'embotits, que per un extrem s'havia desprès del seu suport i penjava sobre les balances.

Menjaven a poc a poc, per obligació, i les mossades se'ls entretenien per la boca, els calia donar grans cops de coll per empassar-se-les, fins i tot quan obriren una ampolla d'aigua mineral per facilitar la deglució. Tots dos tenien l'estómac regirat i el cor petit.

A l'Alba, ara que s'havia concedit un moment de descans, l'enquimerava, sobretot, allò que sovint havia sentit dir a la gent del poble: que, després de guerres i malvestats, sempre hi ha epidèmies de grip, de tifus, potser de còlera...

Els morts, reflexionà aleshores. A Benaura hi havia més de cinc mil cadàvers, una bona part d'ells sense enterrar, i s'anirien podrint, fermentant; durant dies i dies, mesos i mesos, l'aire estaria impregnat de la fortor de les carcasses, saturat de gèrmens pestífers que ells inhalarien si no es decidien a fugir ben lluny dels indrets habitats, puix que a tot arreu devia ser igual.

(23) I l'Alba va agafar un tros de paper d'estrassa i un cap de llapis que trobà al taulell i començà a escriure amb l'esquena repenjada contra la paret. En Dídac li va preguntar:

—Què apuntes?

—Faig una llista de coses. Perquè ens n'hem d'anar.

—On?

—Lluny. Al bosc.

Era el lloc més indicat. Començava a cinc quilòmetres del poble i s'estenia, quasi planejant, cap a les muntanyes de darrera, on els arbres cedien l'espai a la pedra. Hi havia estat dues vegades, d'excursió, i recordava que hi havia un rierol. Hi tindrien l'aigua assegurada, doncs, per tot el temps que calgués, potser dos o tres anys.

—Allí estarem segurs. Entre els morts no s'hi pot viure, saps?

—Agafarem un cotxe, per anar-hi?

—Si el podem engegar rai...

En Dídac es va animar:

—Jo en sé. Ho he vist fer molts cops al garatge d'en Josep, sota casa.

(24) I, havent dinat, van tornar a la carretera, van treure el cadàver d'una dona de darrera el volant d'un Chevrolet i en Dídac s'enfilà al cotxe per tal d'engegar-lo. Però ja ho estava. Ho estaven tots i, a desgrat d'això, no funcionaven. El noi s'admirava:

—Sí que és estrany! Jo ho faig bé...

—Potser els avions deuen haver espatllat els motors.

—Si sabia una mica més de mecànica... Sé on hi ha un llibre.

Però no es podien entretenir, perquè l'Alba volia arribar al bosc aquella nit i ja eren les tres de la tarda. Digué:

—Quan veníem cap aquí he vist dos carrets de mà al magatzem del mestre d'obres; ens serviran.

En Dídac va deixar els cotxes amb recança i la va seguir.

(25) I van treure d'entre les runes els dos carretons, que havien servit per a transportar taulons i materials de paleta, i es van dirigir en primer lloc a la ferreteria més gran de Benaura, un local que no tenia pisos damunt i tot just havia perdut la teulada i un mur.

Amb cordes, van fer un reixat a la banda de darrera i a la banda de davant dels petits vehicles de dues rodes perquè no caigués res i van carregar-hi dues galledes, dues serres, una aixada, un caveguet, dos martells i tot de claus; unes paelles, unes graelles, dues olles, dos pots, quatre gots, sis plats, tot d'alumini, coberts d'acer inoxidable i ganivets i tisores. Al darrer moment, hi van afegir dues destrals.

(26) I a la caserna de la guàrdia civil, entre el riu i el cementiri, un casalot gran de planta i pis on hi havia un forat que, des del pati, els va menar a l'armeria, van apoderar-se de dos màusers i de dues armes curtes, però després van tenir molta feina a trobar les municions, que eren enterrades sota un envà, darrera el despatx on el tinent s'havia quedat amb el cap sobre els braços repenjats a la taula, com si dormís.

(27) I a la botiga de queviures, on van tornar aleshores, van recollir conserves de tota mena, dos pernils, un cabàs d'embotits, sis formatges, una caixeta de sabó, llet en pols, melmelades, ampolles de licor, oli, sal i fruita. També es van endur el llapis amb què l'Alba havia fet la seva llista, un bolígraf que els sortí d'un calaix i un grapat de bosses de plàstic.

(28) I l'estació següent fou la farmàcia vella, a la qual van haver de despenjar-se pel sostre i no sense perill de quedar sepultats, per tal de recollir, indiscriminadament, tot de medecines que després l'Alba va dir que ja estudiaria amb l'ajut d'un receptari que va descobrir a l'armariet de la rebotiga, on també hi havia un diccionari de medicina, gruixut i ple d'il·lustracions.

(29) I de pas cap a la botiga d'electrodomèstics, se'ls acudí d'entrar a l'estanc, per davant del qual passaven, on van fer un arreplec previsor de capses de llumins i d'encenedors i van omplir dues bosses ben plenes de paquets de tabac, perquè l'Alba sabia que el fum allunya els insectes, i al bosc n'hi hauria. També aquí van arreplegar un altre bolígraf.

(30) I a l'establiment d'electrodomèstics no hi van poder entrar de cap de les maneres, car era sota una de les cases més altes de Benaura i estava massa enrunat,

però no gaire lluny hi havia una fanaleria que els va permetre de proveir-se de llanternes elèctriques de taula i de butxaca i d'un grapat de piles de recanvi que entaforaren en un altre sac de plàstic.

(31) I se'n van anar aleshores a la botiga de roba on hores enrera s'havien vestit i, de les lleixes ben curulles, van anar estirant tot allò que necessitarien: mantes, samarretes, bragues, calçotets, camises, mitjons, mocadors, pantalons, jerseis, dues jaquetes, un impermeable i una gavardina per cap... Fora, van agafar més calçat de l'espardenyeria i dos parells de botes d'aigua.

(32) I llavors els carrets ja eren tan plens que en Dídac, tot i que pels seus anys era un noi robust, no podia arrossegar-ne cap. Amb l'Alba entre les vares, doncs, van anar portant-los l'un darrera l'altre a la sortida del poble, on els van deixar per anar-se'n a buscar aquell llibre de mecànica. Però pel camí en Dídac digué:

—També vull la Xica.

La noia, que temia que es tornés a afectar si veia de nou la seva mare, aprofità que ja es feia fosc per contestar-li:

—És molt tard, Dídac... Si de cas, per guanyar temps, farem una cosa: tu vas a buscar el llibre i jo la Xica.

(33) I d'aquesta manera l'Alba se'n va poder anar tota sola al veïnat on havia viscut sempre i on ara reposaven els seus.

Va agafar la gàbia on la Xica ja s'endormiscava, va fregar la galta freda de la Margarida a tall de comiat i, en sortir, féu una pausa davant la porta de la llar perduda. Va aplanar suaument la mà contra el cancell, com si l'acariciés, i nuada per un sentiment de tendresa, de recança, mormolà:

—Adéu, estimats...

(34) I després d'haver reordenat la càrrega, que ho necessitava, prop de les vuit van emprendre el camí cap al bosc, on no arribarien aquella nit, car era un camí de carro amb tot de roderes, en les quals, durant les tres hores següents, van enfonsar-se més d'un cop. Ella davant, estirant, i en Dídac darrera, empenyent, van anar avançant successivament els carrets de quilòmetre en quilòmetre per tal d'allunyar-los tots dos del poble, on ni l'Alba ni el noi no volien tornar.

Amb la nit, el cel s'havia encès en dos indrets distints, on devien cremar pobles, i allò feia més feréstega la fosca per la qual progressaven en silenci, concentrats en un esforç tan insostenible que, a la fi, cap a les onze, els músculs, rebels i massa adolorits per respondre a la voluntat, els obligaren a aturar-se al peu d'un turó on, sota uns quants arbres, hi havia una clapa d'herba.

En aquell moment, eren a tres quilòmetres de Benaura.

(35) I asseguts en una riba, amb els peus nus i encetats d'haver trescat per les runes, van menjar formatge i pomes dels aliments que portaven, i en Dídac va dir:

—¿Tu creus que ha estat un càstig de Déu, tot això, Alba?

—És clar que no, Dídac! D'on l'has treta, aquesta idea?

—Com que de vegades, a la trona, el capellà deia que en aquest poble hi havia molts pecadors i que Déu els castigaria...

—Això, predicava?

—Sí. Tu, com que no anaves a missa... Per què no hi anàveu, vosaltres?

L'Alba, el pare de la qual fins i tot havia fet presó sense haver assassinat, robat o estafat mai ningú, va contestar-li:

—Potser per això, Dídac, per no haver de sentir aquestes prèdiques.

—Què vols dir?

—Que no pot ser que tu i jo siguem els únics justos, Dídac.

El noi va callar, pensarós.

(36) I van estendre una manta a frec del marge, on la terra era plana sota l'herbei, es van gitar l'un al costat de l'altre i es van tapar amb una altra manta per tal de protegir-se de la fresca de la nit. Però a l'Alba li costava d'adormir-se. Dintre seu sordejava un dolor punyent que, ara, la trobava sense resistències i l'obliga-

va a preguntar-se què pretenia amb aquella idea d'anar-se'n al bosc i si no era ridícul que ella, una noia, volgués continuar vivint quan tothom s'havia mort i no l'esperava cap futur.

Cap de les seves il·lusions d'adolescent no es podria realitzar en un món buit, en la soledat. Estudis, diversions, amors... Tot això havia estat anorreat com les cases i les persones. Només entre elles tenia sentit. Si cap accident o cap malura no l'abatien, es faria gran, es faria vella, sense haver viscut de debò, aclaparada per la tristor d'una lluita diària i no compensada per una existència que ja li pesava tant com les cames, els braços, les parpelles que es tancaven sense apressar la son.

Però després va pensar que no hi havia cap feina tan ben feta que fos perfecta. No era possible que, entre tants milions de persones, només se'ls hagués estalviats a ella i a en Dídac. En algun lloc hi havia d'haver altra gent, poca o molta, i la buscaria de seguida que li semblés prou segur de recórrer, sense dany, un domini que ara, provisionalment, era dels morts...

(37) I en adormir-se van començar a turmentar-la tot de malsons recurrents en els quals s'enfonsava tot i que una part d'ella, que maldava per escapar-se'n, sabia que no eren reals, que la realitat era allò, aquell jaç sobre la terra dura i poc familiar, no pas la fugida desarticulada davant l'escamot d'ombres que l'encalçava.

Va despertar-la el propi gemec, però no la despertà

prou perquè no caigués altre cop entre els persecutors, sinó que ara s'havien metamorfosat en tot d'homes i de dones com ella que l'empenyien cap als aiguamolls on se li enganxaven els peus i, des del fons, algú l'estirava cap a un reialme interior, subterrani.

Una segona mutació va traslladar-la a la platja plena de cadàvers, de ferits i de moribunds, que alçaven les mans i se li arrapaven entre un gran rebombori d'objectes invisibles i de crits metàl·lics, mentre les aigües que pujaven impetuosament de l'abisme l'embolcallaven amb una alenada fètida.

En allargar la mà amb un gest de rebuig, va ensopegar amb un cos dens i aquàtic, l'onada que es movia. Però això havia estat en el món del somni; ací, al camp, quan obrí els ulls i parpellejà, la celístia, que ja evocava l'aurora, li va deixar veure que el cos que sentia contra el seu era el d'en Dídac. El noi, que s'havia anat desplaçant sota la manta, bleixava amb una respiració tranquil·la, tan arraulit a la vora d'ella que les cames la fregaven i una mà, necessitada d'assegurar-se una presència amical, l'abraçava amb el palmell obert sobre els pits que fugien de la camisa descordada.

L'Alba va tornar a adormir-se immediatament, ara sense malsons.

(38) I ja era migdia de l'endemà quan van arribar a la llinda del bosc amb el darrer carretó i s'endinsaren en la verdura sense perdre de vista el rierol que el travessava des de les muntanyes. No feia gens de vent, però

allí, entre els arbres que s'anaven espesseint sobre una terra de pinassa, es respirava una atmosfera fresca, lleugerament humida, plena de sentors vegetals, d'humus indestorbat des de la tardor passada, quan hi acudiren els darrers boletaires.

Hi havia menudes clarianes assolellades i, ara i adés, pendents abruptes, sobtats, que enfonsaven el torrent i, a ells, els forçaven a enfilar-se de quatre grapes, però en conjunt la pujada era planera, suau, animada, sovint, pel cant d'algun ocell que feia aturar en Dídac amb una pregunta:

—Què és, Alba? Un canari?

—No n'hi ha, aquí. Potser un rossinyol...

—N'agafarem un?

—No, Dídac. Els ocells són més feliços volant que engabiats.

—No és feliç, doncs, la Xica?

—Em penso que no.

I el noi rumiava aquesta resposta i d'altres respostes que el desconcertaven una mica.

(39) I al cap de molta estona, van desembocar davant d'un replà alt, de terra, potser a dos-cents metres de les roques, on el rierol queia amb una petita cascada transparent i prima, sota la qual el llit del torrent s'eixamplava entre els matolls i les alzineres que havien anat substituint els pins. Tots dos es van extasiar, i en Dídac digué:

—Oi, que bonic! Aquí sí que ens hi podríem quedar, oi, Alba?

La noia va mirar el marge cosit de matarrades que penjaven entre les arrels dels arbres de damunt i contra el qual, un cop netejat, seria relativament fàcil de construir una barraca, però el pendent de sobre potser la faria perillar en dies d'aiguat...

—No ho sé. Mirarem una mica més. Ara, però, ens banyarem i dinarem.

(40) I, nus, van endinsar-se en l'aigua que només els arribava al tou de la cama, i l'Alba es va asseure per xopar-se tot el cos cobert de suor fins que en Dídac, que s'havia posat sota la cascada, baixà xipollejant i es va estirar al seu davant, amb el cap alçat. Es va quedar quiet, mirant com ella es rentava les cuixes i, al cap d'un moment, va preguntar-li:

—Com és que les noies sou diferents?

L'Alba li va somriure en adonar-se que les seves pròpies paraules el torbaven i va dir:

—Si tots fóssim iguals, no hi hauria ni homes ni dones.

—I a tu t'agrada de ser una noia?

Ella, ara, va riure.

—Sí, Dídac. Com a tu també t'agradarà de ser un home.

El noi va assentir i tornà a fitar-la.

—No et fa res que et pregunti coses?

L'Alba, que sempre havia obtingut respostes franques i honestes de casa seva, el tranquil·litzà:

—No, Dídac; em pots preguntar tot el que vulguis.

(41) I aquella tarda, quan ja havien menjat i reposat, van descobrir una cova no gaire lluny de la cascada, i tots dos se'n van alegrar, puix que això els estalviaria d'haver de fer una barraca amb troncs d'arbre. Era un forat prou alt perquè no s'haguessin d'ajupir i d'uns dos metres i mig de fondària, on fins i tot hi havia una mena de banc, una llosa plana encastada en dues pedres, que indicava ben clarament una ocupació anterior, confirmada per l'enfosquiment del sostre a conseqüència d'algun foc del qual ja no quedava cap rastre; potser era un refugi de llenyataires o de caçadors.

L'Alba s'ho va mirar detingudament, examinà la gruixària del sostre de terra i digué:

—Ja tenim casa.

(42) I aquella nit, com que en arribar a baix ja era tard, van quedar-se a dormir a la llinda del bosc, però a partir de l'endemà, i durant tres dies, van anar pujant tot allò que havien recollit a les botigues del poble. Ho havien de traslladar a l'esquena, car el bosc era massa espès i de terra massa accidentat per fer-hi entrar els carrets, que van haver de deixar al camí.

Ho van col·locar tot a l'interior de la cova, per si plovia, però havien arreplegat tantes coses que, gran i tot com era, no ho era prou perquè, un cop plena, hi poguessin dormir. Va ser per això que la darrera nit, quan ja era tot dalt, van decidir que també construirien una barraca.

(43) I l'endemà van posar-se a la feina, però van començar per la comuna, perquè, com va dir l'Alba:

—No hi ha cap necessitat que ho embrutem tot.

Amb l'aixada i el caveguet, doncs, van obrir una rasa a trenta metres de l'habitatge i van amuntegar tota la terra que havien tret en un costat per tal de poder anar-la tirant dins i cobrir així cada cop els excrements.

(44) I va ser al cap de poques hores que van deixar en llibertat la Xica. Aquell era un indret amb molts d'ocells, més que res moixons, i el noi no es cansava de seguir llur vol de branca en branca i, sovint, a terra, on de vegades es barallaven per un cuquet o d'altres menges.

—Oi que fan gràcia?

L'Alba va dir:

—Mira la Xica...

La cadernera, dintre la gàbia, que havien penjat en un sortint d'arrel, era enfilada, molt quieta, a una de les dues canyetes aguantades pels filferros i, amb un piupiueig malenconiós, contemplava també els ocells.

—Està trista, oi?

—És clar; veu els altres i té ganes de sortir.

—Vols que l'aviem, doncs?

—Sí.

—Però jo me l'estimo...

—Precisament perquè te l'estimes, Dídac.

El noi va vacil·lar un moment, com si s'hi pensés, i aleshores es va atansar a la gàbia i la va obrir. La cader-

nera, però, no es va moure fins al cap de dos o tres minuts, que saltà a la porteta, va fer un refilet i, després d'haver mirat d'una banda a l'altra, va emprendre un vol curt i maldestre en direcció a la branca més propera.

(45) I com sigui que mentre dinaven l'Alba va pensar que seria convenient d'aprofitar els taulons del cul dels carrets per fer-ne una teulada, en acabar van baixar altre cop al camí de sota amb les serres i d'altres eines i es van passar gairebé tres hores desmuntant els petits vehicles.

Ja fosquejava quan, carregats com uns rucs i amb la roba enganxada al cos per la suor, van travessar el rierol pel pas de prop de la cascada i van amuntegar les fustes al costat de la cova, on la noia entrà a buscar roba per tal de canviar-se després d'haver-se rentat. I era dins quan en Dídac va cridar:

—Alba! Alba! Mira!

La cadernera havia tornat a la gàbia, on ara, tota estarrufada, es disposava a amagar el cap sota l'ala com feia sempre per dormir. L'Alba digué:

—No la tanquis. Que entri i surti quan vulgui.

—Sí. Oi que deu ser feliç, ara?

(46) I, tot i que havien pujat les fustes amb tant d'esforç, no van fer la barraca. Eren massa curtes i a l'Alba va semblar-li que potser valdria més obrir un altre forat, prop de la cova, i fer-les servir de lleixes per tenir-ho tot ben endreçat.

S'hi van posar amb els caveguets, convençuts que avançarien de pressa, però no tenien les mans acostumades a feines d'aquesta mena i de seguida els van sortir butllofes que els obligaven a prendre-s'ho amb calma mentre no se'ls formessin durícies protectores. Va ser durant aquests dies de descans que l'Alba començà a llegir el diccionari de medicina. Volia saber tant com li fos possible del cos i de les seves malures per si un dia queien malalts. Ara no hi havia cap metge al qual es pogués acudir.

(47) I no van acabar, doncs, la segona cova fins al cap de més d'una mesada, un matí bròfec que amenaçava pluja. Pel cel es passejaven tot de núvols negres darrera els quals brandava una tempesta que es descarregà a la matinada, quan els trons, molt propers, els van desvetllar i obligaren la noia a sortir a buscar la Xica, que ja estava molla.

L'endemà continuava plovent, i va ploure durant quatre dies i cinc nits; l'atmosfera es refrescà i, en tornar a brillar el sol, ja feia un temps gairebé hivernal. Van haver de posar-se els jerseis.

(48) I van traslladar llurs possessions a la cova que havien fet, on ja hi havia les lleixes instal·lades, però una part de les coses de menjar van deixar-la amb ells i l'Alba ho aprofità per fer inventari. Va calcular que, a tot estirar, en tenien per uns vuit mesos, que ja era molt. I,

al mateix temps, era poc, perquè al bosc només hi havia glans i pinyes ara que l'estació de les móres i de les cireretes de pastor ja havia passat. També hi havia aus, però no disposaven d'armes per caçar-les; una mica tard, l'Alba va pensar que hauria d'haver-se endut una escopeta de ca l'armer.

En Dídac, que la veia preocupada, va dir-li:

—I també hi ha rels i herbes que es poden menjar. A casa tenia un conte que parlava d'un noi perdut en una selva que en vivia.

L'Alba l'acaronà.

—Sí, però devia ser un conte de fades...

(49) I hi havia els bolets, que aquell any van ser abundants. Sinó que molts no s'atrevien a collir-los; ella només coneixia els rovellons, les mocoses, els fredolics i els pinetells.

En sortien a buscar amb dues bosses de plàstic i després, en veure que es trinxaven, amb una galleda, que gairebé sempre omplien, puix que ella era una bona boletaire i el noi de seguida en va aprendre. Van fer tires d'unes peces de roba i, de banda de vespre, els enrastellaven per penjar-los a la cova que els servia de magatzem.

També van amuntegar tot de pinyes i més endavant, un matí, van trobar tòfones. Encara que no n'havien menjat mai, els van semblar bones, i, a partir d'aleshores, es dedicaren a perseguir-les. Però n'hi havia poques, o potser era que no sempre les sabien trobar.

(50) I durant aquells mesos, cada dia engegaven una estona el transistor i escoltaven els espetecs de l'estàtica, car totes les estacions continuaven silencioses, com per confirmar-los que vivien en un desert.

De vegades el noi feia preguntes que ella no s'esperava, com quan va dir:

—Així, si un dia ens morim, ja no quedarà ningú?

—Confio que sí. Quan siguis més gran, tindrem fills.

En Dídac se la va mirar amb la boca oberta, estranyat.

—Tu i jo? Vols dir que ens casarem?

I quan ella assentí, va exclamar amb tota espontaneïtat:

—Però tu ja seràs vella, llavors!

Ella li va somriure:

—Ja veuràs com no, Dídac.

(51) I en aquell moment ja s'havien organitzat prou perquè l'Alba fes una mena de programa d'estudis per al noi. Ell ja llegia bé, i escrivia, però no era pas qüestió que aquella habilitat se li rovellés. Gairebé cada dia, doncs, dedicava una estona a la lectura del llibre de mecànica, una disciplina per la qual tenia molta afecció i que ella encoratjà, car els havia d'ésser útil. També aprenia amb facilitat les altres coses que ella li ensenyava oralment, sense poder repenjar-se en els textos que havia estudiat a col·legi i que, per sort, encara tenia frescos. I quan els calia escriure alguna frase

o fer algun dibuix, ho feien a terra, amb un cap de bastó, perquè no disposaven de paper.

(52) I va ser per aquell temps, mentre els dies s'escurçaven més i més i el fred augmentava, que van construir una llar rudimentària a la cova. Van excavar un forat de dos pams de profunditat per dos i mig d'alçada i tres d'amplada i, a partir de l'angle exterior de dalt, van obrir, diagonalment, una mena de canal que donava a fora, el van revestir amb lloses primes que els calgué anar a cercar més amunt, on hi havia el roquissar, van pastar fang per tapar les escletxes i, a sobre, hi van clavar una fusta que ho aguantava.

De nit, a dins, amb el foc encès i una manta que penjava a la porta, sempre hi havia una mica de fum, però dormien calentons i bé sobre el jaç d'herbes i de branquillons tendres que renovaven tot sovint.

(53) I de bon matí, quan ja no quedaven brases, en despertar-se estaven arraulits l'un contra l'altre, o abraçats, i hi restaven bona estona mentre fora els ocells s'eixorivien i la llum anava creixent. Noia i infant s'havien acostumat a domir plegats des del primer moment i el contacte dels cossos els feia sentir-se més acompanyats.

(54) I a mitjan gener va caure una nevada que aquietà la terra i abaixà el cel gairebé fins a frec de les copes dels

arbres, i ells van calçar-se les botes d'aigua, es van posar roba gruixuda i van córrer pel bosc, il·lusionats com dues criatures, però la neu persistí, es féu monòtona, i els calgué netejar el davant de la cova amb l'aixada.

No va ser fins aleshores que l'Alba s'entretingué a classificar les medecines, moltes de les quals no sabia per a què servien malgrat les indicacions dels prospectes que hi havia dins. Però tenia el llibre per consultar tot allò que no entenia i, a poc a poc, s'anava orientant.

(55) I l'hivern va ser dur, i llarg, amb glaçades persistents i matins fredíssims, però assolellats, que ells esmerçaven fent llenya per tal d'alimentar la llar de la cova i una foguera que ara, des de la nevada, tenien perpètuament encesa a dos metres de la porta, on van netejar-ho tot de brossa i eixamplaren la clariana per no provocar un incendi.

El bosc era verd i misteriós i dels arbres penjaven tot de gotes que s'escorrien lentament en el silenci d'una vida com suspesa que només ells pertorbaven amb llurs veus i, l'Alba, amb les cançons que li pujaven als llavis quan, agenollada a la vora del rierol, rentava amb les mans balbes i la memòria trista.

(56) I abans de la primavera van tenir un dia malastruc que mig immobilitzà la noia durant una mesada llarga. En anar a alçar-se, després d'una caiguda des de dalt del marge, on havia relliscat, la cama esquerra no li va

respondre i s'adonà que, sota la pell, hi havia una protuberància, com si des de dins quelcom empenyés una part dura que pugnava per sortir. En tocar-se-la, el dolor la féu gemegar.

De seguida va comprendre que s'havia trencat la tíbia i, sense moure's, va cridar en Dídac perquè li portés el diccionari de medicina i dues camises. Allí mateix, prop del torrent i davant la cara enquimerada del noi, va cercar l'article «fractures», estudià un gràfic de la cama i, sense perdre temps, va esquinçar les camises per fer-ne una mena de benes.

Amb les dents serrades, puix que l'operació era dolorosa, va anar enfonsant l'os fins que els dos extrems tornaren a coincidir i, amb la cama estirada, va fer que en Dídac la hi embolcallés estretament des de sota el genoll fins prop del peu. Aleshores va fer-li serrar dues fustetes sobre les quals, un cop posades, repetí l'embenat amb les tires de l'altra camisa.

I tot seguit, estalviant el membre ferit, s'arrossegà cap a la cova.

(57) I s'hi va estar més de vint dies sense moure's, covant secretament el temor d'haver fet malament la reducció i quedar-se coixa per sempre.

En Dídac, que ara havia de tenir cura del menjar i del foc, va tallar amb paciència una de les galledes de plàstic per convertir-la en una mena de palangana on ella podia fer les seves necessitats sense haver d'alçar-se gaire i, després, va tallar i polir dues crosses amb

dues branques en forca prou resistents perquè la noia s'hi pogués repenjar.

Mai no s'allunyava gaire, per si ella el necessitava, però l'Alba era soferta i s'entretenia moltes hores llegint i bellugant el peu com el llibre recomanava. De vegades, això els feia riure.

(58) I quan va començar a sortir, amb les crosses que substituïen la cama malalta, en Dídac no la perdia de vista en tota l'estona, per si vacil·lava. Però ella només va vacil·lar els dos primers cops, més que res per culpa de la cama bona que, durant aquelles tres setmanes, semblava haver-se desacostumat de caminar. A l'altra ara ja feia dies que hi tenia una frisança molestosa que de bona gana li hauria fet treure's els draps per poder rascar-se, i ella la resistia com havia resistit la sofrença de les primeres nits, com s'havia sobreposat al traumatisme d'aquell dia, ara semblava molt de temps enrera, quan va trobar-se amb la vila destruïda, la gent morta, i tingué el coratge de recomençar.

(59) I el primer dia que va posar el peu a terra i féu unes passes cauteloses, encara amb una crossa per si calia, va veure que havia fet un bon treball i que l'os estava ben soldat. Es va arrencar les benes i les fustes i tots dos, ella i en Dídac, es van quedar llarga estona mirant la llisor de la cama pàl·lida, on la pell semblava més fina. El noi va dir:

—No es nota res, oi?

Però ella, en tocar-s'ho amb els dits, va palpar una lleu irregularitat, com si un dels caps pugés una fracció de mil·límetre sobre l'altre. La diferència no devia ser prou important, car aviat va veure que no coixejava, com havia temut.

(60) I ara ja tornava a fer bo i el bosc es despertava de la seva letàrgia hivernal. Arreu hi havia brots nous, el cabal del rierol havia augmentat i es tornaven a sentir les xiscladisses dels ocells que es preparaven a aparellar-se.

La Xica, que s'havia passat tot l'hivern pràcticament a la gàbia, va fer-se fonedissa i ja es pensaven haver-la perduda per sempre quan un matí en Dídac va cridar l'Alba:

—Guaita-te-la, tu!

Els havia tornat amb una altra cadernera, sinó que ara no semblava disposada a reintegrar-se al seu refugi. La parella va escollir un esbarzer alt i hi va fer niu. L'Alba i en Dídac es van sentir feliços.

(61) I cap a mitjan maig les provisions havien minvat tant, bo i el racionament imposat per l'Alba, que van decidir de baixar de nou a la plana, on no havien estat en tot l'hivern. A l'altra banda del camí s'estenia un plantat en el qual alternaven els ametllers i les oliveres. Ningú no n'havia collit el fruit i al peu dels arbres es veia un petit escampall d'olives arrugades entorn del

pinyol, inaprofitables, i d'ametlles despreses de la clofolla exterior. En alguns indrets els grans de blat caiguts de les espigues de la collita de l'estiu anterior havien fructificat i ara s'alçaven tot de menudes clapes on el cereal ja granava. La noia digué:

—És llàstima que no tinguem cap falç...

—Segaríem?

—Sí. Ara ho haurem de fer amb les mans, si podem.

Van recollir dues bosses d'ametlles i durant un parell de setmanes van repetir el viatge cada dia. I cada dia descobrien coses noves: figueres, una vinya, nogueres, uns quants presseguers... Si ho volien aprofitar tot se'ls preparava un estiu i una tardor de feina llarga...

(62) I al juliol van començar la sega amb unes tisores. Tallaven les tiges arran d'espiga i, dalt, estenien la collita en una clapa neta de bosc per tal que s'acabés d'assecar. Era una tasca ingrata i lenta que els ocupava gairebé de sol a sol. Vestits tots dos amb una simple camisa que els protegia el cos i deixava circular lliurement l'aire per damunt la pell suada, anaven omplint bosses de plàstic al llarg dels bancals, feblement ombrejats pels arbres, i, a migdia, corrien cap al rierol, allí planer, on es refrescaven abans de la pausa del dinar en qualque tou d'herba. I ara que es tornaven a veure despullats, l'Alba observà que s'havien aprimat durant l'hivern.

—Se't dibuixen totes les costelles, Dídac. Entre els menjars que fem i que has crescut...

—He crescut? No ho noto, jo.

—És natural. Devem haver crescut tots dos.

—Tu tens els pits més grossos, eh?

—Potser sí. O potser s'hi veuen perquè estic més seca. Mentre no agafem una anèmia...

Però tots dos se sentien forts i després es tornaven a posar la camisa per sortir sota el sol i continuaven treballant fins a la posta.

(63) I a darreries d'estiu la noia estava tan colrada que, un dia, en Dídac li va dir:

—Gairebé ets tan negra com jo, ara...

—És que tu ho ets poc.

—I com és que hi ha gent negra i gent blanca?

—Ho fa un pigment de la pell. Vaig llegir que se'n diu melanina.

—M'agradaria més ser blanc, a mi.

—Per què? El negre és ben bonic.

—Però al poble els nois em feien mofa. I alguns grans també.

—Ara ja no et passarà més. Només som tu i jo, Dídac.

—I a tu t'és igual que ho sigui, de negre?

—Ja saps que sí. I a tu no et fa res que sigui blanca?

—Oh, no!

—Som el darrer blanc i el darrer negre, Dídac. Després de nosaltres, la gent ja no hi pensarà més, en el color de la pell.

I es va quedar cavil·losa, perquè encara no se li havia acudit que, si per atzar no restava ningú més, el món futur podia ésser totalment diferent.

QUADERN DE LA POR I DE L'ESTRANY

TT/2

(1) L'Alba, una noia de quinze anys, verge i bruna, es va immobilitzar a frec dels matolls que acabava de separar i, sense girar-se, va dir:

—Mira, Dídac.

El noi va saltar al seu costat i també va aturar-se.

—Una masia...

Eren a uns tres quilòmetres de la cova, seguint el bosc cap al nord, paral·lelament al rocam, i mai no s'havien aventurat tan lluny. La casa era sota mateix, en la fondalada de terres de conreu que interrompia el tossal, i darrera hi havia un camí.

A continuació de la construcció principal, enderrocada, es veia una mena de cobert llarg i més baix la teulada del qual gairebé no havia sofert gens. Davant, prop del pou on penjava una galleda, hi havia una màquina de segar i batre.

En Dídac es va mirar la noia.

—Hi baixem?

Ella, sense moure's, ensumà, però no se sentia cap

mena de fortor bo i que l'aire bufava cap a ells. Potser ho feia que els morts estaven ben colgats sota les runes. Va dir:

—Provem-ho.

(2) I no hi havia ningú, ni mort ni viu. S'hi van anar atansant a través d'allò que havia estat l'era quan encara batien a potes, van fer una pausa prop del pou i aleshores, amb unes quantes passes més, ja van ser on hi havia hagut la porta. Encara hi era, però les runes, dins, formaven una muntanya que havia fet saltar les frontisses sense obrir-la; perquè els dos batents estaven units pel pany. L'Alba mormolà:

—No ho entenc... Com no sigui de nit, a les masies la porta sempre la tenen oberta.

Van fer la volta a la construcció per la banda oposada al cobert i, ensumant de nou, es van endinsar per un forat. La neu, les pluges i les glaçades havien acomplert l'obra destructiva, però no es veia cap membre humà que sobresortís dels enderrocs ni se sentien ferums de descomposició. Al moment de la catàstrofe, la casa estava deshabitada.

(3) I en sortir de nou fora van comprendre que no ho podia haver estat, car no gaire lluny hi havia dues gallines que, en veure'ls, van fugir esvalotadament. De nit es devien ajocar al corral, on al galliner quedaven tot de trossets de closques d'ou; segur que se'ls menjaven.

En una gàbia propera van comptar set esquelets de conill que encara conservaven part de la pell. A l'Alba li va semblar que, per una casa de camp, eren pocs, i de seguida endevinà:

—Ja ho sé: eren a mercat! Aquell dia n'hi havia a Vilanova.

L'absència d'animals de vara semblava confirmar-ho; en aquell temps encara hi havia molts pagesos, de les masies, que a mercat hi anaven en carro.

(4) I al cobert, la porta del qual van haver de forçar, van trobar-se amb un tractor i amb tot de forcs d'all i de sacs de patates que s'havien grillat i només en part eren aprofitables.

El vehicle no funcionava a despit que, aparentment, estava en bon estat i el dipòsit era quasi ple. L'Alba va preguntar al noi:

—Series capaç de reparar-lo, ara?

—Em penso que sí. Però per què el volem?

—Per anar-nos-en, Dídac.

Les rodes eren massisses i, amb ell, no tindrien problemes de pneumàtics. I podrien desviar-se pels camps, si trobaven les carreteres obstruïdes.

—Tens tot un any per estudiar què és el que falla.

—Vols dir que ens quedarem aquí?

—Si al pou hi ha aigua i és bona, sí. Hi estarem més bé que a la cova, oi?

(5) I el pou era ple d'aigua clara i fresca que, en tastar-la, els agradà; una tela espessa, de sedàs, havia privat que hi caiguessin animals o porqueries, tot i que al poal es veien cagarades d'ocells i de gallines. La família que havia ocupat el mas devia ser ordenada i curosa, com ho corroborava, també, el palleret dreçat a l'altre cap de l'era; bo i que tot just devien haver acabat de batre, ja s'havien preocupat d'enfangar-lo i, sota, la palla era blanca i ben preservada. En van treure per fer-se un jaç al cobert i tots dos s'hi van rebolcar, enjogassats, abans d'adormir-se per passar llur primera nit a la nova llar.

(6) I l'endemà de bon matí van tornar a la cova per tal d'anar transportant llurs béns: el menjar que encara els restava, les armes, els fàrmacs, la roba i les eines. Hi van esmerçar quatre jornades completes i la darrera tarda es van banyar per últim cop a la cascada del rierol. En Dídac hauria volgut dir adéu a la Xica, però ara ja feia temps que no la veien i l'Alba suposava que es devia haver mort.

Aquell vespre, en arribar a la masia, van poder salvar el primer ou.

(7) I al matí següent els va despertar la pluja, puix que al cobert hi havia goteres i feia un bon aiguat. Ho van aprofitar per apoderar-se de les gallines, acovardides, i les van tancar en una de les gàbies dels conills que la

noia netejà amb uns grapats de palla mentre en Dídac subjectava l'aviram per les potes, cap per avall.

No s'explicaven com aquelles bestioles havien pogut viure tant de temps sense disposar d'aigua amb regularitat, i ara els en van posar un pot ple i les van alimentar amb espigues de les que havien segat temps enrera; calia desacostumar-les de menjar-se els ous.

(8) I aquella mateixa setmana, en cessar la pluja, que va durar un parell de dies amb escampades breus, van reforçar la teulada del cobert amb tot de teules recuperades de les runes de la masia.

Va ser mentre ho feien que a l'Alba se li va acudir que seria convenient de netejar tota la casa, car estava convençuda que allí dintre trobarien moltes coses de profit.

S'ho van emprendre amb calma, atès que era una mena de feina molt feixuga, però de seguida es van veure recompensats pel descobriment de dos somiers que pertanyien al mateix llit, de matrimoni. El moble, mig trinxat, era inutilitzable, i els matalassos que l'acompanyaven s'haurien de refer i de rentar; les teles metàl·liques, en canvi, rovellades i tot, encara servirien.

Però aquell vespre en Dídac va dir:

—Que no estem prou bé, ara, amb la palla?

—No t'agradaria, doncs, dormir en un llit?

Ell va agafar-li la mà:

—No, perquè hauria de dormir sol. I vull dormir amb tu.

(9) I al cap de tres setmanes, quan ja havien netejat potser una quarta part de l'espai que ocupava la casa, es van trobar davant d'una porteta tancada amb un forrellat i, en obrir-la, van veure que era un rebost. Uns quants guixots, caiguts del sostre, havien trencat una gerra, però les altres eren senceres i, dins, hi havia tupines. D'altres pots, aquests de vidre, contenien conserves, i la tenalla que es dreçava al fons, en un racó, era plena d'oli. En un extrem de la post que feia de salador, sota el pernil encetat que penjava d'una biga, dues grosses penques de cansalada semblaven acabades de curar.

Abans de prosseguir amb el desenrunament, van netejar la petita cambra, on hi havia teranyines, i hi van traslladar les altres provisions. Aquella troballa, junt amb les ametlles que havien arreplegat i les patates aprofitables, els asseguraven la vida durant uns quants mesos més. El gra que tenien, seria per a les gallines.

(10) I gairebé de seguida van haver d'ajornar de nou llurs exploracions per dedicar-se a veremar. A la propietat hi havia dues vinyes no gaire grans i força descurades, amb molts ceps morts, però en quedaven prou de vius, i amb fruit, per proveir-los d'unes reserves suficients de raïms.

Al mateix cobert on dormien, van disposar tot de sogalls d'una paret a l'altra, darrera el tractor al qual en Dídac dedicava cada dia una estona, de moment

sense acabar d'entendre-s'hi, i hi van penjar els fruits més sans que, a poc a poc, s'anirien eixugant i assecant i es convertirien en una mena de panses com les que feia la mare de l'Alba, a casa.

Va ser mentre veremaven que van esbrinar com s'ho havien fet les gallines per sobreviure sense aigua. És que en tenien; en una de les vinyes hi havia una petita bassa que recollia la del vessant del bosc; sempre devia estar plena.

(11) I cap a l'acabament de la tardor, després d'haver trobat, a la casa, tot de peces de roba escampades o, de vegades, desades en els armaris caiguts i mig esberlats, i atuells de cuina, i un altre llit i més matalassos, aquests amb les teles podrides per la humitat, un matí van posar al descobert l'inici d'una escala estreta i curta que els menà al celler de la masia. Era increïble que per aquells graons haguessin baixat les portadores plenes de vi, però ho havien fet: a baix hi havia dues bótes, una de més gran i una altra de més petita, i el vi d'aquesta devia ser molt vell, perquè era ranci. El de l'altra, plena fins prop de la meitat, era negre i espès, aspre.

Va ser la darrera troballa important, puix que els sacs de farina que van rescatar al cap de dos dies no es podien aprofitar; s'havien mullat i era corcada. També hi havia un remitjó de blat de moro que van destinar a les gallines.

(12) I fou aleshores, en acabar de desenrunar la casa, que van construir una mena de dutxa en un racó protegit de l'edifici. Dues parets en angle recte, que es conservaven dempeus, els van permetre de fixar una barra de ferro travessera a la qual penjaren una galleda amb el cul ple de forats. Sota, van col·locar un cossi dintre el qual saltaven l'Alba o en Dídac mentre l'altre, enfilat en una cadira vella reforçada amb unes quantes fustes, s'encarregava de vessar l'aigua d'una altra galleda en la qual li havien fet perdre la fredor, car del pou sortia glaçada.

Ara s'hi rentaven cada matí, en llevar-se, ja que l'Alba insistia en la necessitat d'una higiene corporal rigorosa, condició, li semblava, d'una bona salut. Continuava preocupant-la la possibilitat d'emmalaltir i cap dia no deixava de dedicar una estona al diccionari de medicina; ara ja era a la segona lectura, més reposada.

(13) I a entrada d'hivern van fer una altra llar de foc per tal d'escalfar-se, sinó que aquesta era molt diferent de la de la cova; van bastir-la amb les mateixes lloses que, anys enrera, potser un segle o dos i tot, havien servit per construir la de la casa i, damunt, van alçar una xemeneia amb trossos de maó pastats amb fang, la van prolongar, ja sobre la teulada, amb una canonada de llauna dels desguassos de la masia i van rematar l'obra amb una mena de barret cònic, fet amb una tapadora vella, també de llauna, que subjectaren amb filferro.

Després, amb unes quantes fustes de les que havien recollit i separat en netejar les runes, es van fer una taula rudimentària i dos banquets que col·locaren davant del foc, on menjaven i llegien.

(14) I cada dia, o gairebé cada dia, l'Alba continuava instruint el noi en totes les coses que sabia. Només molt rarament es referien a llur vida d'abans, car la noia pensava que aquestes converses els farien mal, en farien sobretot a en Dídac. Ella ja era massa gran, al moment del cataclisme, per no recordar sempre una existència anterior que ara semblava agradable i planera, però en Dídac ho oblidaria si no li'n parlava, i més valia així.

Com li havia promès un dia, no es negava mai a contestar les seves preguntes, ni que fossin delicades, i, de tant en tant, el noi li'n feia alguna sobre el passat, però ella mai no s'entretenia en aquestes respostes com ho feia en d'altres que tenien importància per al futur. Ben cert que no podia amagar-li les runes, però volia que per a ell no fossin l'enderrocament d'un món vell, sinó els materials amb els quals construir-ne un de nou.

(15) I un migdia que feia molt de vent, una remor estranya, com de motor, els va fer córrer, armats amb un màuser i un revòlver, camps a través i enllà d'un pujol a l'altra banda del qual, però més lluny, potser a dos

quilòmetres, hi havia el riu que, més avall, passava per Benaura. Però no era cap cotxe ni cap camió, sinó un molí de vent que havia trencat les seves amarres oxidades i ara giravoltava a gran velocitat.

Curiosament, la catàstrofe no l'havia afectat, tot i que era alt, però prop del dipòsit reposava un cadàver i, a l'altre extrem de l'hort, es veien les runes d'una construcció.

Van tornar-se'n sense atansar-s'hi, per si hi havia més morts, persones o animals, i durant dos dies van continuar sentint la remor del molí que treballava com embogit. Després, tot i que encara feia vent, cessà; probablement es devia haver espatllat.

(16) I bo i que els arbres no havien estat esporgats i arreu hi havia secallers, aquell era un any d'olives i, quan ja foren grosses, a punt de madurar, van confitarne dues gerretes que havien quedat buides de tupina. Les altres, en gran part, se les van anar menjant els estornells i aus semblants que acudien a les finques sense por i fins s'atansaven a la masia com si sabessin que ara la terra era un reialme que els pertanyia. Cap bèstia terrestre no els feia la competència i es desplegaven en grans bandades que volaven baixes, animant el cel fred de l'hivern amb llurs xiscles enjogassats, amb el moviment incessant de les ales esteses que solcaven l'aire.

Ells, de vegades, es passaven hores senceres mirant-los.

(17) I se n'anaven a jóc així que es feia fosc i es llevaven així que es feia de dia, però no sempre dormien. Arraulits l'un contra l'altre sota les mantes, esbossaven projectes per l'any següent, quan abandonarien el mas, i l'Alba deia que en algun lloc trobarien llibres i que tots dos estudiarien medicina perquè no els agafessin desprevinguts les inevitables malalties dels fills que tindrien quan ell, en Dídac, fos més gran.

—En tindrem molts, Alba?

—Tants com puguem. Una dona, si és forta, en pot tenir un cada any.

En Dídac reflexionava:

—M'agradarà que hi hagi d'altres nens...

I ella reia:

—Però aleshores tu ja no ho seràs, un nen.

—Hi podré jugar, oi?

—Això sí; com un pare.

El noi ponderava:

—Em fa estrany, pensar que seré pare...

I reien tots dos, ben calentonets en llur jaç de palla.

(18) I durant l'hivern se'ls van morir les gallines, potser de velles, potser perquè havien agafat alguna malura, ja que es van morir l'una darrera l'altra, amb vint-i-quatre hores de diferència. No es van atrevir a menjar-se-les, per precaució i, un cop més, es van trobar sense ous. En algun lloc n'hi devia haver de perdiu, i d'altres aus, o devia haver-n'hi hagut a l'època de la cria, però ells mai no

els havien perseguit i no tenien gens de manya a descobrir nius.

Ara cada dia menjaven calent i, per postres, torraven ametlles. Havien aprofitat els clemàstecs de la masia i el foc de terra cremava bé, quasi sense gens de fum, llevat de quan feia massa vent. Aleshores, de vegades els calia apagar-lo per no asfixiar-se, però sempre deixaven brases per escalfar les menges.

Després de tot un any de beure només aigua i, de tant en tant, una mica de licor, ara s'havien acostumat al vi, i això també els envigoria.

(19) I una tarda que queien quatre volves de neu, l'Alba, que rentava fora, va redreçar-se sobresaltada en sentir uns grans espetecs al cobert. En precipitar-s'hi, va veure en Dídac enfilat dalt del tractor, d'on li somreia.

—L'has reparat!

Però el noi va dir:

—Mai no ha estat espatllat, sinó que no ho sabia.

Va fer callar el motor i, sense moure's del seient, va explicar-li que la vibració produïda per aquells estranys aparells devia haver desconnectat tot de peces i afluixat tot de rosques sense fer malbé res. Si no funcionava, era perquè els diferents elements no encaixaven.

—I no ho has vist fins avui?

—No, ja fa dies, però no volia dir res per si m'equivocava. Aparta't, que ara el trauré.

Però ella no va voler, per la neu.

(20) I van haver d'esperar-se més d'una setmana, fins un matí de sol que fonia la capa blanca, molt prima. En Dídac, que semblava més infantil que no era en la relativa immensitat del vehicle, va moure precauciosament els peus, accionà unes palanques i, encara no gaire segur del que feia, perquè era la primera vegada que conduïa, li va fer travessar el llindar de la porta ben oberta, sortí a l'era, va fer-hi majestuosament una volta una mica zigzaguejant i, després, s'aturà al costat de l'Alba que havia avançat fins a prop del palleret.

—No vols pujar?

La noia va enfilar-s'hi, i en Dídac va fer descriure una altra volta al tractor; seguidament, sense consultar-la, l'adreçà cap al camí de darrera la masia; ella, però, l'obligà a aturar-se.

—És una bèstia molt grossa per a tu, Dídac...

El noi gairebé es va ofendre.

—I què?

L'Alba contemporitzà:

—Vull dir que més valdria que t'entrenessis una mica. I que m'ensenyis de conduir a mi. Mai no se sap què pot passar...

Amb recança, en Dídac va fer marxa enrera.

(21) I aquell mateix dia i l'endemà li va ensenyar com es manejava, i ella ho va aprendre de pressa, perquè era senzill. De seguida el va poder menar tota sola per l'era, amb el noi al costat, i a partir de la quarta tarda el van fer córrer també per uns bancals amples i plans la

terra dels quals espetegava sota les rodes massisses que anaven i venien, giraven, retrocedien, puix que l'Alba volia que en tinguessin un domini complet, no fos cas que pel camí, estret com era en alguns llocs, es desviessin cap als marges i el fessin bolcar. Al poble, tres estius enrera, havia mort un pagès per culpa d'una falsa maniobra que li precipità el vehicle damunt, se'n recordava.

(22) I no havien pensat en el combustible, de manera que un matí, en plena maniobra, el motor començà a estossegar amb uns retrucs asmàtics, fallà, s'engegà de nou, espetegà altra vegada amb discontinuïtat. Llavors la noia hi va caure:

—Vols-t'hi jugar que ens hem quedat sense gasolina?

—Va amb gas-oil.

—Tant li fa... Què farem, ara?

Perquè no el podien pas deixar allí, en ple camp, exposat a les pluges i, potser, a d'altres nevades. En Dídac va dir:

—A la gasolinera del poble n'hi deu haver. Per què no hi anem?

(23) I tot i que a ella li feia poca gràcia, hi van baixar el matí següent. Es van emportar un preparat de formalina per tal de xopar-ne els mocadors si se sentia fortor, però l'aire semblava net i, d'altra banda, la gasolinera

que van escollir, de les tres que hi havia a la vila, es trobava als afores, en començar el raval, si bé a l'extrem oposat.

Per no haver de travessar Benaura, van fer la volta pel gual dels horts de baix i pujaren cap a les eres, d'on un altre camí menava a la carretera. Tot es veia si fa no fa com ho havien deixat, potser una mica més pla, perquè algunes parets, que abans s'aguantaven dretes, ara havien caigut i les runes tenien un aspecte encara més uniforme. La gran diferència, però, era que ara no quedava ni rastre de pols.

Tots dos estaven una mica impressionats, i l'Alba va estar a punt de marejar-se en veure els dos cadàvers apergaminats que s'havien barrejat en caure prop de les rodes d'un cotxe aturat davant del distribuïdor de gasolina.

En canvi, en Dídac només pensà en el vehicle.

—Si l'engego, ens podrem emportar més bidons...

(24) I l'edifici, baix i fet de paret prima, només estava enrunat d'una banda, de manera que per l'altra s'hi podia entrar fàcilment i fins i tot passar al despatx, on hi havia un telèfon. L'Alba va discar immediatament un número, i un altre, però el servei continuava sense funcionar.

Abans de sortir, va apoderar-se de tot de papers en blanc i de dos bolígrafs que trobà a la taula, on també hi havia diners en bitllets i monedes, però això ni ho tocà; en aquest món seu, d'ara, ja no tenia valor.

Fora, va reunir uns quants bidons i dues llaunes d'oli, va escollir tot d'eines i despenjà un termòmetre clavat en un envà. Va admirar-se que assenyalés dos graus sobre zero; no li semblava que fes tant de fred.

(25) I aleshores, sense saber-ho, va tenir un mal acudit, puix que, en veure una porta que deia W.C., va voler entrar-hi a orinar, potser perquè durant tot aquell temps ho havia hagut de fer sempre culivada sobre el terra. I, darrera, es va trobar cara a cara amb un cadàver assegut a la tassa, on l'havia sorprès el cataclisme. Era una noia, ja que conservava les faldilles i, encara que no podia reconèixer-la, no dubtà que era la Maria Dolors, una amiga de la seva germana que treballava, precisament, d'administrativa a la gasolinera.

Va vomitar allí mateix, sense temps d'enretirar-se, i després es va asseure una estona a la banda de darrera de l'edifici, per no haver de dir res a en Dídac, que prou feina tenia amb el cotxe.

(26) I no van poder carregar fins al cap de quatre hores, car els va caldre canviar la bateria i els pneumàtics i greixar el motor, el qual continuava resistint-se a funcionar fins i tot quan el noi ja havia restablert totes les connexions. I, quan s'engegà, ho féu com de mala gana, amb una mena de xiulet que persistí fins al gual, on es van aturar a rentar-se. Després, inesperadament, la remor es va anar normalitzant, i ja es pensaven que

tot rutllaria bé quan d'algun lloc sortí una mica de fum i el vehicle s'immobilitzà.

Per sort, ja eren a més de mig camí i no els va costar gaire, doncs, de transportar un bidó per tal d'alimentar el tractor, amb el qual, l'endemà, van baixar a recollir el carregament i tot d'estris de pesca que hi havia a l'interior del cotxe. El vehicle, que en Dídac va provar d'engegar altre cop, es negà a bellugar-se.

(27) I, pocs dies després, van anar-se'n al riu a pescar, una cosa que fins llavors no els havia passat mai pel cap. Per camins de carro, desembocaren prop d'uns canyars on l'aigua s'entretenia en un rabeig i semblava profunda, però de peixos no n'hi devia haver, car el suro no s'enfonsà ni un sol cop durant les dues hores que s'hi van estar.

Més tard, però, quan ho provaren en una altra clotada, potser cent metres més avall, van enganxar-ne cinc, dos de petits, que van tornar a l'aigua, i tres que feien si fa no fa un pam. Eren uns peixos una mica allargassats, no sabien de quina mena, i al vespre, en menjar-se'ls, van veure que la carn era blana i, alhora, estellosa. Com que feia tant de temps que no en menjaven, però, els van trobar bons.

(28) I va ser al cap de tres dies, quan sortien del bosc, on havien anat a veure si encara trobaven bolets, que van distingir cinc aparells d'allò més estranys en el cel

de ponent. D'instint, l'Alba va subjectar la mà d'en Dídac i l'arrossegà cap a terra, on va deixar-se caure darrera uns arbustos.

Els aparells, que volaven amb molta lentitud, eren totalment rodons, però no esfèrics, ja que la forma era aplanada, i tenien dos cossos sobreposats, més petit i immòbil el de sobre. L'altre giravoltava a poc a poc amb un moviment continu que des de terra ni s'hauria notat sense aquella ratlla blanca, de dalt a baix, que solcava la superfície negra. Cada cop que la ratlla del cos de sota coincidia amb la del cos superior, s'encenia una breu resplendor, una mena de petit llampec, com si dos fils elèctrics haguessin entrat en contacte.

Tots cinc aparells eren idèntics, llisos i tancats, sense cap obertura en forma de finestra o de porta, i volaven prou baix perquè l'Alba i en Dídac els poguessin examinar bé. El noi xiuxiuejà:

—Són com aquells que em vas dir?

—No. Tenien una altra forma, i eren d'un color acerat.

D'altra banda, llur vol no produïa cap trepidació; eren tan silenciosos com un núvol que s'allunya, com s'allunyaven ells, cap a l'horitzó.

(29) I durant unes quantes setmanes tots dos van viure amb l'ai al cor per si aquells aparells havien descobert llur presència a la masia i decidien de tornar. Ben just si els tranquil·litzava una mica que no es veiés cap rastre d'activitat humana, com que hi hagués una cons-

trucció en curs, o un camp conreat de poc, i la circumstància afortunada que el foc, quan van passar els avions, ja devia fer hores que s'havia apagat i per la xemeneia, doncs, no sortia gens de fum.

Van decidir no tornar a encendre'l, de moment, però l'hivern encara era cru de debò i, per tal de defensar-se'n, quan no tenien res a fer es colgaven al llit. Va ser durant aquells dies que, potser per nerviosisme, l'Alba va acostumar-se a fumar.

(30) I a la noia li va fer estrany, ara, de no haver pensat que aquella gent, qui fos, tornaria. Si verament tot allò, la destrucció de les ciutats i dels homes, era obra d'algú de fora, com havia admès, potser coaccionada pel noi que en veure els aparells exclamà «Són platets voladors, tu!», o qui sap si per la forma i l'abundància dels avions, com s'explicava que després de reduir la terra a runes l'haguessin abandonada?

Era que no l'havien abandonada. Aquells éssers es devien haver instal·lat en un lloc o altre i, des d'aquell cap de pont, l'anirien colonitzant. La presència dels cinc aparells circulars ho demostrava. No tan sols ella i en Dídac eren probablement els darrers humans, sinó que ara vivien en un terreny ocupat.

(31) I van avesar-se, doncs, a adoptar tot de precaucions que fins llavors havien negligit. Des d'aquell dia, cada cop que sortien del cobert, escrutaven el cel amb

els prismàtics procedents de ca l'armer i, per poc que s'haguessin d'allunyar, s'emportaven els màusers en previsió no sabien de quin encontre malastruc.

Ja no van tornar a tocar el tractor per por d'atreure l'atenció amb el soroll que feia i, quan anaven al riu a pescar, un cop cada setmana, hi anaven a peu, camps a través. Tot d'una, la vida s'havia fet encara més miserable.

(32) I a punt d'entrar a la primavera els va caure damunt una altra desgràcia, car un matí, en Dídac, que es pensaven que s'havia refredat, va llevar-se amb els ulls tan inflats i llagrimosos i la mucosa del paladar tan irritada, que l'Alba l'obligà a tornar-se'n al llit. Tenia també una tos seca i rasposa que feia mal de sentir. No va alarmar-se, però, fins que, en posar-li un dels dos termòmetres que havia recollit amb els fàrmacs, va veure que assenyalava 38'2.

Li va donar dues aspirines i li va posar unes gotes descongestionants al nas per facilitar-li la respiració, però a migdia, quan li va tornar a prendre la temperatura, la febre encara havia augmentat. Va mirar-li el coll, del qual es queixava, i va veure que a la banda de dins de les galtes hi tenia uns puntets blancs, molt menuts, que no va saber interpretar tot i que li semblava haver llegit alguna cosa sobre aquells símptomes.

Es guardà el descobriment per a ella, però el cor se li encongí en pensar que podia ésser una afecció greu,

i es girà de pressa perquè el noi no veiés com els ulls se li enlloraven.

(33) I a la tarda, tot d'una, va saber què tenia. Li havia fet menjar una mica de patata bullida i un trosset de peix, car justament la vetlla havien anat al riu, quan, en acotxar-lo, va adonar-se que darrera les orelles i coll avall se li havien format tot de taquetes d'un color vermell fosc, com una erupció. Se li va acudir a l'acte que era el xarampió.

El diccionari li ho confirmà. Tots els símptomes corresponien: el refredat, la febre, els punts blancs de l'interior de les galtes o taques de Köplick, com deia el llibre, i l'erupció que acabava de descobrir... Va alarmar-se més en llegir que hi havia perill de diftèria, broncopneumònia, otitis, laringitis i diversos altres tipus de malures.

Retingué que, si bé les sulfamides i la penicil·lina no eren de cap utilitat contra el virus del xarampió, combatien, en canvi, amb eficàcia les possibles complicacions broncopulmonars. De seguida, doncs, va repassar la seva provisió de medicaments fins que en trobà un a base de penimepiciclina en càpsules; gairebé tots els altres tenien l'inconvenient que eren injectables, i ella no disposava d'agulles hipodèrmiques.

(34) I al capvespre, quan va voler alimentar-lo de nou, va adonar-se que hi havia un altre problema ben greu.

El diccionari de medicina recomanava llet, melmelades, sopes, sèmoles, ous, tot de menges lleugeres o semilíquides, i ella no tenia res de tot això. Podia continuar donant-li patates bullides, o en puré, i sucs d'herbes, però no n'hi havia prou.

Es va gitar angoixada en un tou de palla una mica separat del del noi, a l'altra banda de la llar que s'havia decidit a encendre per primer cop després de tant de temps, car era essencial que ell no patís fred i, comparat amb el perill de les complicacions que l'amenaçaven, el d'un possible retorn dels aparells semblava poc important, però gairebé no dormí. En Dídac no parava de desabrigar-se i li calia vigilar-lo.

(35) I l'endemà el noi ja tenia tot el cos ple de flors vermelles i la seva temperatura fregava els quaranta. L'Alba ho comprovà dues vegades, car ell, a despit de la febrada, ara semblava prou eixerit. Per primer cop des del migdia abans, demanà per orinar.

Li va fer prendre penimepiciclina i li explicà que tenia el xarampió i que no s'havia d'espantar, perquè tothom el passa un dia o altre, com també l'havia passat ella, i en Dídac assentí, ara tranquil, i després, inesperadament li preguntà:

—Tu m'estimes, Alba?

—És clar, Dídac; ja ho saps.

—I no em deixaràs mai?

No es va poder estar d'abraçar-lo sense preocupar-se de la possibilitat, al capdavall remota, d'un contagi,

i, amb la galta contra la seva galta, que cremava, li assegurà:

—No, Dídac, mai.

—És que jo també t'estimo molt, saps?

(36) I va ser al cap d'una estona, quan li donava el puré de patates, que decidí d'arriscar-se a baixar al poble a cercar unes menges més convenients. El noi, que s'havia anat ensopint altra vegada i ara ben just si tenia ànims d'empassar-se les cullerades, es recobrà una mica, s'enquimerà:

—I si venien aquells avions?

—Aniré de pressa, no t'amoïnis. I ara ja fa molt de temps que no els hem vist: potser no tornaran més. Això sí, m'has de prometre que faràs bondat...

Per tal d'assegurar-se que no es desabrigaria tot dormint, va entrar quatre pedres grosses i pesades, en col·locà una a cada extrem de la manta de sobre i, amb sogalls, va lligar-les als quatre caps.

Va posar un altre tronc al foc, que llanguia, i, en redreçar-se per sortir, en Dídac ja s'havia abaltit de nou; la seva respiració, de tota manera, era tranquil·la.

(37) I l'Alba, amb un mocador xop de formalina que li protegia el nas i la boca, va baixar al poble amb el tractor i s'endinsà pels carrers fins a la cantonada on hi havia la botiga de queviures de la qual s'havien endut tantes provisions. El matí era fred, sense gens ni mica

d'aire, i li va semblar que no sentiria cap fortor ni que anés destapada; la gran majoria de cadàvers que va veure tenien un aspecte apergaminat, com els de la gasolinera, i d'altres devien haver sofert un procés de descomposició força ràpid, perquè només en restava l'esquelet sota els parracs de la roba consumida per la hivernada.

La botiga s'havia enrunat una mica més a causa dels aiguats i de les neus, i res, llevat dels pots i de les llaunes, no era aprofitable. Però hi trobà quasi tot allò que cercava: melmelades, llet en pols, sèmoles i verdures preparades.

Ho va carregar sense entretenir-se, amb una indiferència impressionant per aquella soledat que l'envoltava, i després se'n va anar a la farmàcia a cercar bosses de goma, xeringues i agulles i, ja que hi era i li queien a mà, recollí també tot d'apòsits que li facilitarien la higiene íntima, quan menstruava.

Seguidament va adreçar-se a ca l'armer per tal d'agafar un parell d'escopetes de caça i cartutxos, però l'hivern havia estat poc clement amb aquelles runes i, si bé quedava un forat per on esmunyir-se a l'interior, era tan estret que decidí de renunciar-hi.

(38) I abans de migdia ja tornava a ésser al mas, on, un cop es va haver assegurat que en Dídac continuava tapat, es va treure tota la roba que duia, es rentà escrupolosament, va desinfectar-se i es posà roba neta; la que s'havia tret, la cremà a l'era.

En entrar de nou al cobert, en Dídac s'acabava de despertar i estava xop de cap a peus, de manera que va haver d'escalfar una camisa, que era l'únic que portava, i canviar-lo perquè la suor no se li refredés damunt.

Després el noi va menjar, sense gana, mig plat de sopa de verdures i unes quantes cullerades de melmelada, però no les va poder retenir i, al cap de pocs minuts, ho vomitava tot. L'Alba va haver de renovar-li el jaç.

(39) I van succeir-se, llavors, sis dies i sis nits més de combat amb una malura que en circumstàncies normals no hauria enquimerat ningú, però que ara, quan només eren ells dos sols, constituïa una tragèdia per a la noia, la qual no s'assossegava, sempre atenta a les seves necessitats, a evitar que es desabrigués, a medicar-lo a hores regulars, a vetllar les seves dormides pregones i turmentades...

Només abandonava el cobert quan li era absolutament indispensable i, de nit, s'instal·lava prop seu i, de vegades, li donava la mà durant llargues estones, car aquest contacte semblava tranquil·litzar-lo i foragitar els malsons que la febre, sempre alta, provocava.

De dia es movia com una somnàmbula, gairebé d'esma, i, a la fi, va haver de decidir-se a prendre uns estimulants. Se sentia la pell seca i ardent, com si també ella hagués emmalaltit. En posar-se el termòmetre, però, comprovava que de febre no en tenia. Era l'ànsia, l'angúnia.

(40) I una nit, la darrera, va ser la pitjor de totes. La temperatura s'enfilà encara més i en Dídac respirava d'una manera tan agitada, barbullent, com si només ho pogués fer a glops, que ella va pensar-se que es moria.

Va abraçar-se-li i el sacsejà, gairebé histèrica, mentre implorava:

—No te'n vagis, Dídac, no te'n vagis! Jo no vull que et moris!

El besà amb una mena de passió estranya i ell, com cridat per aquella carícia o per les paraules del fons del pou en el qual semblava haver caigut, obrí uns ulls blancs i vermells, va moure els llavis clivellats i mormolà:

—Oi que em salvaràs, Alba?

La noia sanglotà, abatuda sobre el pit on el cor martellejava feixugament, com esgotat, i tan sols va poder contestar-li amb un petit gest del cap, de les mans.

(41) I l'endemà hi va haver l'inici d'un canvi que s'accentuà ràpidament. La febre cedia de pressa i l'Alba observà que la pell es descamava, sobretot a l'indret de les taques, on es formava com una mena de caspa. El diccionari de medicina va informar-la que es trobava en període d'efervescència.

Al cap de vint-i-quatre hores, els indicis favorables van quedar confirmats per la primera dormida tranquil·la que en Dídac feia en vuit dies i per la lectura posterior del termòmetre: el mercuri s'aturava a trenta-set u.

Res no era de tan bon auguri, però, com la cara del

noi i el fet que, novament, s'interessés per les preocupacions que tenien al moment de caure malalt. Una de les primeres coses que va voler saber fou si els avions circulars havien tornat.

—No; no han vingut més.

La veritat és que feia una colla de dies que ni hi pensava.

(42) I en Dídac, durant aquella estada al llit, havia crescut tant que, entre això i el decandiment provocat per la febre i l'alimentació escassa, ara se li dibuixaven les costelles d'una manera gairebé extravagant; era com si reposessin directament sota la pell, que s'hi aplanava. També ella s'havia aprimat prou perquè pogués dir:

—Semblem dos esquelets!

Però ho deia sense enquimerar-se, ara. En Dídac es mostrava animat davant les menges, per força monòtones, que li servia, i ella, que estava més desganada, feia tot el que podia per no quedar-se enrera. Alhora, començava a comprendre que tants productes de conserva no els podien ser bons i que el cos necessita fruites i verdures fresques. Calia que, d'una manera o altra, solucionessin aquell problema.

(43) I un d'aquells matins, quan el noi, sec i tot, ja semblava ben recuperat, van anar-se'n a explorar l'hortet que havia tingut la masia, una llenca de terra que els pagesos devien regar a braços i que ara, al cap d'un any

i mig de no conrear-la ningú, era un garbuix de plantes i d'herbes espontànies, el resultat de les germinacions que havien tingut lloc durant l'hivern, afavorides per les pluges i la neu.

Van recollir-hi unes quantes almostes de faves, de pèsols i de mongetes endurides, que havien caigut, qui sap quant de temps feia, de les tavelles no collides i ara desaparegudes en bona part dels secallers que, en alguns indrets, encara penjaven de les canyes amb què els pagesos havien apuntalat les plantes perquè s'enfilessin. L'Alba va dir:

—Ho plantarem.

(44) I com que no sabien ben bé en quin moment calia sembrar-ho, ho van fer de seguida, però es van reservar la meitat de les llavors per tal de poder repetir la plantada al cap d'una mesada.

Van netejar un quadrat de prop de quatre metres per banda, van fer-hi tot de cavallons per facilitar el rec i, aleshores, amb un bastó punxegut, van anar fent tot de forats a l'interior dels quals deixaven caure dos o tres grans abans de tapar-los de nou. Després, ara que ja hi estaven posats, van anar desbrossant la resta de l'hort, amb més precaucions que de primer, per si trobaven alguna planta aprofitable. A l'Alba li va semblar que identificava un parell de tomaqueres menudes, com de planter, però la gran troballa la van fer amb els espinacs i les bledes; d'aquestes, sota un autèntic bosc d'herbots, n'hi havia dotzenes. Ja en van menjar aquella mateixa nit.

(45) I una tarda, mentre prosseguien aquella mena de feina, en Dídac va preguntar:

—Ja no ens deurem moure, oi, d'aquí?

—Per què ho dius?

—Perquè la gent, quan comencen a fer de pagesos, es fan sedentaris.

L'Alba va riure, complaguda, d'altra banda, que el noi hagués assimilat tan bé les lliçons que li donava i que els eren útils a tots dos: a ell perquè aprenia i a ella perquè l'ajudaven a retenir tot allò que havia llegit o li havien explicat els pares i els mestres. Però digué:

—No, no ens quedarem; cal que sapiguem una mica més bé què ha passat i si queda algú, ja ho saps. De manera que no t'amoïnis.

—Oh, no, si jo ja estic bé!

—No et faria res quedar-te, doncs?

—Em penso que no.

—I faries sempre d'hortolà?

Ell va reflexionar breument i, a la fi, digué:

—És bonic, no trobes?

La noia assentí, una mica estranyada, amb el pressentiment que en Dídac no ho deia tot.

(46) I fins al cap d'uns quants dies no va saber que ho havia encertat, quan el noi, que mirava com ella encenia el foc, va dir-li:

—Com és que ara ja no prenem precaucions?

El va entendre de seguida, és clar.

—No ho sé... No podíem pas viure sempre com

uns conills. I, pensant-hi bé, seria una casualitat que tornessin.

—On et sembla que deuen ser?

—Potser se n'han entornat allí d'on venien.

—Però, i si viuen en algun lloc i ens hi trobem?

L'Alba es va redreçar.

—És per això que et voldries quedar aquí?

En Dídac desvià la mirada.

—Per tot.

La noia se'n va anar lentament cap a la porta, més enllà de la qual un matí encara gris s'entretenia pels arbres del bosc, més amunt, i, passats uns moments, en Dídac va seguir-la i li agafà la mà.

—T'has enfadat, Alba?

—Per què m'havia d'enfadar?

—Que tingui por...

—En tenim tots dos, Dídac. Però ens n'hem d'anar encara que en tinguem. Si no queda ningú més, hem de salvar moltes coses perquè no es perdi l'esforç de tants i tants homes... Un dia ho entendràs.

—Si ja ho entenc, Alba.

I se li va refregar, com per estar més a prop d'ella.

—Quan marxarem?

—La tardor vinent.

(47) I aquella primavera hi va haver molts ocells, més que no n'havien vist mai, com si els provés una terra sense homes que els posessin trampes ni nois que els esfullessin els nius. S'atansaven, confiats, a la masia, on

de primer feien gràcia i van acabar per fer nosa. Per tal de poder salvar l'hort, on aviat llurs afanys foren recompensats amb la creixença tímida i com insegura d'algunes mates, els va caldre circumdar el quadrat de terra conreada amb tot de canyes i penjar-hi uns quants parracs que, en voleiar, foragitaven les aus.

Moltes llavors, però, havien fallat, potser perquè eren massa eixarreïdes, potser perquè les havien plantades fora d'estació. Tal com s'havien proposat, doncs, van repetir la sembra en uns altres cavallons oberts a continuació dels primers i, dia per altre, els regaven amb l'esperança d'accelerar la germinació.

(48) I una matinada, quan encara era fosc, van sentir un terrabastall que els despertà, com si en algun lloc, no gaire lluny, hi hagués hagut una explosió.

Es van quedar arraulits l'un contra l'altre, amb el cor que els batia descompassadament i la llengua travada per l'emoció, car la violència de la remor feia pensar en una canonada. Quan al cap de deu minuts, però, no s'havia repetit, es van atrevir a abandonar el jaç i a sortir a l'era, des d'on van veure que, a una distància potser de quatre o cinc quilòmetres, cremava un gran foc que de seguida es va anar estenent, com si s'hagués encès el bosc.

No s'ho explicaven, i una inquietud sorda els va privar de tornar a adormir-se aquella nit i els va furtar hores de descans durant el dia i la nit següents, puix que el foc continuava cremant. Sabien que un llamp no

el podia haver provocat; no hi havia hagut cap tempesta i la remor no s'assemblava gens a la d'una descàrrega entre els núvols i la terra.

(49) I l'endemà passat, quan encara s'alçava una ampla columna de fum a l'indret on havien vist el foc, van decidir d'anar-hi, però van esperar que el sol s'amagués i s'hi van encaminar a peu, sense preocupar-se ni de camins ni senderes. Els va caldre fer una bona marrada per tal de travessar el riu i, un cop a l'altra banda, es van desorientar, car la nit era molt negra i avui ja no es distingia cap mena de resplendor. Al cap d'una estona, però, van ensumar l'olor de fum, potser perquè el vent s'havia girat, i progressaren de nou en línia recta fins al llindar que, com pensaven, havia estat un bosc.

Encara quedaven tot d'esquelets d'arbres que les flames no havien pogut consumir i s'havien limitat a despullar, però d'altres, i la vegetació baixa, eren totalment carbonitzats. Amb la sortida del sol van poder apreciar més bé la magnitud de la catàstrofe. El foc havia devorat una arbreda d'uns dos quilòmetres quadrats, fins a les properes finques de conreu, on els camps nus l'havien aturat. Va ser allí, a la llinda del bosc, que en Dídac va trobar un estrany aparell, com una mena de rellotge sense cristall, potser perquè s'havia trencat, amb tres busques adherides a la superfície, on res no les subjectava llevat d'una força d'imantació prou feble perquè el noi les pogués enretirar.

(50) I ni l'un ni l'altre no havien vist mai un aparell que s'assemblés a aquell objecte, el qual, en deixar-hi altre cop en Dídac les busques, a l'atzar, les va recuperar fins que totes tres, amb un desplaçament pausat i ininterromput, ocuparen la posició exacta que tenien de primer. Més estranys eren encara els números o lletres que es disposaven de dalt a baix i d'esquerra a dreta en forma d'una creu irregular. Totes les figures eren constituïdes per un pal lleugerament oblic a banda i banda del qual, i de vegades només en una, es distribuïa un nombre desigual de puntets vagament triangulars. L'aparell, que semblava fet d'una sola peça, devia haver estat projectat amb força des d'algun indret, perquè estava abonyegat. En Dídac preguntà:

—Què deu ser, Alba?

La noia va mirar de treure-hi importància:

—No ho sé; ho devia perdre algun excursionista...

Però en Dídac, se n'adonà, no s'ho va creure.

(51) I al cap de ben poques hores tots dos van saber que procedia d'un altre món. També aquest cop va ser en Dídac qui descobrí l'intrús, potser perquè precedia l'Alba al moment d'anar a sortir de la protecció del marge al llarg del qual havien anat avançant per la banda de sota.

La criatura, puix que difícilment se n'hauria pogut dir un home, s'amagava darrera un munt d'herbes, en un extrem de l'hort, i semblava que vigilés la masia. D'esquena, tal com la veien, tenia l'aparença d'una es-

pècie de pigmeu al qual hagués crescut un coll molt llarg i, al capdamunt, una protuberància en forma de pera invertida, o sia amb la part de dalt considerablement més gruixuda, més ampla, que la part de baix. No se li distingien ni pèls ni cabells i la pell, rosada com la d'un garri, feia una impressió desassossegadora de nuesa. De fet, hi anava, de despullada. Tenia unes cames, o potes, lleugerament tortes i robustes, i els braços, un dels quals repenjava en el munt d'herbots, semblaven, comparativament, llargs i prims. De l'indret on la pera del cap començava a aprimar-se, li sortien uns petits apèndixs en forma tubular que no paraven de bellugar-se. Es van imaginar que podien ser unes antenes.

(52) I estirats a terra, darrera el parapet del marge per damunt del qual ben just si gosaven espiar, tot i que uns quants rebrots d'una olivera desapareguda dissimulaven llur presència, van anar observant l'estranya criatura, tan immòbil com ells. Tots dos anaven armats, l'Alba amb el màuser, però el descobriment de l'intrús era tan recent i inesperat que les mans encara li tremolaven massa perquè s'atrevís a disparar. D'altra banda, estava encuriosida i el desconegut, observà, no duia armes de cap mena. Després, però, va veure que s'havia equivocat.

Perquè, a la fi, la criatura es va moure i féu una correguda cap a l'altre extrem de l'hort, on s'aplanà a frec de les plantes que hi creixien. Va ser aleshores que tots dos van veure l'objecte que duia a les mans i que un

breu llampec, en incidir-hi el sol, delatà. Sense això, no se n'haurien adonat, puix que devia ser una cosa rodona, o aplanada, sense culata ni canó, per menuts que fossin.

En aquell moment, va comprendre que l'hauria de matar.

(53) I, a poc a poc, l'Alba va anar desplaçant el fusell fins que el canó reposà sobre el terra, entre els llucs de l'olivera, apuntant cap a l'hort. La criatura, però, ja es movia de nou i, plegada en dues, talment si avancés de quatre potes, s'atansava més a la masia. Sinó que ara llambregà dues o tres vegades cap on ells eren amagats i, per primer cop, els presentà la cara.

A tots dos se'ls va glaçar la sang a les venes, car era un rostre que recordava imatges de malson. La faç, molt plana, tenia tres ulls, un d'ells a l'indret que hauria correspost al front en un humà i els altres dos més avall; eren talment tres forats oberts en una paret, puix que no els protegia cap arc ciliar. A la banda de baix, allò que hauria hagut d'ésser el sotanàs, la barbeta i la boca, formava un musell porcí que s'avenia amb el color de la pell però feia una impressió d'estolidesa a la cara.

(54) I l'Alba es va alegrar que tingués aquella aparença, perquè li seria més fàcil de matar-lo. Sense mirar en Dídac, que gairebé ni gosava respirar al seu costat, va redreçar més l'arma, comprovà que havia fet córrer el

fiador i, amb el dit, fregà el gallet. Va anar seguint el progrés de la criatura i, amb la culata ben afiançada a l'espatlla, esperà que s'aturés.

Ho va fer a l'angle de la casa, on es redreçà, ara d'esquena a ells. Oferia una diana immillorable, i ella no sentí cap trastorn de consciència en acudir-se-li que l'escometia de traïdor, sense donar-li cap possibilitat de defensar-se. Era un enemic i la seva raça havia demostrat a bastament que era implacable.

Disparà, doncs. I tot seguit, disparà encara dues vegades més. Però potser ja no hauria calgut. La criatura s'anà inclinant sobre la vertical, com empesa per una mà, i, amb una lentitud que només al darrer moment es convertí en una caiguda accelerada, es va abatre de ventre a terra.

(55) I tots dos es van esperar sense bellugar-se, amb la vista fita en el cos jacent i les armes a la mà per si s'incorporava. Però no van sorprendre ni un sol estremiment de la còrpora.

Al cap de cinc minuts, doncs, van deixar el marge i, amb el dit al gallet, van travessar el camp que els separava de la masia, prop de la qual van alentir encara. La criatura, però, continuava quieta, inanimada.

Dues bales, van veure de seguida, li havien foradat l'esquena, mentre la tercera es devia haver perdut perquè, en disparar-la, ell ja queia. Els forats sagnaven un líquid més clar que la sang humana, gairebé rosat, que se li escorria cos avall i, a la banda de davant, on hi ha-

via dos forats més, car els projectils l'havien travessat, el terra era xop.

El van girar amb la punta del màuser, i ara van poder veure de prop aquella cara que combinava trets porcins i humans, i fins i tot d'insecte, perquè l'ull del front, que tenia obert, era de facetes, com els de les abelles. El cos, en canvi, feia pensar en un marsupial per la bossa del ventre, en la qual van trobar una mena de placa, com una targeta, d'un metall lleuger inscrit amb tot de foradets que dibuixaven línies i punts triangulars, com els de l'aparell recuperat al bosc, si bé aquí també n'hi havia d'altres, rodons i de dimensions desiguals, a l'extrem superior esquerre.

Aparentment, la criatura era una femella, ja que el sexe, molt sortit i totalment despullat de vegetació, s'assemblava a la vulva. Potser era l'existència de la bossa marsupial el que feia que el tingués desplaçat tan enrera.

(56) I no va ser fins al cap d'una estona que l'Alba va distingir la petita esfera que havia rodolat fins a prop d'una pedra en escapar-se de les mans de la criatura. Perquè de seguida va comprendre que era l'objecte sobre el qual havia incidit el sol, feia poc.

En mirar-lo, de primer sense atrevir-se a recollir-lo, van veure que hi havia un petit botó, no pas més gros que una llentilla, i, a un quart de cercle de distància, un orifici si fa no fa de les mateixes dimensions. El seu maneig semblava prou clar perquè en Dídac digués de seguida:

—Ja sé com funciona. Pitges aquest piu i la bala es dispara pel forat. Ho provem?

Però no era tan senzill, puix que abans de poder fer funcionar l'arma els va caldre, encara, descobrir un altre indret de l'esfera on s'havia de pressionar perquè el botó s'enfonsés; era un dispositiu de seguretat.

El giny, d'altra banda, no disparava bales; en va sortir un feix de llamps que s'escampava en ventall i, silenciosament, en un no-res, calcinà els dos arbres situats a vuit o deu metres contra els quals van dirigir-lo. No hi havia dubte que era una arma terrible, però no sabien amb què ni com calia carregar-la; l'esfera no tenia fissures per on pogués obrir-se.

(57) I aquell mateix vespre, abans que es fes fosc, van cavar una fossa a poca distància de l'hortet i hi van sebollir la criatura vinguda d'un altre món. En transportar-la, van adonar-se que gairebé no pesava gens tot i que, per bé que curta de cos, era robusta. També va cridar-los l'atenció que les antenes, o el que fos, s'haguessin escurçat fins a convertir-se en una mena d'orella.

Damunt la tomba, van posar tot de pedres perquè l'indret quedés assenyalat per sempre. Probablement, va dir l'Alba, era el primer extraterrestre enterrat al nostre planeta.

(58) I com que no sabien si podia haver-hi d'altres criatures d'aquella espècie pels encontorns i ara ja feia

bo, van decidir de tornar al bosc, a la cova de prop del rierol, on estarien més segurs. Això suposava perdre's bona part dels fruits de llur treball a l'hort, però tots dos van convenir que no podien exposar-se a restar a la masia. Els estranys, si n'hi havia més, es podien sentir atrets per les cases, sobretot si, prop, hi havia terra conreada, però no era de creure que, per gust, s'endinsarien en la muntanya.

Van endur-se, doncs, les coses més indispensables i al cap de dos dies, després de tres viatges, van installar-se per tot l'estiu als antics quarters, on van reprendre la vida d'abans, ben conscients que, fos com fos, seria provisional. Per això, aquesta vegada, no es van preocupar de reunir reserves de menjar; a començament de tardor, se n'anirien.

(59) I durant tot aquell temps, només dues vegades, a distància d'un mes l'una de l'altra, van baixar a la masia on, a tall d'esquer, havien deixat allò que ells en deien el rellotge. Suposaven que si algun company del mort hi feia cap, se l'enduria. I totes dues vegades hi era, sense senyals que ningú l'hagués tocat. Tampoc no es veien petjades estranyes, ni la tomba del mort no havia estat destorbada.

Van començar a creure que la criatura enterrada, nàufrag del desastre que provocà l'explosió, era l'únic supervivent. Això no privava que, en d'altres llocs, hi pogués haver més éssers d'aquells. Però tenien el consol de saber que eren mortals i que els podien vèncer.

QUADERN DE LA SORTIDA
I DE LA CONSERVACIÓ

(1) L'Alba una noia de setze anys, verge i bruna, va prémer l'accelerador per tal que el vehicle superés el pendent dels últims cent metres de camí, i dalt, va tombar cap a l'esquerra. Poc acostumada al tractor, semblava que el volgués ajudar amb el seu propi esforç i per això s'inclinava endavant amb els músculs tensos i la boca lleugerament entreoberta, anhelant. Un cop a la carretera, però, es relaxà.

Van travessar pels afores de Benaura sense aturar-se, amb una llambregada cap als enderrocs que, més endavant, es repetien monòtonament, escampats sota el sol que els acompanyava en el viatge, encara puixant. Tots dos duien *shorts* i, la noia, una camisa de mànegues curtes descordada sobre els pits, daurats per l'estiu. En Dídac, darrera seu, tenia un màuser a les mans; l'altre reposava als peus de l'Alba.

Però no era probable que els calgués servir-se de les armes. Darrera els parabrises dels cotxes sobre els quals havien passat dos anys de sol i serena, només hi

havia esquelets caiguts contra el volant o damunt del seient, i els camps i els pobles eren deserts solcats, en l'aire, pels ocells que perseguien insectes invisibles. No es notava cap més presència animal.

(2) I en arribar a la carretera general, on un rètol, a la cruïlla, assenyalava les direccions, van comprovar l'encert d'haver escollit el tractor, ja que de seguida es van veure obligats a desviar-se cap a les finques que la vorejaven. En molts indrets, els cotxes i camions havien estat sorpresos al moment d'avançar-se, o hi havia petites caravanes que, en coincidir procedint de bandes oposades, ocupaven pràcticament tota l'amplada de l'asfalt. De tant en tant, gairebé sempre arran de cuneta, trobaven motos caigudes, els ocupants de les quals jeien amb una cama atrapada sota la màquina i el casc protector damunt la closca de la calavera. La roba, més durable que la carn, cobria sovint els ossos o les pells eixarreïdes, com adobades, amb els seus parracs deslluïts per la intempèrie, i en moltes falanges o sobre els estèrnums lluïen encara anells o collarets.

El cementiri de vehicles i de persones s'allargava quilòmetre rera quilòmetre entre breus interrupcions que quedaven compensades per concentracions increïbles, on els cotxes havien avançat a tocar l'un de l'altre, lents, o bé, en mig d'una pujada, havien anat rodolant fins al pla, on sovint s'encastaven en un amuntegament d'ossos i de ferralla. En un indret, un feixuc camió havia esclafat tres turismes carregats de gent i, en un re-

volt, un cotxe amb remolc, una furgoneta carregada de màquines d'escriure i dues motos s'havien estimbat en un barranc.

L'Alba i en Dídac, impressionats, serraven les dents, sense atrevir-se a parlar.

(3) I a tocar de les cases de les viles, o d'allò que foren cases i viles, hi havia els cadàvers de la gent sorpresa en llur anar i venir, homes, dones i infants que havien caigut a les voreres, o en travessar el carrer. En una plaça es veien encara les restes de cinc o sis cotxets de criatura prop dels bancs de pedra on havien segut les mares o les mainaderes, ara convertides en carcasses tan inidentificables com els ossos escampats per la gespa, on un dia van ser nens i nenes que jugaven i corrien.

Peus i cames descarnats s'escapaven de les muntanyes de runa sota les quals jeien els cossos i, en un poble, on devia haver estat festa major, es dreçava una plataforma amb cadires de ferro i instruments de música encara garfits per mans esquelètiques davant d'una escampada esveradora de cadàvers enllaçats; hi devia haver hagut més de cent balladors i gent que s'ho miraven.

El temps s'havia endut els miasmes i les fortors i, arreu, l'atmosfera era neta a despit de la temperatura, alta per un dia de tardor. Només restava ja la matèria no putrificable, els ossos, els tendons i els cartílags que s'anirien fent pols en un procés llarg, d'anys o de segles.

(4) I enlloc no hi havia cap senyal de vida, fos de terrícoles o d'aliens. El tractor, ara conduït per en Dídac i amb l'Alba a l'aguait, amb el fusell, travessava els carrers i les places o contornejava els pobles pels ravals sense cap veu, sense cap crit que s'alcés de les runes en sentir la remor viva, gairebé escandalosa, del motor.

I entre poblat i poblat, en els camps on de tant en tant es distingien un tractor i l'esquelet humà que inevitablement l'acompanyava, tampoc no hi havia cap clapa de conreu recent, cap indicació, per petita que fos, d'una activitat ordenadora, humana. En molts indrets, els herbeis espessos i ufans senyorejaven bancals d'arbres tofuts i despentinats que ningú no esporgava, i els mateixos camins de ferradura començaven a cobrir-se de plantes que els desdibuixaven i acabarien per esborrar-los.

El motor roncava en la solitud.

(5) I l'Alba, amb el màuser a les mans i la petita esfera mortífera a la butxaca de la camisa, plorava; unes llàgrimes silencioses li solcaven les galtes brunes i se li esmunyien coll avall, cap als pits que el trontollejar del tractor alterava. Res no li venia de nou, però no havia tingut prou imaginació per evocar tants quilòmetres d'enderrocs, de cadàvers, de soledat. Era molt pitjor que un desert; la companyia de totes aquelles pedres que havien estat cases i de tots aquells esquelets que un dia foren gent viva no creava un erm, sinó un buit.

Instintivament, va reposar una mà en l'espatlla d'en

Dídac, el qual, com si fos un home i no el noi d'onze anys que era, va separar la seva del volant i la hi acaricià.

(6) I a darreres hores de la tarda, encara amb llum de dia, van aturar-se a fer nit en un xalet, a dos o tres-cents metres d'una gasolinera en la qual acabaven de renovar llur provisió de carburant. Era una construcció baixa, gairebé intacta, puix que només havia perdut part de la teulada i un tros de paret, i devia pertànyer a gent de ciutat que normalment no hi vivien. Hi havia una llar de foc i la van encendre, sense que calgués, potser per sentir-se més acompanyats o per tenir una mica de claror; ara ja feia temps que les piles s'havien passat.

Després de sopar, en Dídac va dir tot d'una:

—Quants anys et sembla que tardarà a haver-hi tanta gent com hi havia abans, al món?

—Si no queda ningú més, molts; milers i milers.

—I se'n recordaran, llavors, de nosaltres?

—Potser no. Per què ho preguntes?

—No ho sé; és que m'agradaria.

—Dídac i Alba... Com Adam i Eva, oi?

—Sí. No seria bonic?

—Sí, sí que ho seria.

I es va quedar somniosa.

(7) I l'endemà, en endinsar-se per les primeres ciutats industrials que, de lluny, envoltaven Barcelona, van comprendre que, en matèria de desastres, encara no

havien vist res. Aquí, on ja hi havia construccions verament altes, els enderrocs obstruïen totalment els carrers principals, amples i tot com eren, i colgaven els vehicles que havien circulat al moment del cataclisme. En alguns indrets, el vessament era tan copiós que fins resultava difícil de distingir el dibuix de les vies de trànsit. Les dues anyades transcorregudes des de l'atac havien acabat d'anivellar les runes, si bé adesiara un pany de paret o d'envà continuava dreçant les seves arestes com un braç mutilat.

Els va caldre fer voltes pels carrers exteriors, de fàbriques, on en algunes portes hi havia camions aturats i cadàvers que encara conservaven, s'hauria dit, el gest d'anar a carregar o descarregar una màquina, un fardatge... En el pati d'una escola, que tenia les parets senceres, potser perquè eren de filferro reixat, una estesa d'esquelets menuts indicava que foren sorpresos per la mort a l'hora de l'esbarjo.

(8) I es van perdre per carrerons sense sortida que els obligaven a retrocedir i per camins i carreteres de segon ordre que menaven cap a d'altres pobles, cap a d'altres ciutats per les quals no els hauria calgut passar i, un cop, directament a un riu que havia perdut el pont, ara aclofat en l'aigua, que circulava mansa i superficial...

Amb penes i treballs, fent marrades, van trobar la carretera reial, on el pont també era caigut, però més amunt, on havien tret grava, un camí duia a les prego-

neses del llit i el tractor aconseguí de travessar-lo fins a l'altre marge, massa abrupte per enfilar-s'hi. Els calgué fer-ho per unes hortes, on hi havia tot de canyes seques de blat de moro, i prosseguir a través d'una vinya que s'allargava fins a la carretera. Però no hi van poder pujar fins molt més endavant i després, encara, van haver de tornar a deixar-la per culpa d'una aglomeració de vehicles.

(9) I entre una cosa i altra, com que no duien cap mapa, aviat van veure que s'havien extraviat, puix que gairebé a entrada de fosc van trobar-se a les envistes d'allò que devia haver estat la muntanya de Montserrat. Totes les agulles, truncades, s'havien precipitat pels vessants, i la part de dalt, on hi havia hagut el monestir, era un amuntegament caòtic de roques que feia pensar en un daltabaix geològic. Una de les cabines de l'aeri penjava sobre l'abís, probablement retinguda per un dels cables, i, dins, es veia com un ninot mig plegat cap a l'exterior. No gaire lluny reposava un autocar, rodes enlaire, i entre el rocam es distingien, gràcies als prismàtics que els atansaven, més vehicles mal colgats per l'allau de pedres.

Aquella hecatombe els va fer sentir-se més petits que mai.

(10) I a la nit encara els faltava un grapat de quilòmetres per arribar a Barcelona. La fosca els obligà a atu-

rar-se prop d'una clapa d'arbres on hi havia dues *roulottes* i una tenda de campanya. Dins d'un dels vehicles van trobar-hi dos cadàvers, aparentment d'un home i d'una dona, però els propietaris de l'altre, així com tres criatures, havien mort a la intempèrie. Van instal·lar-s'hi a dormir en unes lliteres, la roba de les quals era plena de pols i l'endemà, en llevar-se, en Dídac es va passar prop de tres hores amb el motor del cotxe que la remolcava, fins que aconseguí que s'engegués. L'Alba, agradada de la *roulotte*, havia dit:

—Estaria bé tenir una caseta així, transportable...

Hi va haver també la feina de les rodes, és clar, però el vehicle disposava d'una bomba d'aire i els pneumàtics, llevat d'un, que van haver de canviar, el retenien. Acabaren d'omplir el dipòsit amb la gasolina del dipòsit de l'altre cotxe, on a més hi havia dos bidons, i a les onze, en acabar, reprengueren la marxa cap a la capital, la noia davant, amb el tractor, i en Dídac darrera, al volant del nou vehicle. No estaven segurs si aconseguirien de fer-lo arribar a Barcelona.

(11) I se'n van sortir. Tant de temps d'haver d'enfrontar-se amb tota mena d'obstacles els havia fet pacients i enginyosos i, algun cop, quan les coses es presentaven massa difícils i era qüestió o d'abandonar la *roulotte* o d'exposar-se, l'Alba no dubtà a envestir els cotxes que, per la carretera, els feien nosa. Només una vegada van haver de renunciar-hi, en trobar-se amb dos camions d'allò més grossos que s'havien quedat l'un al

costat de l'altre, en direccions contràries, sense que entre ells o per les bandes hi hagués prou espai per a maniobrar. Per sort, un dels camions anava ple de taulons, i en van descarregar uns quants per improvisar una mena de pont que va permetre la *roulotte* de baixar a la finca de sota i de sortir-ne un quilòmetre més amunt, on hi havia un camí.

(12) I a quarts de vuit, doncs, ja eren aturats a les portes de Barcelona, dalt de tot de l'ampla perspectiva de la Diagonal, immersa en unes tenebres que no van voler penetrar més enllà dels jardins que precedien la ciutat universitària, del paisatge de la qual havien desaparegut tots els edificis alts mentre se'n conservaven d'altres, més modestos, vagament visibles en la celístia escassa d'una lluna amagada darrera uns núvols transparents.

Enlloc no brillava cap llum ni se sentia cap remor. De la ciutat muntava un silenci dens i més punyent que el dels camps o el de les viles i llogarrets, potser perquè sabien que ací havien viscut dos o tres milions de persones. Era una mena de quietud que feia feredat.

Dret al costat de la *roulotte*, en Dídac va preguntar amb una veu poruga:

—I què hi farem aquí, Alba? Ens hi quedarem?

Però ella tampoc no ho sabia, encara.

(13) I continuava sense saber-ho l'endemà, quan van deixar la *roulotte* i, amb el tractor, van anar davallant

per la gran avinguda vorejada de runes i amb l'asfalt esberlat en més d'un indret, com si la falta de contacte amb les gomes dels cotxes hagués perjudicat la seva cohesió normal.

A poc a poc i envoltats pel mateix silenci tètric de la vetlla, que ben just si els havia deixats dormir, van entrar sense dificultats fins a la plaça del Turó, on l'avinguda s'estrenyia i les construccions havien estat més imponents.

Els passeigs laterals eren coberts d'enderrocs que s'escampaven fins a la calçada central, tot i que les cases, com a Benaura i a les altres viles que havien travessat, es devien haver aclofat sobre elles mateixes. Eren massa altes, però, perquè no es produís un gran esllavissament de materials. Per damunt de tot, les copes dels arbres que no foren arrencats mostraven unes branques despullades i seques, d'esquelet.

La ciutat era una orgia de ferralla, de pedres, de cadàvers sorpresos en totes les positures, de cristalls esberlats... Tot allò que veien semblava que els cridés: no hi viureu!

(14) I gràcies al tractor, que era capaç d'enfilar-se gairebé per qualsevol terreny, si bé sempre amb perill de bolcar-se, van penetrar fins al capdamunt del passeig de Gràcia, on, potser perquè hi havia hagut edificis relativament més baixos, l'entrada del metro era practicable. Van davallar-hi, però se'n van tornar a escapar de seguida, foragitats per la fortor de descomposició

que impregnava els corredors, en alguns llocs gairebé atapeïts de cadàvers. El de la taquillera havia caigut de front contra el cristall de la seva garita indemne.

Fora, van prosseguir fins a la plaça de Catalunya, on les runes havien respectat l'espai central; tot d'esquelets esparracats hi seien solemnement a les cadires disposades en renglera sota els arbres morts o vius, car alguns encara eren verds.

Fou allí que l'Alba contestà definitivament la pregunta que en Dídac li havia fet la nit abans:

—No, no ens hi quedarem.

(15) I com que la paret de runes, a l'embocadura de la Rambla, era massa alta perquè el tractor pogués escalar-la, van tornar a pujar pel passeig, on ara van trobar-se amb la boca d'un aparcament subterrani al qual van poder baixar amb el vehicle. Era ple de cotxes arrenglerats i només hi van saber veure set o vuit cadàvers, massa pocs perquè el local servés tufs de mort. A més, hi havia corrent d'aire.

Entre els cotxes van descobrir un *jeep* de rodes massisses i, tot d'una, a l'Alba li semblà que no sobraria d'endur-se'l, de manera que en Dídac, un cop més, va haver d'entretenir-se a restablir les connexions del motor i a posar-lo en condicions de funcionar. Ho va fer més de pressa, aquesta vegada, i al cap de dues hores ja se'n tornaven cap on els esperava la *roulotte*.

(16) I aquell mateix dia, asseguts de cara a la ciutat morta que s'estenia a llurs peus com un paisatge apocalíptic, van esbossar el pla de llur vida futura.

Com que no podien viure allí, atès que els resultaria difícil de procurar-se aliments d'unes botigues en general soterrades pels castells de runa i, d'altra banda, els convenia menjar coses fresques, calia que cerquessin un indret on hi hagués terra de conreu, al reg, però no havia de ser gaire lluny de Barcelona, ja que l'Alba es proposava de salvar tot allò que fos recuperable de les biblioteques que anirien descobrint i de concentrar els llibres en un gran dipòsit segur perquè en poguessin disposar llurs descendents. Afegí:

—I nosaltres també, Dídac. Hem d'estudiar de valent, ja ho saps.

—Però ho podrem fer, tot això?

—Ho provarem.

(17) I el dia següent, a primeres hores de la tarda, llur primer viatge de descoberta pels encontorns de la ciutat va dur-los al mar. En Dídac, que no l'havia vist mai, va quedar-se quiet i amb la boca oberta, gairebé en una actitud de reverència davant d'aquella vastitud d'aigua que, a l'horitzó, s'unia amb el cel, però l'Alba, que ja havia estat unes quantes vegades a la platja, es va treure els *shorts* i la camisa i, nua, va córrer cap a les onades que trencaven en la sorra, com desganades; va cridar-lo:

—Vine!

Ell va fer que no amb el cap i es va asseure, mirant-

la, mirant la mar. La noia va endinsar-s'hi amb precaució, nedà vint-i-cinc o trenta metres, es submergí, tornà a reaparèixer i retrocedí cap a la platja. Va riure:

—He estat a punt de pescar un peix!

En Dídac continuava mirant la mar, mirant-la.

—T'has quedat mut?

—No... És tan bonic! I tu també, Alba...

I, allargant la mà, va acariciar-li tendrament l'anca i la cuixa, que regalimaven aigua.

(18) I fins al cap de molta estona, quan també ell ja s'havia banyat, no se'ls va acudir que en tota aquella extensió de sorra no hi havia cap cadàver. Van suposar que, en dos anys, se'ls devia haver endut alguna tempesta, o les marees, car era difícil de creure que al moment del desastre, en ple dia, la platja estava deserta, sense cap banyista.

Després en Dídac ponderà:

—I també fa estrany que no se'n salvés cap, si n'hi havia. Algun devia nedar sota l'aigua. I si això ens va salvar a nosaltres...

—No ho sabem, Dídac; és una suposició.

De fet, però, tots dos n'estaven convençuts. I era intrigant, doncs, que en cap lloc no haguessin vist ningú.

(19) I al cap de dos dies d'explorar, ara sempre amb el *jeep*, que era més manejable, van escollir, no sabien si provisionalment, uns bancals de terra campa, on hi ha-

via hagut verdures i hortalisses, en un indret a cavall entre l'Hospitalet i el Prat, com van assabentar-se pels rètols que encara es conservaven. Al llarg de la finca, en un extrem de la qual hi havia tres sàlzers i un eucaliptus molt alt, una sèquia ampla, que gairebé semblava un canalet, els assegurava l'aigua procedent del Llobregat i el lloc oferia l'avantatge que, a l'entorn, es dreçaven tot de clapes d'arbres fruiters, molts d'ells encara carregats de fruits de la tardor.

També hi havia una casa, no gaire gran i enrunada parcialment, però no pensaven pas servir-se'n. Era cosa decidida que viurien a la *roulotte*.

(20) I van veure que, una mica com a l'hortet de la masia, aquí també hi havia tot de plantes que s'havien anat reproduint espontàniament en caure'ls la llavor, però eren massa poques, i van dedicar els dies següents a localitzar algun establiment de grans, que per força havia d'existir en aquelles localitats relativament camperoles. Però no en van trobar cap. En canvi, en una altra casa de camp, una construcció gairebé totalment de fang que havia resistit bé, van desenterrar un pocs sacs de cigrons, mongetes i faves i, en una habitació-rebost, dos pernils en bon estat i uns quants embotits tan secs que era difícil de clavar-hi les dents.

Ho van carregar tot al *jeep* i l'endemà al matí començaren a netejar una bona faixa de terra que seguidament sembraren sense preocupar-se, tampoc ara, de si era l'estació de fer-ho. Van respectar, de passada, to-

tes aquelles mates de verdura que trobaven entre la jungla d'herbes silvestres.

(21) I en acabar, van anar-se'n a buscar un camió buit i amb tendal que havien vist en llur deambular d'una banda a l'altra i, amb el tractor, van remolcar-lo fins a la finca perquè els servís de rebost. Van netejar-lo ben net, van serrar tot de fustes per fer lleixes i, llavors, van afanyar-se a collir els fruits dels arbres veïns, que eren gairebé tots pereres i pomeres. També hi havia presseguers, però els préssecs ja havien caigut de les branques i s'acabaven de podrir en terra. Van poder aprofitar, en canvi, perquè era el moment, la darrera florada de sis figueres de coll de dama, com la que hi havia hagut a l'hort dels pares de l'Alba.

En donar la feina per enllestida, perquè ja no els cabia res més a les postades, tenien prou fruita per menjar-ne un any sencer sense estalviar-la.

(22) I, entre una cosa i altra, va passar ben bé una mesada abans no tinguessin lleure de tornar a ciutat, on els va caldre escorcollar uns quants cotxes fins que en un d'ells, curiosament de matrícula estrangera, ensopegaren amb allò que cercaven: una guia que els ajudaria a situar les biblioteques públiques.

Volien començar per la de la Universitat, però aquí hi havia hagut un aclofament tan massiu que, si bé aconseguiren de penetrar a l'edifici per la banda dels

jardins, no van poder arribar on hi havia els llibres. Més afortunats van ser a la Biblioteca de Catalunya, bona part de la qual quedava a la intempèrie. L'escampall de volums era impressionant i, tot i que alguns n'havien protegit d'altres, la majoria ja no eren aprofitables. De tota manera, en quedaven prou a cobert per assegurar-los un bon botí. Hi tindrien feina per anys.

(23) I mentre esperaven que les plantes germinessin sota terra i es decidissin a sortir, van traslladar-se cada dia a Barcelona, on, abans d'emmagatzemar els llibres, van anar fent el recorregut per totes les biblioteques que la guia indicava, però el gran descobriment el van fer, per casualitat, en una llibreria potser especialitzada en publicacions tècniques, quasi totes immaculades, com sortides de la impremta, ja que el sostre de l'establiment havia resistit amb fermesa l'impacte de la caiguda dels pisos de damunt. Hi havia també, amb gran alegria de l'Alba, una bona quantitat de textos de medicina, molts dels quals es va endur a la *roulotte*, si bé de moment no els podria llegir perquè de dia prou enfeinats estaven i, de nit, tenien el problema de la llum, al qual fins llavors havien dedicat poca atenció.

(24) I les plantes ja començaven a treure el nas, potser afavorides per un acabament de tardor i començaments d'hivern plens de bonança, quan un matí van entrar el primer carregament de llibres al subterrani

del passeig de Gràcia, on, sense gaires llocs entre els quals escollir, decidiren de reunir tots els volums salvats de l'hecatombe. Com que no hi havia prestatgeries i el local era ple de cotxes, van començar a apilar-los a l'interior dels vehicles. A la banda de fora dels parabrises, clavaven un paperet que especificava el contingut de la «biblioteca».

(25) I va ser per aquells dies que, un migdia, en tornar-se'n a casa més aviat que de costum, perquè plovia, van escaure's passar prop d'on hi havia un camió carregat d'ampolles de butà. En comprovar que moltes eren plenes, van acabar de desenrunar-lo, puix que estava mig colgat de runes, i, amb el *jeep*, van fer tres viatges per emportar-se-les totes. Ara els faltava un quinqué i una estufa i no van parar fins que a la mateixa vila de l'Hospitalet trobaren una botiga on n'hi havia de moltes marques, i també cuines, neveres i rentadores. Però aquestes dues darreres coses eren elèctriques i no els servien. Van agafar, doncs, allò que cercaven, una cuina i tot de tubs de goma que l'Alba ja sabia com anaven, perquè a casa seva n'havien tingut. Aquell dia, en tornar a la *roulotte*, se sentien ben preparats per encarar-se amb l'hivern i amb tot el que pogués passar. D'un cop, havien solucionat dos problemes importants: calefacció i llum.

(26) I no els desanimà pas gens ni mica que, fet i fet, gairebé no esquerressin res de l'hort tot i la promesa

primera de les plantes. De moment, el menjar no els preocupava. A les fruites i a les conserves, si bé d'aquestes n'hi havia moltes que sortien deteriorades, podien afegir aquell parell de pernils ara penjats al sostre del camió-rebost i tot d'altres coses que els procuraven llurs viatges d'exploració. Disposaven, aleshores, d'oli, de vi, de sal, de pastes, d'arròs i d'una bona quantitat de productes de porc. Alguns d'aquests, però, eren rancis i d'altres, com que s'hi devien haver cagat les mosques, es corcaven. Hi havia, també, les mongetes, els cigrons i les faves. De fam, no se'n moririen.

(27) I, a poc a poc, superat el traumatisme d'aquella tragèdia que els deixà sols, es van anar adonant que, en certa manera, eren feliços. Tots dos s'avenien d'allò més i duien una vida massa activa perquè els quedés temps de rumiar el passat, el qual, ara, tan lluny dels indrets familiars, tendia a esborrar-se. Només de tard en tard tenien l'un o l'altre un moment de malenconia, i per a aquestes recaigudes sempre hi havia el company que reconfortava el pensarós amb la seva sola presència. Per això, de vegades es deien, es repetien:

—Va ser bona sort que ens quedéssim tots dos!

I s'abraçaven, es besaven, amb un sentiment amical de benestar, que potser, a la insabuda d'ells, començava a fer-se amorós. En Dídac, als seus onze anys, ja tenia l'aparença d'un bell adolescent i a l'Alba li semblava que, des d'aquell dia a la platja, ja la veia com una dona.

(28) I el fred, aquell any, no es deixà sentir fins ben entrat l'hivern, quan un matí, en sortir de la *roulotte*, van veure que els camps eren coberts d'una minsa capa de gebre. El canvi brusc de temperatura, però, no alterà llurs costums; continuaren traslladant-se gairebé cada dia a ciutat i amuntegant llibres a l'aparcament fins que, l'endemà d'una nit que havia plogut a bots i barrals, el van trobar mig inundat d'aigua.

Van haver d'interrompre llavors aquella tasca i, durant una setmana, van treballar entre les runes per obrir-hi un desguàs cap a una boca de claveguera que els costà de descobrir i de netejar. Amb tot i això, tots dos van convenir que potser no havien escollit l'indret més adequat per fer-ne una biblioteca; de moment, però, no se'ls acudia cap altra solució.

(29) I la van trobar un matí que, a les Rambles, on havien penetrat per la banda de baix, en Dídac es ficà per un forat, va seguir un passadís, baixà uns graons i, al capdavall, desembocà en una sala on hi havia un escenari i tot de tauletes i cadires; devia haver estat un local de festes, probablement un cabaret, i no s'hi veia cap cadàver. En aquelles hores, en produir-se l'escomesa dels avions, devia estar buit. El sostre resistia bé i, tot i la pluja recent, no es notava cap senyal d'humitat.

Amb cura, van eixamplar el forat de l'exterior, apuntalaren amb fustes l'entrada i una part del passadís, on el sostre feia una mica de panxa sobre les fotos polsoses de tot de noies gairebé despullades que penja-

ven d'una paret, i van amuntegar les taules i cadires en un costat. No era una sala gaire gran, però de llibres n'hi cabien milers, i aquí no es mullarien.

(30) I mentre anaven fent feina, l'Alba, a la qual sempre havien agradat les reproduccions de quadres i d'estàtues dels llibres escolars i de les revistes que veia, va pensar que amb els llibres no n'hi havia prou, que també valia la pena de preocupar-se de les obres artístiques que devia haver-hi als museus.

Van pujar a Montjuïc, doncs, on el Palau Nacional, tot i que no era un edifici alt, estava totalment enrunat, potser perquè era al capdamunt de tot de la muntanya, i l'endemà van obrir-se pas fins al de la Ciutadella, el qual, ben a l'inrevés, continuava dempeus, si bé la teulada havia sofert en alguns llocs i algunes teles, per culpa de l'aigua, semblaven força deteriorades.

Van posar-se a recollir-les totes cap als racons que oferien més seguretat, però al cap d'una estona en Dídac digué:

—Si ho fem així, ho començarem tot i no acabarem res, Alba.

La noia va comprendre que era una observació de sentit comú i, com que li semblava que, al capdavall, els llibres tenien prioritat, ajornaren aquella feina per més endavant. Era una llàstima, reflexionà, que no disposessin de més mans.

(31) I un dia que passaven amb el *jeep* per un indret on mai no havien anat, cap a la banda de l'Hospitalet, en Dídac, que conduïa, va frenar sobtadament el vehicle, car a llur davant, entre dos pals llargs clavats a les runes, una peça de roba blanca, probablement un llençol, els barrava el pas amb el seu rètol pintat amb lletres negres, grosses: «Aquí hi ha supervivents.» A la part de sota, una fletxa mal dibuixada apuntava cap a les runes de l'esquerra.

Durant un minut o dos, es van quedar totalment immòbils, com si fossin de pedra, puix que aquell era el primer senyal que trobaven de l'existència d'algú altre com ells. Després van saltar del *jeep* i, cridant, van enfilar-se pels enderrocs, sense acudir-se'ls que era prou estrany que ningú no hagués sortit en sentir la remor del cotxe.

Tampoc llurs crits no van atreure cap presència, però això, de moment, no els desanimà. Potser els desconeguts vivien en un celler, sota terra, i les veus no els arribaven... Van explorar, doncs, a consciència tota aquella banda de carrer, fins on hi havia hagut el carrer de darrera, cercaren entrades subterrànies i penetraren en habitacions de trespols perillosos, però enlloc no van saber veure rastres d'una ocupació humana. Res, aparentment, no havia destorbat aquells encontorns des del dia del cataclisme.

A la fi, la nit que queia els obligà a interrompre llur recerca.

(32) I com que no estaven encara satisfets, van tornar-hi l'endemà per si el dia abans aquells supervivents eren fora d'on solien viure, d'expedició, però tampoc no hi hagué resposta a llurs veus i ningú no es manifestà ni quan decidiren disparar els màusers, que se sentien de lluny.

No va ser fins a migdia que l'Alba s'adonà d'un munt de llaunes arraconades en un sortint de paret, però eren a l'altra banda d'on assenyalava la fletxa. Així i tot, era prou estranya aquella acumulació perquè valgués la pena d'enfilar-se fins al mur, i ho van fer.

Eren llaunes de conserves, obertes i buides, i n'hi havia dotzenes, potser un centenar i tot. No podia pas dubtar-se que algú vivia, o bé havia viscut, per aquells encontorns.

Van disparar de nou, cridaren altre cop i, alhora, van anar recorrent els edificis veïns o allò que en restava, sempre sense veure res ni que ningú sortís a llur encontre. L'indret era desert. En Dídac va dir:

—Se'n devien anar i no van pensar a treure el llençol.

(33) I al cap d'un moment, quan ja no esperaven res, va resultar que no era això. El mateix Dídac descobrí, en els baixos d'un edifici, un forat molt ben dissimulat per una porta que no hi pertanyia i darrera la qual hi havia uns graons. L'interior es perdia en la fosca i, abans d'aventurar-s'hi, van cridar encara.

Després davallaren, feblement il·luminats per l'en-

cenedor que duia l'Alba i els llumins que de tant en tant feia petar el noi. L'indret, un celler, era molt profund i, a mesura que s'hi atansaren, van sentir una mica de fortor que, de primer, van atribuir a la falta de ventilació. Només en ser a baix de tot van comprendre que procedia d'un cadàver.

El cos, en el qual tot just s'observaven els primers senyals de la descomposició, era d'una dona d'uns trenta anys i reposava a terra, als peus d'un catre, com si no hagués tingut prou força per enfilar-s'hi o n'hagués caigut durant l'agonia.

No podien saber de què havia mort, és clar, però la defunció era recent, potser de cinc o sis dies a tot estirar, va semblar-los. Fos com fos, el decés no era degut a la fam, car al celler hi havia prou coses de menjar com per viure'n dos o tres anys, i la dona s'havia sabut organitzar bé. Disposava, com ells, d'una cuina, d'un quinqué, d'una estufa, i en un racó no faltaven les reserves de butà. Damunt d'una tauleta hi havia un quadern escrit que l'Alba s'emportà.

Fora, van tornar a posar la porta tal com l'havien trobada.

(34) I el quadern, que van llegir aquell vespre, era una mena de diari amb què la dona havia entretingut la seva soledat, car això ho deia de seguida, que s'havia quedat sola. Les anotacions, que no eren diàries, parlaven de la seva peregrinació d'una banda a l'altra, ja que tenia germans casats i d'altres parents a casa dels

quals acudí en trobar-se amb la llar enderrocada. Havia pensat suïcidar-se, però li havia faltat el valor i, a poc a poc, s'adaptà a aquella situació que, deia, «mai no deixaré de creure provisional». Evocava sovint un promès o amant i es referia, amb una cruesa desacostumada per a l'Alba, a les seves necessitats sexuals; devia haver estat una dona de molt temperament.

El més important de tot per a ells dos, però, era aquella pàgina en la qual descrivia l'espectacle amb què es trobà, a la platja, en sortir de l'aigua. No calia que digués, perquè es comprenia, que havia estat submergida. No esmentava per a res els avions, i en Dídac ho féu remarcar a la noia. Ella explicà:

—És natural; li va passar com a tu. Quan sortí de l'aigua, ja eren lluny.

(35) I durant una colla de dies, van tornar a especular sovint com era que no s'haguessin salvat més persones, perquè per les platges bé hi devia haver, si més no, un grapat de pescadors submarins, de segur que enfonsats fins i tot a més profunditat que no pas ells dos i la noia. A en Dídac se li acudí:

—Potser es van salvar i després els avions van perçaçar-los. Vull dir avions com aquells que vam veure a la masia.

—Sí, que feien un vol de reconeixement... I, és clar, en sentir-los la gent devien sortir d'on eren, potser per córrer cap a l'aigua si havien relacionat totes dues coses.

En Dídac s'enquimerà:

—¿No convindria que hi visquéssim, nosaltres, a la platja, per si tornen?

—No hi podem viure. Sempre necessitarem coses que ens farien abandonar-la, un moment o altre.

El noi va concloure:

—Vivim ben exposats, doncs.

(36) I durant unes quantes setmanes van tornar a sentir-s'hi més, com llavors que fins van decidir no encendre foc perquè el fum no els delatés, i altre cop es miraven contínuament el cel amb desconfiança, temorecs de l'amenaça que en podia venir.

Dia darrera dia, però, el cel continuava net d'aparells, ara molt baix i fosc, car hi va haver una mesada de núvols de tempesta que, de tant en tant, descarregaven autèntiques cortines d'aigua. Més devia ploure però a muntanya, a la font dels rius, perquè després, de cara a la primavera, el Llobregat va desbordar-se i inundà les terres baixes, inclòs aquell camp on vivien i del qual els calgué fugir cuita-corrents una matinada, quan l'aigua ja pujava prop de dos pams.

Van anar-se'n cap a la part alta de l'Hospitalet, amb el *jeep* i la roba que portaven damunt, sense temps ni ganes d'endur-se'n res en veure's envoltats per aquella capa líquida que, en aparença, cobria quilòmetres sencers.

(37) I mentre el mal temps durà, van viure en els baixos d'un corredor de casetes miserables, amb cuina-menjador i una cambra, que no s'havien enrunat gens, tot i que eren construïdes amb maó de cantell. Van escollir l'única en la qual no van trobar cap cadàver i els va caldre proveir-se, malament, en qualques botigues del veïnat. No disposaven d'aigua, de manera que van treure un cossi, perquè l'omplís la pluja, però sempre n'hi queia tan poca que la van haver de racionar.

Van lluitar contra el fred amb una gran foguera que anà consumint els escassos mobles de la barraca i, quan calia, s'il·luminaven amb les espelmes que van desenterrar del fons de tot d'un armariet. Tots dos van coincidir que, després de la catàstrofe, mai no havien passat per un moment tan amarg.

(38) I al cap d'un temps que els va semblar molt llarg, quan el sol es decidí a brillar altre cop amb continuïtat, baixaren novament a aquell indret que anomenaven casa, però no s'hi van poder atansar encara; tota la plana era un llac de fang en el qual les rodes del *jeep* patinaven i els peus s'enfonsaven massa perquè fos prudent d'aventurar-s'hi.

Van desviar-se cap a Barcelona, doncs, i, provisionalment, van instal·lar-se a la mateixa sala on acumulaven els llibres. Ara n'hi havia ja molts milers, però més en quedaven fora, escampats per les biblioteques públiques i privades de l'urbs. Alguns, que dataven de

tres o quatre segles enrera, tenien els fulls tan grocs que en Dídac, un dia, preguntà:

—Quant de temps deu tardar, un llibre, a fer-se malbé?

—Vols dir que no es pugui llegir? Suposo que milers d'anys. Confio que, abans que aquests siguin il·legibles, ja hi haurà gent que pugui tornar a fer-ne edicions.

—I no valdria la pena de mirar de salvar una impremta, també?

—Sí. Una impremta, i d'altres màquines. Ja ho farem, un dia.

(39) I quan el fang es va haver assecat i pogueren tornar a la *roulotte*, van veure que els danys eren escassos. L'aigua no devia haver pujat gaire més que quan van escapar-se, car no havia arribat a penetrar als vehicles i, dins, tot era eixut. La terra, en canvi, i l'hort en particular, feia pena de veure. Totes les plantes que hi quedaven estaven esclafades contra el terra, que les empresonava sota una capa de llim, i la divisió en taules i cavallons ja no existia.

Van dedicar bona part de la primavera a refer-ho i a sembrar de nou, però ho feien sense gaire entusiasme, com si s'adonessin que, al capdavall, com a pagesos i hortolans no servien. Però es van reanimar quan, més endavant, els sortí una favada esplèndida i un mongeterar exuberant. Van atribuir-ho, més que a llurs mèrits, a l'adob que suposava la riuada.

(40) I aquest any van poder aprofitar tots els albercocs i tots els préssecs que van tenir temps de collir, potser massa i tot, perquè els van agafar unes diarrees tan fortes que tots dos es pensaven que es moririen. Les van combatre amb unes pastilles del magatzem de fàrmacs que havia reunit l'Alba i amb una dieta seguida i rigorosa d'arròs bullit, però en van sortir tan febles que els calgué renunciar, durant una temporada, a llurs activitats habituals.

Llegien molt, l'Alba gairebé sempre medicina, i ara ja sabia perfectament en quin indret del cos es trobava cada òrgan, cada os, cada múscul o cada nervi. Però era un coneixement teòric que mai no podria profunditzar amb una pràctica obligada amb cadàvers. Enlloc no n'hi devia haver cap de sencer. Quant als ossos, en canvi...

(41) I un dia es va decidir. En una finca de més amunt, prop d'on passaven sovint, hi havia un esquelet caigut, al peu d'un mur sense acabar, en la construcció del qual devia haver estat treballant aquell home el dia de l'hecatombe. Sinó que, amb gran sorpresa de l'Alba, va resultar que, fet i fet, era una dona. Les característiques diferencials de la pelvis ho deien prou clar, com ho va mostrar a en Dídac, admirat dels seus coneixements. Va dir-li:

—Hi ha coses que hauria de comparar amb un altre esquelet, per estar-ne segura. Però, veus aquests forats? Se'n diu ísquio-pubians... Els homes els teniu

ovalats i aquests són triangulars. I l'arc púbic també és molt obert, com el tenen les dones.

—I què ho fa, que hi hagi aquestes diferències? A mi em sembla que tots els esquelets haurien de ser iguals.

—S'explica molt bé. La pelvis de la dona ha de ser més ampla que la de l'home, pels fills.

En Dídac no n'estava segur.

—Així i tot, jo ho veig molt estret, això!

—T'ho sembla. I, al moment del part, tot s'eixampla, fins i tot els ossos. Ja ho veuràs.

—Jo?

—Sí, quan tingui un fill teu. M'hauràs d'ajudar a parir. És que no ho voldràs fer?

El noi assentí, i llavors, inesperadament, preguntà:

—Haurem de tardar gaire?

—Em penso que no, Dídac. Però esperem, eh?

(42) I aquell estiu van anar moltes vegades a la platja, on al noi, més que nedar, potser li agradava de contemplar la mar, de primer des de la sorra i després, quan una tarda van trobar un patí, des de l'aigua que els bressolava entre les onades febles en les quals el sol llampeguejava per encendre-les i apagar-les en un vaivé ininterromput que sempre era idèntic i sempre era diferent.

La seva silueta fosca i la de l'Alba, més clara fins i tot quan va haver-se colrat, anaven canviant a mesura que el sol progressava cap al zenit i, des d'allí, iniciava la dava-

llada, car quan hi anaven s'hi passaven hores, sense témer les insolacions, fets com estaven a una vida al descobert. Des que feia bo, a la *roulotte* només hi dormien, i encara no sempre; sovint les nits eren tan belles, tan estrellades, que més s'estimaven quedar-se a fora, sota els sàlzers i l'eucaliptus que embaumava l'aire.

(43) I, a estones, es dedicaven també a pescar o a caçar crancs, amb els quals l'Alba, o el mateix Dídac, conjuminava unes sopes espesses, de pasta, potser les darreres que es menjaven, ja que cada vegada els era més difícil de trobar-ne que no fossin ràncies o corcades.

Hi havia dies que es quedaven a dinar a la platja mateix, a recer dels pins, ja que ara havien descobert un indret, abans d'arribar a Castelldefels, on el bosc quasi fregava l'aigua. Allí hi devia haver hagut una urbanització de cases no gaire altes i on les runes, per tant, eren poques, i més de quatre cops van entrar als apartaments a escorcollar una mica i, si convenia, a endur-se coses que els podien servir. Totes eren plenes d'electrodomèstics i de mobles de tipus funcional i quasi a totes hi havia joguines. Va ser allí que van començar a recuperar discos tot i que no els podien escoltar per falta d'electricitat; n'hi havia a tot arreu. També hi havia llibres, però pocs; sobretot, eren novel·les policíaques. L'Alba, que no n'havia llegit mai cap, va encetar-ne una i ben aviat s'hi afeccionà.

(44) I va ser allí que, un dia, en Dídac, va sacsejar una Alba endormiscada per la calor de primeres hores de la tarda i, gairebé mut d'emoció, li assenyalà una tossa estranya a l'horitzó, on de bon matí no hi era.

Van córrer al *jeep*, on tenien els prismàtics i, després d'haver mirat, tots dos van coincidir que semblava una nau. Per si ho fos, van improvisar de seguida tot de senyals amb peces de roba tretes dels apartaments i, amb fustes i mobles, van fer una gran foguera a la platja, la van cobrir amb mantes per consell d'en Dídac i obtingueren així, durant una estona, una gran columna de fum que els del vaixell havien de veure per força.

A ran vespre, però, la nau continuava si fa no fa al mateix lloc, sense haver-se atansat gens, i, en fer-se fosc del tot, no van saber distingir-hi cap llum. Com que els recava d'anar-se'n, van fer nit sota els pins, amb un d'ells que vigilava, per torns, i tenia cura d'alimentar la foguera que ara il·luminava les tenebres.

L'endemà, en fer-se de dia, la nau encara era a l'horitzó, com si hi hagués ancorat.

(45) I s'hi va quedar encara un parell de dies, però el tercer matí, en despertar-se, van veure que durant la nit s'havia atansat. Es van passar hores senceres amb els prismàtics als ulls, sense treure l'aigua clara de les maniobres a què devia lliurar-se. Estaven segurs que la foguera, ininterrompudament encesa amb trossos de mobles que cada cop havien d'anar a cercar més lluny,

no els podia haver passat desapercebuda. Què feien, doncs? En Dídac va dir:

—Potser tenen por...

Van substituir totes les peces de roba que no eren blanques amb llençols, en senyal de pau, però això no donà gens de pressa a la tripulació del vaixell. Al cap d'hores i hores ben just si s'havia desplaçat, i encara semblava que fos per allunyar-se.

(46) I l'espera va durar més d'una setmana, fins que un migdia van tenir l'embarcació prou a prop perquè amb els prismàtics poguessin distingir la coberta, dels extrems de la qual penjaven uns embalums que devien ser barques cobertes amb peces de lona. Aparentment estava deserta.

—Vols-t'hi jugar que no hi ha ningú?

I així devia ser, puix que cap senyal del noi i de la noia no va obtenir resposta i, al cap de dos dies més de romancejar, com indecisa, va anar derivant cap al sud, potser ajudada pel vent. Mai no havien sentit cap remor de màquines, però això no volia dir res; mai no s'havia atansat prou a la platja perquè les sentissin, si funcionaven.

Van concloure que l'embarcació viatjava sola, arrossegada pels corrents marítims, des del dia de l'atac. De segur que transportava un carregament de cadàvers.

(47) I va ser a conseqüència d'aquest episodi que l'Alba pensà en la conveniència d'aprendre l'alfabet Morse per si mai es tornaven a trobar en una situació per l'estil. Recordava haver-ne vist un llibre, però com que ja no sabia on l'havien deixat, els va caldre regirar una colla de dies abans de trobar-lo.

Van emprendre'n l'estudi tots dos i més endavant, quan ja començaven a dominar-lo, sovint es comunicaven de lluny, amb banderes improvisades, o de prop, un a cada banda de la paret de la *roulotte*, per tal de fer pràctiques. Algun cop, també ho van fer amb miralls, que arribaven a més distància.

Cap a l'acabament de l'estiu, ja s'hi entenien perfectament. De nau, però, no n'havien vist cap més, ni confiaven gaire, en el fons, de veure'n d'altres.

(48) I, mentrestant, havien continuat anant a la platja i entretenint-se amb l'escorcoll d'altres urbanitzacions veïnes o de torres aïllades, on de vegades tenien sorpreses, com aquell dia que descobriren un amagatall d'armes, probablement d'algun dels grups que, segons es deia abans, estaven disconformes amb el govern i es preparaven. Hi havia una mica de tot, i més que res armes llargues i metralletes. Se'n van endur un parell, amb municions, i les van provar contra un penell que encara presidia una teulada. Feien molt de soroll i disparaven ràpid, una bala darrera l'altra, però no es podien comparar, naturalment, amb aquella petita esfera que no calia alimentar amb res i no s'esgotava mai,

perquè de tant en tant l'Alba volia assegurar-se que continuava funcionant, i cada cop calcinava allò que li posava davant. Era ben misteriós. Més que no pas l'aparell recollit al bosc, que devia ser una mena de termòmetre/baròmetre, ja que les busques canviaven de posició segons el dia o les estacions. Així i tot, eren incapaços de llegir-lo, com tampoc no llegirien mai, probablement, la targeta que duia la criatura amb la bossa de marsupial.

(49) I, un altre dia, van trobar algú que també havia sobreviscut a la destrucció, però no havia sabut resignar-s'hi. Era un cadàver estès en una cambra d'infants i, entre els dits descarnats, conservava encara el revòlver amb què s'havia suïcidat. Al bressol hi havia un altre esquelet, molt menut, i dos més en un llit. Tot semblava indicar que l'home, perquè era un home, els havia reunit abans de matar-se. No es veia, en canvi, rastre de cap dona.

Tot i aquell enduriment inevitable en un món reduït a un cementiri, tots dos van sortir de la cambra impressionats per una escena pretèrita, que mai no presenciaren però que vivien amb la imaginació: el pare, salvat de miracle, que recollia l'un darrera l'altre els dos fillets grans, potser caiguts a la platja, o al jardí de la torre, els duia al costat del menut i, tot seguit, els acompanyava en el gran viatge. En Dídac preguntà:

—I la mare, on devia ser?

Era un detall, un simple i insignificant detall per-

dut en una destrucció a nivell del planeta, però els va preocupar durant dies. Senyal, va dir a la fi l'Alba, que encara som humans.

(50) I una tarda, ara al poble, quan eren dins d'un estanc en el qual havien entrat a proveir-se de tabac en veure, tot passant, que els enderrocs no tapaven la porta, van trobar-se que, dins, comunicava amb una altra botiga per un forat i que aquesta altra botiga era un establiment de material fotogràfic. Hi havia una gran quantitat d'aparells, i més n'hi devia haver d'enterrats cap a la banda de l'aparador, sepultat per un tros de trespol.

En Dídac en va agafar un, se l'atansà a la cara, va fer jugar el dispositiu amb un clic i, rient, va dir:

—Ja t'he fet un retrat!

Però l'Alba, que s'havia quedat seriosa, reflexionà:

—Seria interessant que poguéssim fotografiar tot això, les cases caigudes, les runes, les ciutats destruïdes... O fer-ne pel·lícules. Com no hi hem pensat mai?

—Potser perquè no hi entenem.

—No és una raó.

(51) I, com que no ho era, van fer una requisa en tota forma: dues màquines cinematogràfiques, tres de retratar, cintes de negatius i carrets, dispositius de *flash* i una colla de llibres sobre fotografia. També van endurse'n una màquina de projecció tot i que sabien que,

sense electricitat, mai no podrien veure cap pel·lícula, si arribaven a rodar-la.

Aquell vespre mateix van estudiar-se les instruccions que acompanyaven els aparells de simple fotografia i començaren a fullejar els manuals que amb el temps els ensenyarien la manera de revelar-les. Eren totalment ignorants en aquella matèria, però als llibres hi havia una gran abundància d'esquemes que els ajudarien.

Un cop al llit van continuar parlant-ne, somniant ja en un gran documental que mostraria a les generacions futures la devastació de la terra. Abans d'adormir-se, en Dídac va dir:

—Caldrà que pensi una mica en això de l'electricitat. Perquè si el fem, aquest documental, el vull veure.

(52) I va resultar que en un dels llibres d'instruccions es parlava d'unes càmeres que revelaven automàticament les fotografies, però no eren d'uns models com els que ells tenien. De manera que se'n van tornar a la botiga, on no n'hi havia, o estaven enterrades. Els calgué, doncs, localitzar d'altres establiments del ram en els quals els fos possible de penetrar, i en aquesta recerca van perdre quatre o cinc dies.

A la fi van trobar-ne una en l'estudi d'un fotògraf, on van entrar sense gaire confiança i, més que res, perquè era un local al qual s'accedia fàcilment. I encara hi van trobar més, puix que l'habitació on evidentment revelava els negatius, un recambró estret i llarg que

abans devia haver estat una cuina, al costat d'un pati interior, es conservava força bé i només caldria enretirar-ne uns quants guixots caiguts del sostre. De moment, però, no van tocar res.

(53) I aquella mateixa tarda es van fotografiar mútuament davant la *roulotte* on vivien, però les proves, que eren en color, no van sortir gaire clares, potser perquè els negatius eren massa vells i estaven passats, o per culpa de la llum.

L'endemà van veure que era això darrer. Les fotografies, fetes a migdia i tenint en compte la posició del sol, mostraven una noia riallera i d'expressió decidida, vestida només amb *shorts*, perquè ni se li havia acudit de posar-se una brusa per cobrir-se els pits, i un adolescent de faccions ben dibuixades i d'ulls grossos que feia, una mica, cara d'esverat.

Després en van fer d'altres, però aquelles dues, que van considerar les primeres, les van clavar en una paret de la *roulotte*.

(54) I de seguida van ser a la tardor, quan els dies ja s'escurçaven de pressa i tenien, doncs, més hores per estudiar i conversar tranquil·lament a la llum del quinqué de butà, col·locat al bell mig d'una taula arraconada contra la paret de la dreta, on primitivament hi havia hagut una llitera que ells van acondicionar al costat de la de l'esquerra per fer-ne un llit més ample i poder

dormir plegats com havien fet des del primer dia. Sinó que ara ja no era ben bé el mateix; l'infant d'anys enrera s'anava convertint en un adult que ja tenia plena consciència de dormir amb una dona i, sovint, la tocava amb una cobejança latent, massa meravellat per la calidesa de la seva pell i per la dolçor del cos femení perquè la carícia no fos, encara, ingènua, innocent.

I ella assistia, complaguda, a la seva maduració. Estimava, com si l'hagués escollit ella i no l'atzar, aquell adolescent.

(1) L'Alba, una noia de disset anys, verge i bruna, va entrar carregada de llibres a la sala on els guardaven i gairebé va ensopegar amb en Dídac, que sortia, excitat, amb un volum a les mans. El noi s'aturà, va dir-li:

—Mira què he trobat...

El títol era *Manual del pilot* i, dins, hi havia tot de pàgines amb gràfics de motors d'aviació. Ella va fullejar-lo.

—Què té de particular?

—Hi podríem aprendre de volar.

—I de què ens serviria?

—No em vas dir, una vegada, que al Prat hi ha un camp d'aviació?

—Sí.

—I hi deu haver avions en bon estat, com molts cotxes... Per què no anem a veure-ho?

(2) I hi van anar l'endemà, una mica a les palpentes, ja que la noia tampoc no sabia ben bé on queia; només n'havia sentit parlar, al poble.

Van localitzar-lo abans de migdia i els vestíbuls, relativament poc enrunats, eren plens de cadàvers i de maletes, però ells van passar per una porta exterior i penetraren al camp, on hi havia cinc avions a les pistes i un altre d'estrellat prop de l'edifici; es devia elevar en presentar-se els platets voladors.

També un dels que es veien sencers devia haver estat a punt d'emprendre el vol, car a gairebé tots els seients hi havia un esquelet retingut per la corretja de seguretat, però els quatre aparells restants eren buits. Si bé la permanència tan llarga a la intempèrie, sense que ningú en tingués cura, havia perjudicat llur aspecte, tots semblaven en bon estat.

(3) I el projecte, o el somni, morí allí mateix. Un instant de reflexió va fer veure a l'Alba els perills a què s'exposaven si un dia aconseguien de volar, i digué:

—Ens ho jugaríem tot en una sola aventura. No és un cotxe, això, que si s'espatlla et quedes aturat i prou. I no n'hi ha prou amb fer funcionar els motors; cal saber dirigir el vol i, després, com aterrar. Entre els coneixements teòrics i la pràctica hi ha molta diferència, Dídac. Ningú no ha volat mai sol, sense un instructor, la primera vegada.

El noi oposà tímidament:

—El primer aviador no el va entrenar ningú, Alba.

—És veritat; però aleshores els aparells eren més senzills i no devia costar tant de dominar-los. ¿T'has fixat quines bèsties més grosses són?

En Dídac assentí.

—I pensa que, si ens matem, s'haurà acabat tot de debò.

—Et sembla que ho deixem córrer, doncs?

—Sí, Dídac, més val.

(4) I, recançosos malgrat tot, car allò els hauria permès, d'una manera definitiva, de comprovar si la destrucció era general o si en algun indret quedaven encara criatures vives, van posar-se a la feina d'enregistrar cinematogràficament els efectes del pas d'aquells aparells extraterrestres.

Gràcies als llibres, ja tenien una idea de com calia procedir i, al capdavall, no es tractava de fer cap obra d'art, sinó, simplement, d'oferir unes imatges fidels a la realitat perquè, tal com s'havia esdevingut amb les civilitzacions antigues de què parlaven els llibres escolars, els homes del demà no haguessin de fer conjectures sobre la fi d'un món a darreries d'allò que se n'havia dit el segle xx.

Va ser aleshores que l'Alba, amb l'aprovació entusiàstica d'en Dídac, al qual feia gràcia de trobar-se en un començament, decidí d'instaurar una nova cronologia que batejà amb el nom de Temps Tercer i que regiria, retrospectivament, des de l'endemà del cataclisme.

(5) I van dedicar una mesada llarga a recórrer la ciutat de cap a cap per tal de recollir, de vegades en àmplies panoràmiques i altres cops en primers plans, una imatge com més completa millor d'aquell paisatge al·lucinant, de malson, que per a ells ja era habitual. Van pujar al Tibidabo, a Vallvidrera, a la Muntanya Pelada, a Montjuïc i, des d'allí, els objectius de les dues màquines captaren, com si ho fessin des de l'aire, quilòmetres i quilòmetres de runes sense solució de continuïtat. Els dies de sol, l'atmosfera sempre era clara, sense pertorbacions vingudes de la indústria de l'home, si fa no fa com devia ser en un temps primitiu i que ells no havien conegut mai.

Van baixar també al port i, des de Can Tunis fins al Camp de la Bota, on subsistia un poblat de barraques, van rodar tot d'imatges gairebé idíl·liques de naus i de barques immòbils i d'aigües tranquil·les que contrastaven amb les visions que les mateixes càmeres donaven de la ciutat.

(6) I va ser un d'aquells dies, quan filmaven a la Barceloneta, que va néixer el segon gran projecte, també en el cervell d'en Dídac, el qual observà a la seva companya:

—Escolta... Un iot sí que el podríem tripular, oi?

—Vols dir que no seria tan perillós com un avió...

—Sí. I també hi podríem fer la volta al món.

—Amb el temps...

—És clar, amb el temps. No és una bona idea?

L'Alba assentí i fins s'avingué a visitar ja algunes de les naus petites, gairebé totes estrangeres a jutjar pels noms dels ports de matrícula, amarrades entre els molls del Dipòsit i del Rebaix. També el temps les havia marcades i en algunes hi havia fustes podrides i filtracions d'aigua que les anaven ensorrant, però d'altres, potser més ben calafatades, probablement els servirien si aconseguien, d'una manera o altra, d'engegar els motors. La noia va dir:

—Mira, farem una cosa... Esperarem que torni a fer bo, de cara a l'estiu, i així tindrem temps de preparar-nos. Mentrestant, continuarem amb el documental.

(7) I un cop els va semblar que ja tenien una visió prou completa de Barcelona, van començar a fer tot d'excursions cap als pobles de terra endins, filmant les carreteres on milers de cotxes i de camions es convertien lentament en ferralla, ponts caiguts per haver estat danyats en algun punt flac de llur estructura metàl·lica, camps amb tractors i màquines agrícoles tripulats per cadàvers, camins devorats per l'herba, asfalts que els sols i les glaçades esberlaven, llogarrets de cases baixes on les runes eren poques, viles aplanades que també acabarien cobrint-se de vegetació.

No es van voler perdre els estimballs de Montserrat i, amb paciència, en *jeep* i a peu, van fer la volta a la muntanya abans d'enfilar-s'hi com dues cabres per tal d'obtenir, des de dalt, metres i més metres de pel·lícula que enregistrava les poblacions veïnes, els boscos

que es preparaven a apoderar-se'n, les línies de trens que es rovellaven, els rierols en els quals l'aigua saltava de pedra en pedra com havia fet sempre.

Sovint feien nit a fora i dormien al mateix *jeep*.

(8) I com que cada vegada s'allunyaven més, un dia van fer un vaitot i, si fa no fa pels mateixos camins i carreteres que els havien dut a ciutat, tornaren a Benaura.

Aquest cop es van endinsar pels carrers i pujaren també al turó dels dipòsits d'aigua, totalment buits, per tal de començar amb una llarga panoràmica seguida per d'altres panoràmiques més curtes que precedien les visions parcials d'esquelets ara anònims, d'establiments esventrats, de parets enfonsades, de racons on encara es veien bigues o fragments de teulada en equilibri.

Van entretenir-se més en arribar a les dues cases contigües on havien viscut i que, passatgerament, ressuscitaren en ells una emoció fàcil de contenir, perquè ara ja no eren aquelles dues criatures que, de sobte, ho perdien tot, sinó un noi i una noia aleshores inexistents, la història dels quals començava al moment que es decidien a ser origen i no acabament.

No van poder entrar a casa de la Margarida, car s'havia acabat d'enrunar, ni en algunes de les botigues en les quals s'havien proveït, però sí que van poder penetrar encara al garatge del raval, on l'Alba s'adreçà directament a la comuna i completà el reportatge cinematogràfic amb la imatge de la noia, que havia estat amiga de la seva germana, ensorrada sobre la tassa.

Potser s'havia emocionat més que no es pensava, doncs, perquè en aquell moment se sentia cruel.

(9) I van anar a la cova del bosc, on van dormir aquella nit, i a la masia d'on els havia foragitat la presència d'aquell ésser d'aspecte porcí. La seva tomba continuava indestorbada i la casa estava, també, tal com l'havien deixada, llevat que dins del cobert es veien molts nius d'orenetes, ara foragitades per la tardor.

Tant la cova del bosc amb la seva cascada propera com la masia van incorporar-se al documental. Un moment, fins i tot pensaren a desenterrar la criatura aliena, però la idea els repugnava una mica i hi van renunciar. A hores d'ara devia estar mig podrida i tampoc no podrien capturar, amb la càmera, les característiques que més els interessaven.

El dia següent van emprendre el viatge de tornada, ara més lent, perquè pel camí ho van anar filmant tot fins que es van quedar sense pel·lícula.

(10) I, ja de nou a Barcelona, van fer allò que l'Alba en digué un «curset de repàs» de revelat i, a la cambra fosca d'aquell estudi on es procuraren la màquina amb la qual obtingueren la primera fotografia, van fer malbé uns quants centenars de metres de pel·lícula abans de salvar-ne dues dotzenes que, un cop eixutes i mirades a contrallum, els van fer saltar d'alegria. Si tot el documental havia sortit com aquella mostra, es podien

donar per satisfets; gairebé no hi havia cap imatge borrosa.

Van emmagatzemar totes les cintes en capses de llauna ben tancades i amb una capa de cera que protegia les ranures, i les van portar a la sala-biblioteca. Segons càlculs aproximats de l'Alba, allí hi devia haver material per a una projecció de quinze a vint hores. Tot pensant-ho, digué:

—Deu ser la pel·lícula més llarga que s'ha fet mai.

(11) I aquell hivern van posar-se a fer un examen a fons de totes les embarcacions que els semblaven prou manejables amarrades al port de la ciutat. Van eliminar de seguida les que eren massa grans o exigien un excés de reparacions. Es concentraren, doncs, en les més petites i més ben conservades, i ja n'havien escollit dues, entre les que dubtaven, quan van ensopegar-se amb un remolcador que, pel que deien la lona estesa al seu damunt i els dos salvavides que hi havia, formava part dels serveis oficials del port. Es gronxava lleugerament en una punta d'allò que, segons el plànol, era el moll de Sant Bertran i, en enretirar la tela, van veure que de dany no n'havia sofert cap. A bord, no hi havia ningú.

L'Alba trobava que era massa petit i digué:

—Pensa que, si fem un viatge llarg, ens haurem d'endur un grapat de coses. I aquí no hi cap res.

Però en Dídac, que de vegades semblava tenir un coneixement misteriós de coses de les quals no hauria d'haver-ne sabut ni un borrall, opinà:

—Ens convé, perquè té poc calat. Si costegem, com haurem de fer, amb una embarcació com aquesta no ens exposem a embarrancar.

L'Alba insistí:

—I tot el que ens hem d'emportar, què?

Ell es gratà la closca, reflexionà un moment.

—Ja ho sé! Hi lligarem una barca de rems i hi posarem tot el que no càpiga al remolcador.

Després se'ls acudí que no tan sols era una bona idea, sinó que així es procuraven una embarcació de reserva per si naufragaven o es quedaven sense carburant.

(12) I, sense negligir les altres feines acostumades, es van anar preparant per aquella sortida encara llunyana. En primer lloc, van acudir a l'antiga Escola de Nàutica, on hi havia tot de textos sobre navegació que els permetrien de familiaritzar-se una mica, teòricament, sobre el maneig d'una nau i els trencacolls d'una expedició marítima. Moltes coses va resultar que no les entenien, perquè eren massa tècniques, però fet i fet ja en tenien prou amb uns coneixements bàsics que, de tota manera, posarien a prova abans d'emprendre l'aventura.

Hi va haver també l'assumpte del motor, el qual, com ja es pensaven, no funcionava. Tampoc no va funcionar més endavant, quan en Dídac havia esmerçat una colla de dies desmuntant-lo, tornant a muntar-lo i examinant-lo amb una paciència i una meticulositat

que no passava res per alt. Per sort tenien a mà dos altres remolcadors del mateix model i, si bé el motor d'un d'ells també era rebec, l'altre va engegar-se gairebé de seguida.

(13) I tot seguit van calafatejar l'embarcació amb una bona capa de brea que la deixà, exteriorment, com nova. Van netejar així mateix l'interior, que estava força brut, i, a proa, van pintar el nom que duria el remolcador: «Benaura».

Es van fer aleshores amb una barca petita i lleugera que despenjaren d'un iot de matrícula nòrdica, van baixar-la a l'aigua perquè es reinflés i, un cop eliminaren les filtracions, van calafatar-la i, amb una corda nova, treta d'un magatzem, van amarrar-la al moll, prop del remolcador. A partir d'aquell moment, un cop cada setmana tornaven al port a lubrificar el motor i a assegurar-se que continuava funcionant. Amb l'Alba o amb en Dídac al timó, perquè a tots dos els interessava el maneig de la petita nau, sortien per l'escullera i feien dos o tres quilòmetres mar endins si l'aigua estava quieta. Ho estava quasi sempre, puix que aquell hivern fou de bonança, amb pluges tranquil·les i vents lleugers.

(14) I totes aquestes activitats i projectes van fer que un dia en Dídac digués:

—Com més hi penso, ara, més segur estic que ja no queda cap sobrevivent. Els pocs que hi va haver es

deuen haver mort... Perquè això de la barca o de l'avió també se'ls havia d'acudir, no et sembla?

—Potser se'ls ha acudit però no tenien barques ni avions...

—Tampoc no en teníem nosaltres, de primer, i bé ens hem espavilat.

—També poden haver volat o navegat cap a d'altres llocs. Que nosaltres no els hàgim vist, no vol dir res.

—Potser no... I què faríem, si trobàvem algú altre?

—Això depèn d'ells, també.

I es va quedar reflexionant-hi, perquè també era possible que a aquests altres, si existien, la destrucció que havien presenciat i la lluita ingrata de cada dia en unes condicions hostils els haguessin fet embogir; això si no els havien convertit en pures bèsties, dominades únicament per l'instint de conservació... Era cert que ells havien preservat la sanitat i havien sabut adaptar-se, però eren dos i eren molt joves, un factor que també tenia la seva importància. Afegí:

—Per sort, tenim armes.

(15) I ara, en part perquè era l'hivern i en part perquè aviat se n'anirien, van començar a despreocupar-se de l'hort tot i les petites satisfaccions que els havia donat darrerament. També contribuïa a llur desinterès que les provisions augmentessin en lloc de disminuir; sempre que sortien d'expedició tornaven carregats i, per aquell temps, van localitzar un magatzem ple d'estibes de sacs d'arròs i de sucre; també hi havia cafè en gra, i

això va obligar-los a cercar un molinet que no fos elèctric.

Curiosament, el van trobar a la rebotiga d'un establiment de confeccions on havien entrat a renovar llurs peces de vestir. Allí l'Alba va tenir el primer caprici femení que es permetia des que s'havien quedat sols: va enamorar-se d'un bikini blanc, breu com un mocador, que, en emprovar-se'l, va resultar que li anava com fet a mida. Durant tot l'estiu només l'abandonaria unes hores de tant en tant, per rentar-lo.

(16) I va ser també llavors que, com que els llibres que s'anaven emportant a casa per un motiu o altre els prenien ja un espai que necessitaven, es decidiren a remolcar una altra *roulotte* al campament per tal de convertir-la en biblioteca. Havien descobert un indret de *camping*, prop d'Esplugues, on n'hi havia dotzenes, i es van quedar amb la més gran de totes, un vehicle de forma ovalada, per fora, que devia haver estat de gent també afeccionada a la lectura, puix que hi van trobar més de vint-i-cinc volums de poesia en una llengua que no entenien i un text manuscrit, aparentment inacabat; potser hi havia viscut un poeta, doncs.

Van buidar-la del tot, van fer prestatgeries amb taulons nous trets del moll, on n'hi havia muntanyes, van instal·lar-hi una taula ampla, dues cadires, un quinqué i una estufa i, durant tot aquell cap d'hivern, els serví de gabinet d'estudi.

(17) I quan els arbres ja estaven florits i començaven a fer-se sentir les primeres calors de la primavera, tot i que les nits encara fossin fresques, van iniciar els darrers preparatius que precedirien el viatge. Com que seria llarg, calculaven que d'uns quants mesos, van carregar a l'embarcació dos covenets de pomes arrugades, un pernil, una caixa de llaunes de conserves que semblaven en bon estat, un saquet d'arròs i un altre de mongetes i un formatge rodó, gairebé tan gros com les rodes dels carrets amb què havien fugit de Benaura, i molt dur.

Hi van afegir unes garrafes d'aigua i una farmaciola ben fornida, sense oblidar les armes i les municions. També van pensar en els ormeigs de pesca, en una provisió suficient de tabac, en els atuells de cuina indispensables i en els dos aparells cinematogràfics, per als quals ja tornaven a tenir pel·lícula. La barqueta, la van omplir de carburant. Durant aquella expedició, tan aventurada, volien ésser autosuficients.

(18) I quan ho van tenir tot a bord, en Dídac va dedicar encara tot un dia a revisar el motor a fons. A darreres hores de la tarda, per tal de provar com navegava amb la càrrega, hi van lligar la barqueta i, ell sol, va travessar el port de cap a cap. L'Alba, des del moll, el va veure evolucionar amb la línia de flotació prou alta perquè no tinguessin problemes en aquest aspecte, però el noi, en tornar, feia una cara molt llarga. Va dir:

—Som uns badocs. No hem pensat que potser necessitarem peces de recanvi!

Se les van procurar l'endemà, dels motors rebutjats, i, un cop carregades, van posar per darrera vegada el remolcador a prova. Aquest cop, amb tots dos a bord, van sortir del port i navegaren fins a prop de Gavà. L'embarcació, a la qual el llast semblava donar encara més estabilitat, demostrà que era capaç de durlos on calgués.

(19) I al cap de tres dies, perquè l'endemà i l'endemà passat no va fer sol i volien sortir en un dia ben clar, van tapar la part de darrera del camió que els feia de rebost amb una tela gruixuda que s'havien procurat amb aquesta intenció, tancaren les portes i les finestres de les *roulottes* perquè no hi entressin insectes ni ocells i, amb el *jeep*, van tornar a Barcelona.

Van deixar el vehicle en un magatzem del moll i, sota un sol brillant i ja gairebé migdial, perquè s'havien entretingut més que no pensaven, van abandonar la protecció de l'escullera i en Dídac, que estava d'allò més excitat, posà rumb al nord-est. Un cop a dos quilòmetres de terra va mantenir una direcció paral·lela a la costa, al llarg de la qual s'anaren succeint de seguida tot de pobles i de ciutats que l'Alba, amb l'ajut d'un mapa, identificava en veu alta: Badalona, el Masnou, Premià i Vilassar de Mar, Cabrils, Mataró... Arreu on les cases eren una mica altes, un paisatge d'enderrocs, gairebé uniforme, contrastava amb les clapes de vegetació que avançaven cap a les carreteres i amb la bellesa de les platges totalment solitàries, com si mai no hi hagués

hagut cap banyista, cap pescador, i aquell món no hagués estat habitat per criatures com ells.

Al port d'Arenys hi havia tot de iots i d'altres embarcacions menudes i en moltes platges es veien barques caigudes en la sorra, i en algun lloc, també, unes xarxes immenses que els pescadors desapareguts devien haver estès per tal de cosir-les. Encara feien més tristesa que les runes, potser perquè allò era una novetat.

(20) I, cap a l'altura de Tossa, no van saber resistir l'atracció d'una costa turmentada pel rocam en la qual s'arrengleraven tot de racons tancats a l'interior, abocats únicament a la mar que no gosava endinsar-s'hi i llepava els baixos amb les seves llengües blaves. Amb precaució, per no encallar, van atansar-se a cinquanta metres d'una caleta petita com un cop de puny, van ancorar i, amb la barca, prosseguiren fins a la platja, molt abans d'arribar a la qual l'Alba ja va llançar-se a l'aigua càlida i es confià a les onades que l'arrossegaven a la badia.

Com enlluernats per la meravella de l'indret, van rebolcar-se com dos cadells per la sorra que cremava, van tornar a l'aigua i s'adollaren de sol i d'escuma fins al vespre, quan van decidir quedar-s'hi a dormir.

(21) I aquella nit, entre dues mantes que havien anat a cercar al remolcador i que van estendre a l'indret més

reculat de la caleta, contra les roques, en Dídac va atansar la boca a l'orella de la noia i mormolà:

—Alba, no et sembla que ja sóc un home?

Ella va obrir els ulls que havia aclucat, rebutjà la manta que la cobria i xiuxiuejà al seu torn:

—Sí, Dídac.

Va abraçar-lo al moment que ell s'incorporava i s'esmunyí sota seu, mirant-lo amb la cara il·luminada per la celístia; ell també la mirava, i va dir:

—T'estimo, Alba...

Ella li va engrapar una mà i la hi premé fort mentre els ulls se li enlloraven. I llavors s'alçà cap a ell perquè la penetrés.

En acabar, van haver de córrer, perseguits per la marea que ja els mullava els peus.

(22) I l'endemà, la mar era més blava i el cel més resplendent, encara que tots dos convinguessin que potser havien fet una imprudència, car no convenia que ella es quedés embarassada quan tot just es trobaven a l'inici del viatge. Eren, però, massa feliços per preocupar-se'n gaire i, sense adonar-se'n ni proposar-s'ho, es trobaven contínuament l'un en braços de l'altre, enardint-se amb paraules que ningú no els havia ensenyat i que a la nit, o de dia i tot, en platges anònimes i abandonades, els duien a estimar-se entre la soledat de la mar i la soledat de la terra.

En jornades sense pressa, van anar pujant cap al golf de Lleó i per la Costa Blava enmig d'un silenci

que només pertorbaven ells, amb llurs paraules, o el tuf-tuf monòton del motor de l'embarcació que solcava les aigües lliures amb la mateixa destresa que anys enrera guiava les naus port endins.

En algunes platges profundes encara hi havia esquelets on les marees no havien arribat, i ells fotografiaven aquelles presències i la dels edificis, al rerafons, caiguts sobre els passeigs i entre la verdor, si eren alts, o encara dempeus, poc perjudicats, si les construccions eren únicament de planta baixa.

Entre allò i l'indret d'on venien, no hi havia cap diferència.

(23) I ja eren a l'altura de Niça quan l'Alba, un matí, es va despertar amb el bikini tacat de sang i, alhora, se n'alegrà i en tingué pena, ja que en el fons no li hauria fet res de quedar prenyada i, en veure que no ho estava, va témer secretament que ella o en Dídac podien ésser estèrils. Però havia llegit ja molts llibres sobre temes sexuals i sabia que els primers contactes no donaven fruit tan sovint com creia, o li havien fet creure de més joveneta. També hi podia contribuir l'edat del noi.

En Dídac, al qual no va dir res dels seus petits temors, li somrigué.

(24) I, al cap de dos dies més d'una navegació tranquil·la, sempre acompanyats, de dia, per un sol progressivament més ardent que encenia la mar, eren ja

més enllà de La Spezia, amb els seus grans jardins a fil d'aigua i les cases de Manarola aclofades, amb roca i tot, com un joc de cartes, quan van distingir una figura solitària en la platja. Era la primera persona viva que veien des de feia tant de temps, i se l'esperaven tan poc, que es van mirar més esporuguits que eufòrics.

Els prismàtics els asseguraren que no s'havien enganyat, que era verament un home, però aleshores, en enfocar-lo, ja només el van veure d'esquena; ell, bo i cridant, corria, com si s'escapés, cap a unes construccions arrapades als arbres. Hi va desaparèixer quan ja torçaven el rumb de l'embarcació per tal d'atansar-se a la costa, en la qual van desembarcar deu minuts després, armats, i l'Alba discretament coberta amb una camisa que es cordà sobre els pits.

(25) I, un cop a la platja, van esperar-se encara una estona, indecisos i amb el convenciment que l'home tornaria, però el temps passava i ell no es deixava veure de nou. Potser els tenia por.

A la fi, doncs, van avançar cap on s'havia fet fonedís, i ja eren prop d'una mena de barraca quan una veu cridà unes paraules que ells no van entendre des de darrera d'un parapet de pedres. Però el sentit del que deia era clar, puix que allí hi havia tres homes que els apuntaven amb armes de foc.

Com que no tenien on refugiar-se i abans de poder servir-se dels màusers ja els haurien matat, els van dei

xar caure a llurs peus i restaren immòbils on eren, l'Alba amb la petita esfera mortífera dissimulada al palmell de l'altra mà. El cor li galopava desbridat i tot d'una va saber que s'havien posat en una trampa.

(26) I els desconeguts, dos homes com de trenta anys, molt barbuts, i un altre de més jove que tenia una expressió com idiotitzada, tots tres sense un fil de roba, van sortir del refugi del parapet i se'ls van atansar una mica sense preocupar-se d'amagar l'engrescament que els provocava la presència d'una noia com l'Alba, ben a l'inrevés, car el més jove es masturbava.

Els altres dos, gairebé amb violència, van bescanviar unes paraules tot mirant-se en Dídac. Era clar que tenien la intenció de matar-lo abans de llançar-se sobre la noia, i ella no s'hi pensà gens: alçà ràpidament el braç i el ventall de raigs que sortí sobtadament de la seva mà va calcinar-los abans que tinguessin temps d'adonar-se que morien.

Van recuperar els màusers i, sense entretenir-se, van tornar a la barca i al remolcador.

(27) I l'Alba va passar-se potser cinc o sis hores quieta, sense dir res ni quan en Dídac li parlava. Després, sense avisar, va tirar-se a l'aigua i nedà una llarga estona mentre el noi, que havia escurçat immediatament la marxa, la seguia a pocs metres de distància. En enfilar-se de nou a l'embarcació, va dir:

—Tornarem a casa, Dídac. No vull haver de matar ningú més.

El noi argüí:

—Potser no caldrà, una altra vegada. N'hi pot haver que ja tinguin dona.

Ella se'l mirà, sarcàstica per primer cop.

—I hi pot haver dones que no tinguin homes, també. Llavors els faré nosa jo.

En Dídac callà.

(28) I aquella nit, tot i que era tan poc probable que per allí hi visqués algú altre, van dormir per torns i per torns van fer vigilància, sense desembarcar. El remolcador es gronxava potser a un quilòmetre de la costa, amb el motor apagat sota el cel fosc i davant d'una terra encara més obscura que, en fer-se de dia, va ofrenar-los novament la seva desolació.

L'Alba, que en aquella hora estava de guàrdia, contemplà els rocams i les platges que emergien de la nit, i va sentir-se tan terriblement dissortada que el cor li feia mal. Envoltada d'aigua i amb el noi que, embolcallat amb una manta, dormia als seus peus, li semblava haver passat per un altre anorreament del qual potser ni ell no podria salvar-la.

Però després, quan en Dídac es despertà amb aquella expressió tendra i com il·luminada que tenia des de la nit que van estimar-se per primer cop, la tristesa que la colpia es féu més dolça, suportable; fet i fet, havia matat per salvar el seu mascle.

(29) I aquest pensament la va deixar prou vulnerable perquè, al cap d'una estona, a en Dídac ja li fos fàcil de persuadir-la que, havent arribat tan lluny, farien mal fet de no prosseguir. Va dir-li:

—I, si veiem algú, o senyals que hi ha algú, no cal que ens hi atansem. Fem-ho només pel viatge, Alba. ¿No t'agrada viure al mar, navegar?...

Però també l'atreia la terra ferma a desgrat dels perills que potser els hi esperaven, si bé no s'atreví a parlar-ne fins que ja eren prop de Nàpols, al cap d'una setmana, i ella, amb una mica de sorpresa per part del noi, s'hi avingué, potser perquè la seva mare, un any, va regalar-li un àlbum geogràfic on hi havia unes quantes fotografies de la ciutat, entre elles, recordava, la d'un castell que li va agradar molt.

(30) I el castell, que era el de l'Orvo, encara existia, però ja no era ben bé com el de la foto, car s'havia esfondrat una torre, els enderrocs de la qual colgaven parcialment tot de barquetes que devien haver estat amarrades prop de les muralles, on es veien unes quantes esquerdes que perjudicaven la seva solidesa. Temeràriament, però, van enfilar-se a les runes per contemplar de més amunt el Vesubi i les illes veïnes.

Després, recorrent la ciutat a l'atzar, van trobar-se amb un museu del qual vessaven peces de bronze, mosaics i, sobretot, una gran trinxada de mobles antics. Van endur-se'n una estatueta femenina que potser era una Venus. Prop d'allí, del pany de paret d'una casa

penjava el rètol que havia tingut el carreró: Michelangelo.

L'Alba va pensar malenconiosament en totes aquelles riqueses i en tantes altres que es perdrien sense remei. Després de l'home, desapareixeria el seu patrimoni.

(31) I, de sortida del golf, van desviar-se cap a Ischia, on només volien fer nit i van quedar-se quatre dies explorant les cales, les menudes illes satèl·lits, els turons coberts de vinya, les clapes de tarongers i els petits boscos de pins entre els quals van acabar d'oblidar la dissortada aventura de La Spezia. L'aigua de les badies era rabiosament blava i tan transparent que els peixos semblava que nedessin darrera un cristall puríssim. Se'ls veia tan lliures i confiats que ni van gosar llançar-los l'ham, si bé van destorbar-los més de quatre cops amb llurs immersions i els crits amb què es perseguien, s'abraçaven, com embriagats per aquell prodigi de colors intensos, per l'harmonia establerta entre el cel, la mar i la terra.

(32) I, encara embriagats, van continuar davallant per la bota fins a l'estret de Messina, on van aturar-se en una platja entre Gioia Tauro i Palmi, sense saber què fer: si prosseguir cap al mar Jònic o posar rumb a la costa de Sicília. Ella pensava en Venècia, els canals de la qual, que sovint havia vist al cinema, l'atreien, però

el mapa indicava que queia molt amunt, a l'arc de l'Adriàtic. Si s'allunyaven tant, potser els sorprendria la tardor, qui sap si l'hivern i tot...

A la fi van travessar l'estret i van navegar fins a Taormina, des d'on es veia el cim de l'Etna, encara nevat. Els vells monuments gairebé no havien rebut i les runes del teatre grec devien ser les que ja hi havia abans de l'atac dels platets voladors. Es van instal·lar al vessant, entre uns xiprers, i no se'n van moure durant una setmana.

També aquí la blavor del cel i de la mar era implacable, i la beutat de la terra exultava un cop més amb una mena de deliri que s'apoderava de l'esperit. El paisatge, l'estació, la soledat, l'esclat luxuriós de les aigües, tot invitava a un desbocament pagà dels sentits que per força havien d'obeir. No tenien pas cap desig de negar-s'hi.

(33) I en deixar Taormina l'estació ja estava prou avançada perquè la prudència els aconsellés de desfer camí cap a Barcelona. En dues jornades tranquil·les i ben calculades van anar costejant per no separar-se de la terra ferma fins a Capri, on van endinsar-se per racons, cales i grutes i van descobrir un immens arc natural, de roca, com no n'havien vist mai cap.

Més tard van desembarcar en una platgeta menuda, sota el camí d'Anacapri, on hi havia tot d'estrelles de mar i, com a tot arreu, una gran quantitat d'ocells, les úniques criatures sorolloses, amb ells dos, en un paisatge que reposava com suspès en el temps.

Tanta bellesa gairebé afeixugava el cor i l'Alba, amb un accent estrany, digué:

—I pensar que, si no hi arriba a haver aquest cataclisme, no ho hauríem vist mai!

En Dídac opinà:

—Potser sí, de més grans.

Però ella pensà que, de més gran, en Dídac hauria estat un pobre assalariat, potser un mecànic, i ella... què hauria estat, ella?

L'angoixava la certesa monstruosa que eren feliços sobre una muntanya de cadàvers.

(34) I més endavant, quan eren ja prop de Tarquínia, la primera tempestat que els sorprenia els obligà a refugiar-se quaranta-vuit hores en una cala en la qual van estar a punt de quedar-se sense embarcació quan les onades, que combatien amb el motor, van embarrancar-la. Novicis com eren en els incidents de navegació, se'ls acudí de clavar estaques en la sorra per tal de subjectar-la, i van tenir la sort que resistís, però després, en amainar el temporal, va quedar tan alta que no podien tornar-la a l'aigua. Fins l'endemà no van veure que la marea ho feia per ells.

Van haver de descarregar-la i posar llurs possessions a assecar, car tot estava xop. Però mai no van arribar a espantar-se; en el curs del viatge havien vist tantes embarcacions que, ni que fos a rems i per petites etapes, sabien que, d'una manera o altra, farien cap a casa.

(35) I, com que hi eren a tocar, l'Alba va creure que valia la pena de visitar la necròpolis etrusca, a una vintena de quilòmetres si l'escala del mapa era exacta, però no van passar del museu, on se'ls féu de nit, mentre, embadalits, recorrien l'indret, on també hi havia tombes reconstruïdes i tot de sarcòfags i de vasos gravats que la destrucció respectà; de fet, el museu es conservava sense cap altre dany que unes quantes clivelles tan superficials que no arribaven a separar les parets.

Van dormir en una mena de ninxo i l'endemà se'n van tornar al mar; els feia una mica de quimera deixar tantes hores el remolcador abandonat. L'Alba, com havia fet a Nàpols, no va saber resistir la temptació d'endur-se'n un botí modest, aquest cop dues llosetes en les quals els etruscs havien gravat centaures i d'altres animals fabulosos.

(36) I a l'altura de Piombino, el dia següent, van deixar la costa per atansar-se a l'illa d'Elba, que l'Alba encara associava a les seves lliçons d'història, a col·legi, però el record d'un emperador allí confinat s'esborrà en veure, un cop a terra, que aquí es repetia una mica el prodigi d'Ischia o de Taormina. Van visitar un poblet de pescadors, on les casetes es conservaven, però van passar de pressa perquè el lloc era ple d'esquelets. Només n'hi havia dos, en canvi, en una menuda església pintoresca i d'aspecte molt vell.

L'endemà al matí, quan se n'anaven després d'haver passat la nit en un bosquet, arran d'aigua, de Por-

to Azzurro, l'Alba, que filmava, es va quedar sense pel·lícula.

(37) I, quan ja havien passat de nou La Spezia i s'atansaven a Gènova, van adonar-se que els queviures no els arribarien, ja que, durant el temporal, les onades els havien arrabassat tot de coses de menjar.

Van atracar, doncs, en un port encara ple d'embarcacions intocades i es van endinsar per un amuntegament de runes com esclafades pel sol sense trobar, enlloc, un forat pel qual ficar-se en una botiga; era com si no n'hi hagués hagut. Però allò que els negaven els establiments els ho proporcionà un palau de la via Garibaldi, un edifici imposant del qual només havia caigut la façana i una part de la teulada que hi reposava.

A la banda de darrera, que corresponia a una cuina immensa, els va caldre enretirar dos cadàvers que privaven l'entrada en una habitació-rebost dividida en dues peces desiguals. La més petita contenia una bona quantitat de pots de conserves de fruita i melmelades de fabricació casolana, i, a l'altra, les lleixes eren generosament plenes de terrines de foie-gras, de gerres de llard com les que l'Alba havia vist a casa seva, de formatges, de paquets de pasta, de pastilles de mantega, d'embotits embolicats amb paper de plata... No tot era aprofitable, però.

Amb els llençols d'un llit van improvisar una mena d'alforges en les quals enquibiren les menges en bon

estat, i l'endemà encara van fer-hi un altre viatge per endur-se'n les conserves.

(38) I al palau, que van escorcollar de dalt a baix, sense deixar calaix per veure ni armari per consultar, hi havia una biblioteca amb uns quants milers de llibres, alguns d'ells molt vells, en pergamí i il·luminats com feien abans els frares, i d'altres, ja del temps de la impremta, amb làmines estranyes i enquimeradores, de bruixots, dimonis, dones escabellades i personatges contrafets que participaven en cerimònies infernals. Es veien tan antics i aquells gravats eren tan suggestius, que a l'Alba li recava de deixar-los.

Va prendre el determini d'emplenar-ne dos cistells rectangulars, de vímet, que devien haver servit per posar-hi roba, i en buidar les prestatgeries es va trobar, darrera, amb una altra biblioteca que, en fullejar els primers volums, la deixà sense respiració. Eren prop d'un centenar d'obres eròtiques, meravellosament relligades, impreses en papers de qualitat i, totes, amb il·lustracions increïbles en les quals els dibuixants s'havien deixat arrossegar, segons el tarannà, per la fantasia més desbridada o per un afany de realisme que no retrocedia davant de cap detall.

Immediatament va comprendre que, en aquell gènere, eren obres valuoses i, amb l'ajut d'un Dídac més bocabadat que ella, en va omplir dos cistells més. En acabar, i quan començaven el trasllat, en quatre viatges, reia en pensar que estava salvant per al futur els llibres prohibits del passat.

(39) I, en sortir del palau amb el darrer carregament, van trobar-se de sobte amb una dona vestida amb una mena de camisa de dormir, llarga, bruta i tan esparracada que fins ensenyava la sina, dos pits buits i caiguts que feien repugnància. Anava sola i no se la veia armada, però ells van deixar caure de seguida el cistell que duien entre tots dos i engraparen els màusers que els penjaven de l'espatlla.

La dona, com si no remarqués aquell gest amenaçador, digué una paraula, *bambina*, els va somriure amb una expressió entre amical i extraviada, com si ignorés que somreia, allargà una mà sarmentosa cap a l'Alba i llavors, sense arribar a tocar-la, l'expressió li canvià, va fer mitja volta i arrencà a córrer sense dir res més.

Van seguir-la, una mica separats i amb les armes sempre a punt per si sortia algú més, però ella va saltar cap a darrera una muntanya de pedres i, en arribar-hi, ja havia desaparegut. Després la van sentir cantar.

Era en una mena de cova que feien els enderrocs, on només hi havia un jaç de robes desordenades i un bressol que ella gronxava tot cantussejant. Dins el llitet es distingien uns quants ossos; eren tan petits que devien haver pertangut a una criatura d'un parell d'anys a tot estirar.

L'Alba i en Dídac van girar cua sense destorbar-la; era prou clar que la dona s'havia tornat folla.

(40) I es pensaven que no la tornarien a veure, però llavors s'esdevingué que, en sortir del port, el motor

del Benaura els va fallar unes quantes vegades, com si estossegués per desfer-se d'un embús, i a la fi callà del tot.

Van revisar-lo allí mateix, de moment sense poder esbrinar què s'havia espatllat, i quan al cap de dues hores continuaven trobant-se en la mateixa situació, encara empitjorada perquè ja només els quedaven un parell d'hores o no gaire més de llum, van resoldre's a tornar a terra, on feren nit.

L'endemà, a mig matí, en Dídac ja havia solucionat el problema, al capdavall ben senzill, atès que es tractava simplement d'una peça gastada a la qual fallava el joc, i n'hi va haver prou amb substituir-la per una altra de les que duien de recanvi perquè tot funcionés altre cop normalment.

Havent dinat, ja estaven a punt de reprendre el viatge quan l'Alba s'adonà de la presència de la dona, potser a cinquanta metres, i ho féu remarcar a en Dídac, el qual va girar-se i, insegur, digué:

—Et sembla que deu voler alguna cosa? ¿Potser que ens l'emportem amb nosaltres?

—No ho sé...

Li van fer senyals que s'atansés, però ella continuava sense moure's, mirant-los, fins que l'Alba va dir:

—Anem-hi...

(41) I la dona, en veure que avançaven cap a ella, va retrocedir i es posà a caminar entre les runes, però avui a poc a poc, com si volgués, precisament, que la seguis-

sin. De tant en tant es girava, per assegurar-se que continuaven al seu darrera.

Va menar-los a la mateixa cova on van veure-la el dia abans i, quan ells hi arribaren, ja gronxava els ossets. Al cap d'un moment s'interrompé, va anar fins a l'Alba, va agafar-la de la mà i la mig arrossegà fins a prop del bressol. Llavors, amb un gest dolç, va engrapar-li un pit. La noia retrocedí, brusca, mentre en Dídac preguntava:

—Què vol?

La dona repetí el gest, però ara ja no va poder tocar-la, perquè l'Alba s'havia girat i caminava cap a la sortida de la cova amb una expressió que en Dídac no li havia vist mai. Va seguir-la a fora i insistí:

—Què volia?

—No ho has entès? Que donés el pit als ossets!

En Dídac, esbalaït, va mirar-la, tornà a mirar cap a dins. La dona, dreta al costat del bressol, el gronxava.

(42) I, al cap d'una hora, ja tornaven a ésser al mar, amb un Dídac pensarós al timó. Li venia molt costa amunt de creure que algú pogués enfollir fins a l'extrem de voler donar de mamar a una criatura morta més de tres anys enrera.

—N'estàs segura, Alba?

—Per què m'havia d'agafar el pit, si no? Per ganes de tocar-me?

—No, és clar... Digues que així, de normals, només devem quedar nosaltres.

La noia, que tenia un humor trencadís, contestà:

—No, ni nosaltres. A tu, ¿et sembla normal que, als dotze anys, dormis amb una dona? ¿I que jo vulgui dormir amb tu?

En Dídac assegurà sense cap vacil·lació:

—Sí; del tot! No és l'edat el que compta, Alba.

I la noia va haver de donar-li la raó; al capdavall, era la mateixa reflexió que s'havia fet ella.

(43) I, ja en costes franceses, van haver de passar sis dies a Toulon per culpa d'un altre temporal. Aquesta vegada, però, havien sabut captar els senyals precursors de la tempesta, molt elaborats, i, quan els elements es desencadenaren, amb un desplegament delirant de llamps i llampecs, ells ja s'havien refugiat a port.

Van aixoplugar-se en un edifici que devia haver estat unes dependències oficials, però no van escollir gaire bé, puix que de banda de vespre es va desprendre un cap de sostre, bufat per l'aigua, i un guixot ferí l'Alba a la templa.

En Dídac, sota una pluja densa i enfurida, va córrer al remolcador i en tornà amb la farmaciola. Van traslladar-se a una altra habitació del mateix edifici i, un cop li va haver desinfectat la plaga, que era extensa però superficial, la hi protegí amb una gasa i esparadrap. Tot seguit, amb trossos de mobles, van encendre un foc sobre els rajols, perquè el noi anava xop i, despullats, feia fred.

Ja no van deixar que s'apagués fins que la tempesta s'allunyà.

(44) I va ser mentre esperaven que tots dos van convenir que el viatge, tan desil·lusionador en certs aspectes, no havia estat pas inútil del tot. Ara sabien que no podien comptar amb ningú. Si bé quedava demostrat que no eren els únics habitants de la terra, res del que havien vist no invitava a associar-se amb els supervivents de la catàstrofe. L'Alba va dir:

—De manera que haurem de procedir com si no hi hagués ningú més. Continuarem fent el que fèiem.

—Però això no ens ha de privar de tornar a sortir, l'estiu vinent. Trobo que és bonic, anar d'una banda a l'altra...

Ella assentí, una mica reticent, com distreta, però el noi no en féu cabal, perquè ja sabia que l'Alba no era tan nòmada com ell.

(45) I com que el temps no es prestava a sortir i a explorar la ciutat, es van passar pràcticament tots sis dies en aquell casalot oficial, ple de taules i d'arxius que el foc anava reduint a cendra. El van visitar d'un extrem a l'altre, això sí, però era un lloc sense sorpreses, i se'n van cansar abans que el temporal amainés.

Ho va fer gairebé de sobte, una tarda, quan l'aiguat cessà i per les finestres sense cristalls entrà una claror daurada que llepà la foguera i, a ells, els féu córrer a fora, on l'aire era terriblement humit i, en l'horitzó, un sol, ara alliberat dels núvols, se n'anava cap a la posta. Un arc de Sant Martí, immens, travessava el firmament com un pont entre dos mons. Entre les runes

brillava una multitud de fragments de vidre i a baix, al moll, el remolcador era una barqueta insignificant que regalimava aigua.

Era massa tard per anar-se'n i, aquella nit, encara van dormir prop de la protecció del foc.

(46) I, cap a la matinada, en Dídac va saber que la reticència de l'Alba, dies enrera, no tenia res a veure amb la seva falta d'esperit nòmada. Tots dos s'havien despertat, com els passava sovint a aquelles hores, quan la foguera, consumida, ja no desprenia calor, i el noi s'alçà a animar-la.

En tornar al costat de l'Alba, va acariciar-la i, quan ella l'abraçà, va esmunyir-se al seu damunt. Va ser llavors que la noia xiuxiuejà:

—Vols saber una cosa?

—Sí.

—Em sembla que estic prenyada.

Ell gairebé se separà, impressionat.

—Des de quan?

—Tu no te n'has adonat, però ja fa més de dues setmanes que hauria hagut de tenir la regla...

I va besar-lo amb els llavis gruixuts d'excitació, abans de repetir:

—M'has prenyat, Dídac...

(47) I l'endemà, ja a la mar, el noi no parava de mirar-li el ventre tot i que ella, rient, li havia dit:

—No es pot veure, encara, tan aviat.

Però a ell el fascinava que allí, en aquella entranya, germinés una criatura que seria seva, que ell havia engendrat. Era molt diferent que parlar-ne com d'una cosa futura, com havien fet durant tant de temps. El fill creixia ja, ocult en el ventre encara llis, i això ho canviava tot. Se la mirava, doncs, amb ànsia i meravellament, gairebé estranyat que ella digués:

—Sí, sóc la mateixa, Dídac!

—Oh, no!

—Per què?

—No ho sé... És que, ara que és de debò, no m'ho puc imaginar, que t'hagi fet un fill.

Ella tornava a riure:

—Doncs me l'has fet. I me'n faràs més, molts més, Dídac!

(48) I estaven tan terriblement contents, immersos en ells mateixos que quasi ni s'adonaven per on passaven. Vulguis o no, la conversa sempre tornava a aquell fill, i de vegades s'hi referien amb gravetat com quan el noi digué:

—Ara t'hauràs de cuidar molt; no et deixaré fer cap feina pesada.

I d'altres cops llur alegria es traduïa en comentaris que després eren motiu de rialles, encara que continguessin un fons de veritat, com quan l'Alba exclamà:

—Hem de poblar la terra! ¿T'adones si en tenim, de feina, encara?

—És clar; si tot just comencem!

—Sort que ens agrada, oi?

Ell l'abraçava.

—És el que m'agrada més, Alba!

(49) I, com que no tot havien d'ésser alegries ni consideracions assenyades, també hi va haver alguna discussió per motius ridículs, com quan un matí l'Alba es trobà que el noi li prohibia de nedar per por de perjudicar la criatura. Va dir-li:

—Banya't una mica a la platja, si vols.

Ella se'n burlà:

—Una mica? Els peus, potser?

En Dídac es va enfadar que s'ho prengués tan a la lleugera i li recordà que al capdavall era el pare i, per tant, tenia una responsabilitat. Ara va ser l'Alba qui es molestà:

—Naturalment, jo sóc una irresponsable, oi?

Es va llançar a l'aigua sense esperar la seva resposta i, en tornar, al cap de vint minuts, quan ell li féu més retrets, va queixar-se:

—Al poble deien que els fills uneixen, però es veu que a nosaltres ens passa a l'inrevés, noi.

Però després s'entendrí en recordar allò que havia dit ell, de la responsabilitat que tenia, i ella mateixa va voler fer les paus.

(50) I ara el temps canviava ja decididament, o així ho semblava; el sol no escalfava tant, els dies eren força

més curts i, llevat de les hores migdials, havien d'anar vestits. Sovint amenaçava pluja i hi havia tot de castells de núvols que se succeïen en ramat d'horitzó a horitzó i els enganyaven. Més d'un cop van córrer a terra quan el cel s'ennegria massa i cada dia, per precaució, amarraven abans de la posta en algun indret arrecerat.

El viatge, doncs, ara era més lent que no s'havien proposat, però tampoc no els amoïnava. S'havien afeccionat de debò a la mar i més els recava que entressin a la tardor, quan, un cop a Barcelona, ja no podrien baixar a la platja.

(51) I una d'aquelles nits van tenir un espant en sentir bordar, a no gaire distància, amb una insistència ferotge i de mal auguri. Tots dos, que dormien, es van redreçar amb la mà automàticament allargada cap a les armes que sempre deixaven a prop. En Dídac xiuxiuejà:

—Oi que sembla un gos?

Des d'aquell dia no n'havien vist mai cap que no fos mort i, potser per això, s'inclinaven a creure que la raça estava extingida. Ara, aquells glapits ho desmentien, si verament eren de ca.

La nit era massa negra perquè la vista distingís res més enllà del replanet de terra que els separava, com havien vist al capvespre, d'una carretera, i en la fosca no s'atrevien a abandonar llur refugi provisional. Van limitar-se a esperar, doncs, a l'aguait, però l'animal no semblava tampoc decidit a atansar-se'ls, si era que els havia olorat.

Va continuar lladrant, entre silencis breus, fins poc

abans de llostrejar, quan callà definitivament i devia anar-se'n, puix que la petita batuda a què es van lliurar en sortir el sol no donà cap resultat.

Tampoc no es va deixar sentir, ni veure, més tard, quan ja navegaven arranats a la costa i amb els ulls atents a qualsevol forma que es bellugués. No podien creure, però, que allò fos un engany dels sentits; els lladrucs els havien sentit tots dos i duraren massa estona per haver-los imaginat. En Dídac va dir, i de segur que tenia raó:

—Deu haver quedat una mica de tot, ben mirat; animals escampats, com els homes, encara que siguin pocs...

(52) I ja no van detectar cap més presència viva en tot el que restava de viatge. Ara ja eren més ençà de Sète i baixaven cap a on hi havia hagut la frontera. Ara ja no se'n dreçava cap enlloc i, en pensar-hi, a l'Alba se li acudí una idea marginal que la féu riure:

—Saps, Dídac, que som uns indocumentats?

Ell ni la va entendre, potser perquè de document no n'havia tingut mai cap; encara era massa jovenet quan hi havia autoritats que en feien.

(53) I no va ser fins al vespre, quan ja es disposaven a acampar, que a l'Alba encara se li va acudir una altra cosa també relacionada amb allò que havia dit:

—El nostre fill no figurarà en cap registre... Què et sembla si en comencem un, quan neixi?

Però ell tampoc no sabia què era un registre i li ho va haver d'explicar. La noia afegí:

—I li posarem el nom que ens agradi, sense que ningú hi tingui res a dir.

Perquè a la terra on havien nascut només s'acceptaven noms de sants, i ningú no era lliure d'inventar-se'n cap.

—Has pensat en algun?

Però no, en Dídac encara no hi havia pensat.

(54) I la idea el devia anar treballant, car el dia següent, cap a migdia, quan navegaven mandrosament sota un sol que tornava a cremar, com si el temps hagués retrocedit i fossin de nou al bell mig de l'estiu, digué:

—¿Podem posar-li el mateix nom tant si és nen com si és nena?

—Suposo que sí.

—A tu, què et sembla que serà?

—Com vols que ho sàpiga, Dídac? Potser seran nen i nena!

Ell la mirà, i després va somriure.

—Ah, doncs estaria bé, tu!

Però ella no ho creia, perquè a la seva família no n'hi havia hagut mai, de bessons. Preguntà:

—Quin nom has pensat?

—Mar.

L'Alba trobà que era encertat; a més de bonic, en la seva llengua era alhora masculí i femení.

(55) I dues jornades més van dur-los altre cop a Tossa, una fita en llur vida, ja que, com recordà ella, quatre mesos enrera hi havien desembarcat com uns infants i, en embarcar de nou, eren home i dona. Van aturar-s'hi al moment que el sol estava més alt, i també aquesta vegada l'Alba va voler fer la seva entrada a la platja nedant. El temps continuava essent bo i l'aigua, en aquella hora, era tèbia.

En Dídac amarrà la barca i va reunir-se-li per nedar amb ella o deixar-se flotar, ara sense protestar que la noia es lliurés a aquell exercici; des de l'enrabiada de temps enrera havia reflexionat que ningú no podia saber més bé que l'Alba què li convenia i què no li convenia: era ella qui duia el fill.

A la platja, va treure-li el bikini i li tocà el ventre amb el gest delicat amb què ho feia sempre; li preguntà:

—No el sents, encara?

La noia li va somriure, denegant, i ell se separà una mica, mirant-la, ajaçada en la sorra i amb la pell plena de gotes d'aigua que s'anaven escorrent cap als flancs immòbils o li solcaven la rodonesa dels pits. Després va dir-li:

—Avui és com un aniversari, oi?

Ella afirmà, silenciosa i amb un somrís que canviava. En Dídac va inclinar-se al seu damunt, agenollat, i besà els llavis que s'entreobrien i semblava que es fessin més gruixuts, com sempre que l'esperava.

Però va tardar encara molta estona a estimar-la.

TT/5

(1) L'Alba, una dona de divuit anys, bruna i prenyada, va saltar del remolcador a la punta del moll de Sant Bertran, d'on ella i en Dídac havien sortit de cara a l'estiu, i va trobar l'indret trist i llòbrec, car la tarda era grisa.

Ella mateixa va amarrar el Benaura mentre en Dídac recollia la corda que subjectava la barqueta i l'empenyia cap al moll, on van descarregar-ho tot i ho van carregar tot seguit al *jeep* que els esperava i que els va costar d'engegar.

Van haver de confessar-se que, curiosament, no se sentien gens ni mica a casa, potser perquè encara guardaven a les retines la imatge d'aquelles terres que havien recorregut i d'una mar sense límits aparents, estesa al bat de l'estiu. Ara tornaven a la vida quotidiana.

(2) I abans del vespre ja eren al campament, on el camió-rebost continuava cobert i les dues *roulottes* tanca-

des i amb una aparença més descurada que de costum, o potser era que ara els ho semblava, car durant aquells pocs mesos no podien haver canviat gaire.

Dins hi havia pols, però tot tenia un aire acollidor que encara ho va ser més quan van encendre el quinqué i la claror del gas expulsà el món de fora i restituí a l'indret l'antiga intimitat. Fins llavors no van sentir que sí, que eren de tornada a la·llar.

Un cop al llit, però, abans d'adormir-se, no van parlar de les tasques que ara reprendrien, sinó encara del viatge; l'enlluernament persistia.

(3) I en despertar-se a punta de dia, arrencats del son per la xiscladissa dels ocells, cada cop més i més nombrosos ara que devien salvar totes les cries, van sortir a rentar-se a l'aigua freda de la sèquia i van veure que de l'hort pràcticament no quedava res; les aus ho havien destrossat tot.

Van animar-se una mica en descarregar el *jeep* i emprendre's la tasca d'ordenar els llibres que duien a la *roulotte*-biblioteca. S'hi van passar tot el matí i tota la tarda, entretinguts a examinar en detall, per primera vegada, les làmines dels volums de bruixeria i demonologia, gairebé tots datats dels segles XVII i XVIII, i les il·lustracions de les obres eròtiques, els textos de les quals no podien llegir perquè eren en altres llengües.

Un dels tractats de ciències ocultes, però, sí que els era accessible, i van decidir deixar-lo de banda, puix

que els encuriosia un tema com aquell, tan desconegut per tots dos.

(4) I després l'Alba se'n va penedir, perquè al cap d'uns quants dies, quan ja tornaven a fer vida «normal», un vespre en Dídac digué:

—Mira, aquí explica com invocar el dimoni. I no sembla pas gaire complicat. Per què no ho provem?

Ella es va quedar sorpresa i, després, preguntà:

—Vols demanar-li alguna cosa, potser?

—No ho sé, això... Per veure'l.

La noia fullejà el volum.

—No t'has fixat en el que diu, que s'hi ha de creure. I nosaltres no hi creiem, oi?

—Vols dir que no existeix?

—Per als qui hi creuen, sí. Se'l fan ells.

—No m'ho deien pas així, quan era petit...

—Però ara ja no ho ets, Dídac. Tot això era per fer por a la gent, per fer-los obeir, perquè es resignessin...

—A què?

—A moltes coses. Els qui eren molt pobres, per exemple, que n'hi hagués de molt rics. Ara això ja no cal. Aquell món ha desaparegut i vivim en un altre on, per ara, no hi pot haver injustícia. ¿No et sembla que val la pena de viure sense supersticions per no exposar-nos a transmetre-les als nostres fills? ¿T'agradaria que ells hi creguessin, en el diable?

En Dídac gairebé ni s'hi pensà:

—No; és clar que no.

(5) I, a despit de la resposta, aquella conversa va fer comprendre a l'Alba que aquells llibres podien constituir un perill. Quin afamat de poder o d'immortalitat del futur no hi podia pouar els elements d'una altra doctrina sobrenatural?

Però es va dir que no tenia dret de destruir-los, que per als homes a venir serien també una font de coneixements de llurs avantpassats. De fet, no tenia dret de destruir res, puix que, si ho feia, cauria en aquella categoria de fanàtics, sovint al·ludida pel seu pare, que cremaven tot allò que els desagradava i contrariava llurs opinions; una gent que no creia prou en ella mateixa per respectar, a l'hora de combatre-les, les idees dels altres.

Conservaria els llibres, doncs. I va alegrar-se d'haver tingut un pare com el seu, que havia estat a la presó perquè ella, avui, pogués decidir com decidia.

(6) I aquella conversa també va tenir la virtut de ferli veure que ara en Dídac ja era prou gran per evitar-li evasives o respostes poc satisfactòries quan es referien, ni que fos rarament, a temes que una diferència d'educació feia conflictius. En lloc de defugir, doncs, va cercar ara les ocasions d'anar fins al fons del seu pensament i sovint, mentre traginaven llibres o s'ocupaven en d'altres tasques d'una utilitat més immediata, es lliuraven a petites discussions sobre problemes transcendentals, de segur, pensava l'Alba amb una mica d'ironia, exposats d'una manera tan ingènua que haurien fet riure una persona verament instruïda.

O potser ni eren discussions, al capdavall; per a en Dídac, aquell món que creia en tot allò que no creia la noia, resultava més reculat que per a ella i, d'altra banda, potser no havia tingut temps de marcar-lo del tot. I també hi havia aquells anys d'entremig, tan aqueferats, viscuts en un món inhabitual, i precisament amb l'Alba per tota companyia. Una noia, per si fos poc, més gran que ell i que sempre l'havia tractat amb amor, com una germana de primer i ara com una amant que el feia sentir-se home potser abans d'hora...

De fet, va adonar-se de seguida l'Alba, li agradava que li parlés com li parlava. Als seus anys, i amb l'amor de la noia, el seu món era massa immediat i concret perquè volgués entenebrir-lo.

(7) I amb el pas del temps, el ventre de l'Alba va començar a perdre aquella llisor adolescent i una corba lleu confirmà la maternitat futura. En Dídac se'n va adonar fins i tot abans que ella, un matí que el palpava amb la seva mà fosca i digué:

—Ja es nota, Alba.

La va fer aixecar per mirar-la de perfil i tornà a recórrer aquell espai que coneixia tant o més amb el tacte que amb la vista, i refermà:

—Sí, es nota. Ara deurà anar més de pressa, oi?

—Em penso que sí.

Ell va abraçar-la per les anques, hi reposà el cap, i la noia va amoixar-li la galta.

—Sembla que estàs content...

—Oh, sí! No em pensava pas que em fes tanta il·lusió haver-te prenyat! T'imagines, Alba? Als dotze anys...

—Gairebé tretze, Dídac.

—Però encara no els tenia.

Era com si hi posés un punt d'orgull.

(8) I l'Alba, que ja havia seleccionat prèviament uns quants textos, va posar-se a estudiar ginecologia i obstetrícia per tal d'estar ben preparada al moment del part, que seria cap a darreries de primavera. També en Dídac va decidir que n'estudiaria i, si bé de bon començament ho feia més que res per un sentit del deure, després s'hi va anar afeccionant, fascinat, sobretot, pels processos de germinació, de transformació i de creixença del fetus. Quedava meravellat quan llegia que fins al cap de cinc o sis setmanes de la impregnació no es decideix el sexe de les criatures, el qual fins llavors sempre és femení. De fil en agulla, va anar preocupant-se per qüestions de genètica i, amb gran divertiment de l'Alba, aviat va començar a especular sobre gens dominants i gens recessius. Un dia va dir-li:

—Jo voldria que fos d'un color com el que tens tu a l'estiu, quan ens toca tant el sol; d'un bru ben fosc, sense arribar a negre. Però les probabilitats són que sigui blanca; al capdavall, jo només tinc una meitat d'herència negra, i qui sap si ja no era barrejada! ¿No en saps res, tu, del meu pare?

—No. La Margarida en devia haver parlat als de

casa, vull dir a la mare, però jo era massa joveneta perquè me'n diguessin res.

—Llàstima.

I va tornar a submergir-se en l'estudi de les lleis de Mendel.

(9) I al cap de tres mesos, quan la panxa ja se li arrodonia francament, l'Alba, que fins aleshores s'havia trobat sempre bé, començà a tenir nàusees i vòmits, sobretot de bon matí, quan es llevava, però ni l'un ni l'altre no es van enquimerar, perquè era una cosa prevista i, segons els textos, força generalitzada.

No la privava això, d'altra banda, de dur una vida activa, recomanada pels tractats que llegien, i continuava sortint, per tant, amb en Dídac i ajudant-lo en la tasca de recollir llibres, si bé ara s'ho prenia amb més calma, per no fatigar-se indegudament. De tota manera, ell mirava de substituir-la en moltes coses que fins llavors sempre havia fet la noia, com era el menjar, puix que algunes olors li repugnaven. Com ella deia:

—M'estic tornant llepafils.

(10) I després va passar per una etapa de melangia i de llàgrimes. Sense causa aparent, els ulls se li humitejaven i, si bé procurava contenir-se, de vegades tenia les grans ploraneres. En Dídac assistia a aquests trasbalsos indefens, sense saber què fer ni com distreure-la. I més el desconcertava, encara, que evoqués, com feia a cops,

la seva mare, la qual, somiquejava, li hauria fet companyia i donat consell. Estava tan desemparada...

—Em tens a mi, Alba.

En aquells moments, però, la presència del noi no li era de cap consol i ell, que se sentia rebutjat, s'entristia prou perquè les paraules li faltessin. Mut, havia d'esperar que es desfogués.

(11) I hi havia d'altres dies, en canvi, que es despertava tota llangorosa i tendra, devorada per una sensualitat absorbent, com si tota ella fos una zona erògena sense solucions de continuïtat que vibrava amb una febre sostinguda i voluptuosa. Llavors, l'abraçava i l'omplia de besades.

En Dídac s'enquimerava una mica davant d'aquells ulls que brillaven com enlluernats per una claror interior i d'aquell desfici que, a la fi, se li encomanava perquè l'Alba, amb un fill i tot al ventre, era cada dia més i més bella, i ell l'estimava. I en aquells moments l'amor es convertia en una flama roent que l'Alba, sense proposar-s'ho, per una necessitat instintiva d'expressar-se, alimentava amb els seus xiuxiueigs, amb els seus sospirs de femella que es realitza en una vocació de la carn.

(12) I també hi havia dies que es llevava d'allò més malhumorada i ho trobava tot malament i li feia crits i el mirava amb una expressió hostil, com si fos culpable

d'alguna cosa, i només ho fos ell. Era capaç de quedar-se hores senceres en un racó de la *roulotte*, irritada i alhora tan quieta que en Dídac, temerós d'una explosió, preferia desaparèixer discretament.

Era com si en la seva persona hi hagués tres Albes diferents que s'anaven succeint sense ordre i d'una manera tan imprevisible que el capteniment de la vetlla no era cap garantia del capteniment de l'endemà.

Però ell ho acceptava sense fer-li recriminacions, com si una saviesa que no venia d'ell, sinó de la raça, l'hagués preparat a tots aquells canvis. Ella tornaria a ésser la que havia estat i aquella era, simplement, la penyora que pagaven pel fill que mentrestant anava madurant.

(13) I va anar passant l'hivern i va venir la primavera. Ara l'Alba ja estava de sis mesos i cada dia es mirava les cames per si se li inflaven. Sabia que en un món normal s'hauria hagut de fer analitzar l'orina i, ara, ella mateixa ho hauria fet si hagués trobat un llibre amb una descripció suficient de la tècnica que calia emprar, però els textos de què disposaven només hi al·ludien sense detalls. Per sort, només se li inflava el ventre; els pits encara no havien sofert cap canvi, la qual cosa no deixava de preocupar-la una mica, perquè li semblava que, a hores d'ara, ja els hauria hagut de tenir més grossos. Algun cop, doncs, es queixava:

—A veure si em faltarà la llet...

(14) I a tall de previsió, per si es confirmaven aquells mals averanys, en Dídac va dedicar moltes hores i molts esforços a la recerca de biberons i de pots de llet que no s'haguessin bufat, senyal, aquest, que el producte s'havia fet malbé.

No va cometre l'error d'acudir a Barcelona, sinó que se les va emprendre pels pobles dels encontorns on, gràcies a la modèstia d'una bona part dels edificis, era més fàcil de trobar botigues poc enrunades, si bé els anys transcorreguts havien fet que s'enfonsessin sostres i parets que, de primer, devien haver resistit.

Cercava en establiments de queviures i en farmàcies i al cap de prop d'un mes ja havia reunit una cinquantena de pots, la concentració dels quals caldria rebaixar, i mitja dotzena de biberons, un nombre més que suficient, va decidir l'Alba, per cobrir tot el període de lactància.

(15) I, alhora, també cercava espèculums i curetes per si el part presentava alguna complicació i calia intervenir. Alguns llibres d'obstetrícia advertien de la possibilitat que, de vegades, restés un fragment de placenta a l'interior i de la necessitat de netejar-la de seguida per tal d'evitar hemorràgies que podien ésser fatals. Tot això, encara que semblés prou senzill, preocupava força en Dídac; no veia com, sense cap mena de pràctica, se'n podia sortir sense lesionar algun òrgan de la noia. Comentava:

—És tan delicat, tot això...

Ella el tranquil·litzava:

—Ho sembla més que no ho és, ja ho veuràs. O no ho veuràs, perquè de segur que tot anirà bé. Per a les dones, parir és una cosa natural.

Però el noi no n'estava tan convençut. És a dir, podia ésser natural, però els llibres enumeraven una quantitat tan grossa de possibles pegues que n'hi havia per esfereir-se de debò.

(16) I ara l'Alba ja no l'acompanyava en les seves sortides per por de perjudicar la criatura amb el trontolleig continuat del vehicle, atès que, un cop als pobles, sempre circulaven sobre runes i no hi havia, com qui diu, un pam de terreny pla. Es quedava a casa, on per entretenir-se, si estava animada, recomençà una vegada més el conreu de l'hort. Sabia, de tota manera, que difícilment hi esqueraria cap verdura. Els insectes i les aus eren massa abundants perquè servís de res perseguir els primers i posar espantaocells per tal de foragitar les segones. I, al cap d'unes quantes provatures, també es va convèncer que era inútil de combatre-les amb l'esfera mortífera; ben cert que queien a dotzenes, però al cap de dos minuts els arbres tornaven a estarne plens. No hi havia dubte que, de moment, havien heretat la terra.

(17) I un bon dia van adonar-se que des de feia mesos, de fet des que sabien que estava prenyada, que no par-

laven gairebé de res més que de la criatura i de tot allò que es relacionava amb la seva propera naixença. I és que per a ells, com va dir l'Alba, era un esdeveniment històric a nivell personal i a nivell col·lectiu. I, sobretot, hi havia allò, que estaven sols, mancats de tota assistència professional; era natural que se'n fessin un castell tot i haver volgut aquell embaràs i aquell fill. I reflexionava:

—Amb els altres que vindran després, serà diferent; ja ens hi haurem acostumat.

D'altra banda, estava contenta d'haver quedat prenyada al moment que hi quedà, perquè ara la criatura naixeria de cara a l'estiu, amb cinc o sis mesos de bon temps al seu davant. En les condicions en què vivien, això era important.

(18) I, de seguida que els dies foren una mica càlids, van baixar a la platja, on un matí en Dídac va dur la barqueta amb el Benaura, si bé el remolcador el tornà seguidament al moll, on durant tot l'hivern havia acudit de tant en tant per tal de mantenir-lo en bon estat; un dia o altre tornarien a navegar.

Va escollir un racó relativament abrigat i, com havia fet llavors de la tempesta, quan costejaven la península italiana, va clavar unes quantes estaques en la sorra, aquest cop ben profundes i sòlides, perquè les marees no s'emportessin la menuda embarcació.

Li agradava de remar una estona, sense allunyar-se gaire, però l'Alba, en el seu estat, més s'estimava de

quedar-se a la platja i només en dies particularment tranquils, quan quasi no hi havia onades o eren molt manses, entrava a l'aigua, que allí era poc profunda.

Nua, sense ni un simple bikini, a ella mateixa li era difícil de reconèixer-se en aquella massa de carn que, bo i conservant un tors delicat i gràcil, s'escampava, a l'abdomen, en un embalum que, segons ella, li donava un aspecte grotesc.

Però en Dídac, que no era del mateix parer, li deia:

—A mi m'agrades.

I li ho provava.

(19) I va ser no gaire després de començar a fer aquelles sortides a la platja que tots dos observaren com els pits se li omplien; va ser una transformació que tingué lloc quasi d'un dia a l'altre i que de seguida s'accentuà. Aviat els va tenir tan inflats que li feien mal i un dia, en tocar-se'ls, fins se'n va desprendre una gota de llet. En Dídac reia en pensar en aquell acaparament tan laboriós de pots i de biberons, i digué:

—En tindrà per donar i per vendre, el petit!

I ella, que tant havia patit, ara es lamentava:

—Em quedaré com una dida...

(20) I durant aquests darrers temps no tan sols li havien passat totes les molèsties físiques de mesos enrera, sinó que ja no tenia, tampoc, aquells canvis bruscos d'humor que la duien del plor a la ira. Confessava, una

mica estranyada, que mai no s'havia trobat tan bé, i un dia afegí gairebé seriosament que estar prenyada li provava.

—I que és una bona sort, perquè m'hi passaré tota la vida.

—Tota la vida potser no, Alba. Només en podràs tenir fins als quaranta i tants, segons he llegit.

—I et sembla poc? Ara compta... A fill, diguem cada any i mig, en podem tenir una vintena. Què hi dius?

En Dídac va riure.

—Doncs dic que quan tinguem els darrers, els primers ja hauran començat pel seu compte...

(21) I quan va entrar al darrer mes, van fer un repàs de les coses que necessitaven i els va semblar que no els faltava res. Durant les seves correries, en Dídac s'havia procurat també, i ben espontàniament, sense que la noia li ho hagués de dir, un bressol i tot de peces de roba infantils que, de tota manera, de moment, no serien gaire aprofitables; d'una farmàcia havia portat un gran carregament de gases i de cotó fluix en paquets on deia «esterilitzat» i d'un magatzem de ferreteria recollí un cossi i un cubell que l'Alba qualificà de relíquies, perquè eren de zenc.

Va ser gairebé a darrera hora que van caure en un oblit: no tenien pols de talc! Però no va ser problema; ara en Dídac estava tan familiaritzat amb una extensa geografia de farmàcies que, al cap d'una hora d'haver-

se'n anat, ja tornava amb un caixó ple de pots. Divertits, van dir que en tindrien ben bé per als cinc primers fills.

(22) I tot just amb sis dies de retard sobre la data prevista per la noia, un capvespre se li van presentar els primers dolors. Sabien que podien durar hores, però en Dídac, que des de feia una setmana conservava una foguera encesa de nit i de dia no gaire lluny de la *roulotte*, hi afegí un gran manat de llenya seca i hi posà a bullir olla darrera olla d'aigua que després vessava al cubell i, quan va tenir-lo ple, al cossi. Va treure fora la farmaciola on guardaven els instruments mèdics i, subjectant-los amb unes tenalles pels extrems, els esterilitzà directament al foc abans de deixar-los en un atuell d'alumini en el qual cremà un quart d'ampolla d'alcohol.

Quan ho va tenir tot llest, va estendre un llençol net, sense estrenar, entre dues pedres escollides amb anterioritat i tot seguit hi atansà el bressol. Va obrir un paquet de gases i un altre de cotó fluix, i se'l veia tan enfeinat que l'Alba, dreta i nua al costat de la *roulotte*, perquè no se sabia estar asseguda, va tenir encara prou humor per fer-li observar que només li faltava una bata blanca per semblar un metge a punt d'obrir algú.

(23) I com que ara ja era totalment fosc, el noi va treure el quinqué de la *roulotte* i el va col·locar prop de les pedres, car el foc era massa lluny i la seva resplendor

massa capritxosa per il·luminar aquell indret com ell volia.

Llavors va tornar al costat de l'Alba, la qual, tot i que no duia ni un fil de roba, estava suada de dalt a baix; feia una nit d'allò més calorosa, sense ni un bri d'aire, i a això s'afegia el seu malestar, puix que, encara que ella fes el valent, se la veia patir i, de tant en tant, es contorsionava sota el dolor que li lacerava el ventre.

El noi va agafar-li la mà, la hi premé i va besar-la a la galta.

—Et sembla que tardarà gaire?

(24) I encara va tardar gairebé una hora abans que, havent ja trencat les aigües, li demanés d'acompanyar-la fins a les pedres, entre les quals es va culivar, sostinguda per ell. Havia llegit en un text escrit per un tocòleg que la posició més natural per a parir era ajupida, amb les cuixes ben obertes, i que així solien parir les dones fins al segle xvi, quan, per comoditat dels metges, van començar a fer-ho ajagudes de sobines. I aleshores, una mica romànticament, havia pensat de tenir-lo fora, sobre la terra, com un fruit més d'ella, que els nodria.

Però ara va resultar que les pedres en les quals pensava repenjar-se més aviat li feien nosa, de manera que en Dídac va haver d'apartar-les i ella s'eixancarrà més, gairebé agenollada i amb les mans planes a terra, al seu davant.

(25) I gairebé de seguida, va fer un gemec i digué:

—Ara!

En Dídac, fascinat i amb el cor tan desbocat que li feia mal, assistí a les convulsions i va veure com la vulva es dilatava com si fos de goma i s'obria en un arc salvatge per donar pas al cap d'una criatura que lliscava fàcilment entre les parets que l'expulsaven.

Va allargar les mans, de pressa, mentre ella tornava a gemegar, i va recollir-la abans que tingués temps de tocar el terra. Era una cosa gelatinosa i repugnant, enganxada pel cordó umbilical a la placenta invisible, retinguda a l'interior.

L'Alba gemegà encara, amb les cames que li tremolaven, i el noi, sense deixar l'infant, amb l'altra mà, oberta, va pressionar a tots dos costats del pubis; la massa fosca, com sanguinolenta, es va desprendre amb un plof i la noia, exhausta, va caure sobre els genolls.

(26) I en Dídac, que suava tant com ella i gairebé estava marejat d'angúnia, va apoderar-se de les tisores, tallà el cordó per fer-li el nus del llombrígol i, redreçant-se, capgirà la criatura i va donar-li uns copets a les natges; l'infant plorà. Era un nen.

En Dídac, com si li tingués enveja, esclafí també el plor.

(27) I l'Alba, que li havia dit que no s'ocupés d'ella fins després d'haver rentat i empolvorat el petit, va conti-

nuar una estona de quatre grapes, respirant fort i amb la vista alçada cap al noi i el seu fill, però gairebé no els veia, impressionada encara per allò que acabava d'esdevenir-li i que ni sospitava que fos possible. Ara sabia una cosa que mai no li havia dit ningú, que mai no havia llegit en cap text especialitzat: que, al moment de ser mare, una dona pot conèixer un gran èxtasi voluptuós. Estava atordida i, alhora, era intensament feliç.

(28) I quan ell digué, encara amb la veu ennuegada, que era un mascle, la noia somrigué, sense contestar, i va anar estirant-se sobre el llençol, on restà fins que en Dídac va ajudar-la a incorporar-se i la dugué a la *roulotte*. Ara les cames li feien figa, però se sentia terriblement bé en aquell cos seu que ja no pesava i que s'estirà amb un gest llangorós quan el noi va haver-la rentada superficialment, només amb aigua. Aleshores va dir:

—Porta-me'l.

En Dídac va sortir a buscar-lo i, quan tornà amb bressol i tot, l'Alba s'havia adormit.

(29) I l'infant, que semblava robust i tenia una cara d'allò més arrugada, era del color exacte que el noi havia desitjat, ni blanc ni negre, sinó d'una brunor de sol que enamorava.

Va orientar-se molt de pressa cap al pit de l'Alba i, sense haver de morrejar gaire, encertà el mugró que va rajar-li quasi tot sol, tan plena de llet estava la noia.

En Dídac, assegut als peus del llit, contemplava la mare i el fill, units en una abraçada, car el menut també havia alçat feblement les mans cap a la sina, i ara li semblava més increïble que de primer que ja fossin tres.

(30) I l'endemà, quan l'Alba ja volgué llevar-se i reprendre la vida normal perquè, com deia ella, allò no li havia costat gens i havia parit amb una senzillesa d'animal, va agafar un quadern que ja tenia preparat, hi va escriure el nom d'en Dídac i el seu, seguits de la data de naixença segons el calendari sota el qual havien viscut fins al dia del cataclisme, va traçar una ratlla i, una mica més avall, va posar «Mar», i llavors s'aturà en sentir que en Dídac deia:

—Posa-li el teu nom.

I quan ella va mirar-lo, estranyada, car mai no se li havia acudit d'alterar una norma que li semblava natural, per no haver-ne conegut cap més, el noi va explicar-li:

—Aquesta nit hi he pensat molt, en això. Els fills haurien de portar el nom de la mare.

—Ho dius perquè tu portes els de la teva? No és el mateix.

—No, no és per això. És perquè ets tu qui l'ha dut nou mesos i qui l'ha parit.

Ella va objectar-li:

—Però és de tots dos!

—És clar. Posa-li el teu nom i després el meu.

A continuació de Mar, doncs, va escriure «Clarés i Ciuró». I aleshores, per primer cop, posà la data del nou calendari: TT/5.

(31) I el ventre de l'Alba, que s'havia quedat flàccid, com si li sobrés pell per tots costats, va anar reprenent la llisor d'abans de l'embaràs i, al cap de poc temps, el cos tornava a ésser tan harmoniós que ningú no hauria dit que havia infantat. Ho delataven només els pits, més amples i d'un balanceig reposat i contingut quan es desplaçava d'una banda a l'altra. En Dídac deia:

—I pensar que jo, abans, veia totes les mares velles!

—Eres petit, aleshores.

—Deu ser això. I tampoc no les veia despullades.

I tot d'una preguntà:

—¿Et sembla que ens haurem de vestir, quan sigui més grandet?

—Per què? Més val fer com ara, que ens vestim quan tenim fred, i prou.

—I, per estimar-nos, ens n'amagarem?

L'Alba reflexionà uns segons, mirant cap al nen.

—No sé què dir-te, Dídac. Ja que tenim ocasió de començar de nou, més valdria fer-ho sense hipocresies; és un acte natural, oi? Però... però em penso que em sentiria cohibida. I tu?

—Sí, jo també.

(32) I ara van substituir altre cop les lectures, i dels llibres de ginecologia i d'obstetrícia van passar als de puericultura, però, és clar, va resultar que eren escrits per a gent que vivien en una civilització ara desapareguda i moltes de les coses que deien no els servien i quasi feien riure. Van acabar per centrar-se únicament en les parts o capítols que es referien a malalties infantils, sobre les quals, de tota manera, l'Alba ja tenia una preparació. Confiava, però, que no li caldria posar a contribució la seva ciència en res de greu, atès que duien una vida sana, a l'aire lliure, i el perill dels miasmes infecciosos procedents de la putrefacció de tants cadàvers ja feia temps que havia passat, i el menut no assistiria mai a cap escola ni jugaria amb d'altres nens. Era així, llegia, com abans es transmetien molts gèrmens i s'escampaven algunes epidèmies. El perill d'un contagi de persona a persona quedava, doncs, pràcticament anul·lat.

(33) I, de seguida que els va semblar que ho podien fer, als quinze dies de la naixença del petit, van tornar a baixar a la platja, desitjosos de no perdre's ni gens ni mica d'aquell estiu que ara començava. D'un xalet, en Dídac va recollir un magnífic para-sol amb unes perllongacions de tela pels costats que permetien de tancar-lo gairebé com una caseta i el va plantar a frec d'aigua, però després va passar que l'utilitzaven poc, ja que quan els abellia una mica d'ombra s'estimaven més posar-se entre els pins, on també en Mar semblava més

content, potser perquè es distreia quan no dormia, que se'n feia molts tips, amb el moviment lleu de les branques que li feien de cobricel.

L'Alba es passava quasi tota l'estona prop seu, vigilant que una escletxa entre el brancam no fes incidir massa sol en els seus ulls, o jugant-hi i donant-li el pit a hores regulars, com recomanaven els textos, però de tant en tant emergia d'aquella penombra i travessava la sorra drapada amb aquell bikini que ara es tornava a posar, coquetament, i ell, que l'esperava arran d'onades, l'arrossegava cap al mar o l'abraçava i la feia caure per rodolar amb ella i, algun cop, arrencar-li aquella peça blanca que la noia es deixava arrabassar rient abans de besar-lo amb una embriaguesa que els feia recordar els dies de Capri, de Taormina...

(34) I com que s'hi sentien tan bé, en aquell indret, al cap d'uns quants dies van decidir d'instal·lar-s'hi fins a la tardor. Van escollir un xalet a peu pla, que era el més ben conservat, ja que tot just tenia unes quantes goteres, com van veure el primer dia que va ploure, van netejar-lo, sense oblidar els dos cadàvers que hi havia, perquè fos més habitable i, dos cops cada setmana, en Dídac tornava al campament a buscar aigua, car allí no en tenien de potable.

En una de les seves sortides pel veïnat va descobrir, a peu de carretera, un supermercat que els proveí de moltes coses durant aquell temps, però ara cada vegada trobaven més pots bufats o que en obrir-los feien

mala olor. S'adonaven que, per abundants que fossin encara els productes alimentaris a llur abast, aquella font de proveïments acabaria per esgotar-se i els caldria, per tant, fer un esforç més seriós que fins aleshores de cara al conreu de la terra.

De moment, però, com que al capdavall els sobrava fruita, ho ajornaven fins a l'altra estació.

(35) I va ser precisament en aquell temps, quan feia poc que s'havien instal·lat a prop de la platja, que en Dídac es convertí en caçador. Sovint, ara i adés, hi havien pensat, en la caça, però mai no havien sabut trobar cap escopeta, ja que de cases d'armer n'hi havia poques i, dues que n'havien vist a Barcelona, eren massa enrunades per intentar d'entrar-hi.

I ara, sense buscar-la, el noi en va descobrir una a l'antiga vila de Gavà, on li fou possible d'apoderar-se no tan sols d'un parell d'armes d'aquella mena, sinó d'una bona quantitat de cartutxos de perdigons amb els quals començà per entrenar-se contra les gavines que s'atansaven a la platja i els ocells que poblaven el bosc de la urbanització.

Ell i l'Alba, al capdavall criats en un llogarret de terra endins, pensaven en perdius i guatlles, que era la mena de caça que allí abundava, però a la costa no n'hi havia i sabien, doncs, que si volien caçar-ne els caldria fer expedicions cap a l'interior. També ho van deixar per la tardor.

(36) I ara, en dies d'una bonança particular, feien també alguna sortida mar enfora, sense allunyar-se gaire. En aquestes ocasions es traslladaven amb el *jeep* a Barcelona, embarcaven al remolcador i acabaven per fer cap en alguna cala particularment atractiva, on restaven fins a mitja tarda. Al petit li devia agradar de navegar, ja que, quan eren a la mar, mai no plorava. En Dídac trobava que era d'allò més bonic veure l'Alba allí asseguda, a la popa, amb el fill en braços, sobretot quan la criatura se li penjava als mugrons. Més de quatre cops els fotografiava entre aire i aigua per tal de fer duradora la imatge d'aquella mare tan jove, ben just sortida de l'adolescència, greument inclinada sobre el nadó que mamava sense deixar-se distreure pel clic de la màquina.

(37) I el noi aprofitava aquestes sortides per visitar els pobles prop dels quals desembarcaven, si n'hi havia algun, que gairebé sempre hi era en aquella costa on les viles quasi es tocaven, i va ser així que una tarda va fer cap a la platja amb una gallina. No n'havien tornat a veure cap des que deixaren la comarca nadiua, però en d'altres llocs en devien haver quedat alguns exemplars, i ara en tenia la prova.

L'havia sentida escatainar abans de veure-la i va estar a punt d'escapar-se-li, o potser se li escapà, de fet, perquè la bestiola, en fugir, el va dur a un altre indret on n'hi havia potser una dotzena; va poder acorralarne una, aquella o una altra, en un petit terreny mal

tancat per una paret que devia haver estat un hort, al costat mateix d'una casa baixa, en la qual l'aviram devia dormir perquè era ple de cagarades. L'Alba li preguntà:

—No has vist cap gall?

No s'hi havia fixat, però calia suposar que sí, que hi era; sense galls, a hores d'ara no hi hauria gallines. La que ells en van dir la generació de la catàstrofe no podia haver viscut tants anys.

(38) I al cap de dos dies, després d'haver preparat una mena de gàbia provisional, van tornar al poblet amb una xarxa de pescador i tots tres, perquè no podien pas deixar el nen, van fer cap a l'hortet. Aquest cop, però, les gallines, que estaven escampades, no es van deixar agafar i, per no acabar d'espantar-les, van decidir d'enretirar-se i d'esperar a la nit, quan elles serien a jóc.

Pràcticament a les fosques, van aconseguir d'enredar-ne tres amb la xarxa i, quan les van tenir segures, es lliuraren a un escorcoll que els proporcionà vuit ous.

Després van veure que eren animals joves, i que no tots tres eren gallines; entre elles hi havia un gall agressiu i indignat que els plantava cara com un pinxo.

(39) I van tenir-les a la gàbia provisional mentre n'anaven a buscar una de més gran que temps enrera havien vist en una masia de prop del campament. Era de fustes llistades, i devia haver estat de coloms, però hi ca-

bien ben bé una dotzena de gallines. Oblidats momentàniament de la platja, van reclavar els llistons que fluixejaven o s'havien desprès i, a mitja altura, van fixar unes altres fustes perquè l'aviram s'hi pogués enfilar.

Mentrestant, el gall, nerviós, no parava de muntar les gallines i, com que elles ponien, es van prometre ja una niuada de pollets, si és que l'una o l'altra decidien de posar-se lloques.

(40) I ara van tornar a quedar-se al campament per tal de tenir-ne bona cura i salvar tots els ous, que recollien. Però al cap d'una setmana, l'Alba va pensar que, si fins aleshores havien anat nàixent pollets sense l'ajut de ningú, potser valia més no tocar-los i deixar-ho tot a l'instint de les gallines.

I ho va encertar, puix que gairebé de seguida, quan l'aviram va estar una mica aclimatat a la gàbia, una d'elles començà a mostrar-se una mica estranya, com neguitosa, i al cap de tres dies ja covava quatre ous. La noia, com qui no fa res, va esmunyir-li'n tres més sota el cul. Estava tan enfebrada, la pobra bestiola, que ara ni es va moure.

Com que no podrien tenir tants animals a la gàbia aquella, on estarien massa estrets ni que fos gran, en Dídac, renunciant gairebé definitivament a la platja, va acudir a la ferreteria que ja coneixia, en va treure uns quants rotlles de filferro i, després d'haver escollit el lloc, a continuació de l'hort, van clavar estaques per tal de fer un tancat.

Amb la intenció que les gallines tinguessin un indret on aixoplugar-se, van decidir que la gàbia de coloms la posarien dins, car era una gàbia amb sostre.

(41) I tots aquests treballs, que per a ells no eren senzills, se'ls van endur tants dies que, poc després d'haver acabat, ja van néixer els pollets. Només va fallar-los un ou, que potser no estava fecundat. I ara va començar la feina de debò.

L'Alba sabia que, al poble, els donaven segonet pastat, però ells no en tenien i els va caldre, doncs, trinxar blat de moro amb unes pedres i barrejar-lo, amb aigua, amb sèmoles de les que havien recollit temps enrera.

I en veure que s'ho menjaven i després començaven a donar petits cops de bec en el terra, van voler fer una prova i, un dia, van deixar la porta del tancat oberta.

Tot va anar tal com s'ho imaginaven; la lloca va sortir, amb els pollets desplegats al seu darrera i, fos per això, fos perquè els animals adults ja s'havien avesat a aquell ambient, cap d'ells no intentà de fugir. El gall ni arribà a separar-se més de dos metres del corral; aparentment, havia descobert un niu de cucs del qual seguidament va haver d'expulsar l'altra gallina, que els hi disputava.

(42) I ara cada matinada els despertava el cant del gall, que era molt escandalós. El primer dia que això s'esde-

vingué es van redreçar en el llit amb la impressió, de seguida dissipada, que sortien d'un malson i que eren al poble, al llit de casa. Feia tants anys que no en sentien cap, de gall! Potser per això, al cap d'una estona, van posar-se a parlar de la vida d'abans, a Benaura; o en parlà, més aviat, la noia, perquè en Dídac es va quedar aviat silenciós i després, quan ella va fer-li-ho remarcar, digué:

—Pensava que si no hagués passat tot això, no series la meva dona. És clar que aleshores suposo que no m'hauria importat, però ara, en pensar-hi...

—No tornaries enrera, doncs, si podies?

—No ho sé, Alba, no ho sé. Ja sé que és molt gros, això que dic, però... no, no hi tornaria.

Va mirar-se-la gairebé tímidament.

—Et deu semblar que sóc un monstre, oi?

—No, Dídac... O, si de cas, ho som tots dos.

(43) I va ser l'endemà passat d'aquest primer despertar-se al cant del gall que en Dídac va descobrir i va poder entrar en una casa on havien venut eines agrícoles lleugeres, sobretot d'hortolà i de jardineria, i va trobar-hi una gran quantitat de sobres amb llavors de flors, de llegums i d'espècies. Els va anar recollint tots i després tornà a les *roulottes* amb el *jeep* tan carregat que fins en duia entre les cames.

L'Alba es quedà meravellada i durant una colla de dies no van fer més que classificar-les i llegir les instruccions, impreses a cada bosseta. Deia quan s'havien

de plantar, si volien sol o no en volien, si s'havien de regar gaire i quins adobs els eren convenients. I encara que de llavors, a cada sobre, n'hi havia poques, entre tots en tenien prou per plantar dues vegades l'extensió d'aquella peça que anomenaven hort. Ara només faltava que no haguessin perdut el poder de germinar, velles com eren.

(44) I van començar a plantar-ne de seguida d'aquelles que s'adeien més amb l'estació o que eren de tot temps, i ara, encara que no hi confiessin gaire, perquè estaven escarmentats, van estendre de cap a cap de l'hort una autèntica xarxa de cordills i hi penjaren, a intervals més o menys regulars, tot de cassigalls de roba que l'aire feia moure. Van procurar també de fer una neteja d'ocells a base de perdigonades i, a molts d'ells, els penjaren a tall d'advertència, si en volien fer cas, als sobrevivents. Van fer així mateix una bona quantitat de boïcs tot a l'entorn amb la intenció d'encendre'ls quan les plantes sortissin; confiaven que la fumera ajudaria a foragitar els intrusos.

(45) I quan ho van tenir tot enllestit, com que l'estiu ja s'acabava, van voler aprofitar que el cel continuava net i clar per baixar altre cop a la platja, on els esperava una sorpresa. A més de llur barca, ben varada, n'hi havia una altra d'encallada a la sorra. Tot i que no s'hi veia ningú, van amagar-se immediatament de nou en-

tre els pins, on van passar-se unes quantes hores espiant i escoltant. No se sentia cap remor suspecta ni es notaven senyals de persones estranyes, però la barca abans no hi era i costava de creure que hagués fet cap allí per casualitat.

Quan a la fi es decidiren a examinar-la de més a prop, va sortir només en Dídac i l'Alba va quedar-se oculta, amb una metralleta a les mans i l'esfera mortífera entre la pell i la camisa que s'havia posat. Però ningú no interceptà el pas del noi ni el privà de mirar-se l'embarcació per tots costats. Era vella i dins no hi havia res, llevat d'un rem; es veia clarament que feia aigua i el més admirable era que hagués pogut arribar a la platja.

Tot amb tot, per tenir-ne el cor net, van quedar-se fins que ja era fosc; ningú no es deixà veure.

(46) I l'endemà la barca continuava on era, com si la marea no hagués estat capaç d'arrencar-la de la sorra on s'havia incrustat, de manera que ara ja no se'n van preocupar més, i tampoc no els amoïnà que, al cap de quatre dies, ja no hi fos; aquella nit havia fet vent i les aigües, agitades, devien haver-se-la enduta mar endins, o potser a una platja com la d'on abans l'havien treta.

Avui fresquejava una mica, com si en algun indret hi hagués hagut temporal, i només van quedar-s'hi fins després de migdia, sense saber, quan se n'anaven, que aquell estiu ja no hi tornarien, car a la nit plovisquejà i

el dia següent, encara que fes sol, era pàl·lid i de tant en tant els núvols el cobrien.

La pluja es va repetir a la matinada de l'endemà, va espesseir-se, tornà a minvar, i llavors, mandrosa i persistent, els va tenir dos dies aïllats al campament.

(47) I en Dídac i l'Alba, que recordaven la inundació anterior i tenien por que podia repetir-se, no van voler que aquest cop els agafés d'imprevist i van preocuparse, doncs, de carregar al *jeep* tot de coses que necessitarien si els calia fugir. No volien quedar-se sense foc, sense llum i pràcticament sense menjar com l'altra vegada; ara hi havia el menut que, si bé creixia fort i robust, no estava acostumat a passar-ne de verdes i de madures, com ells.

Durant aquells dos dies i, encara, els dos dies que succeïren el temporal, sempre n'hi havia un d'ells que vigilava de nit la possible pujada de les aigües, però ara no van pujar; tot just hi va haver un discret augment del cabal que circulava per la sèquia. L'hort, però, estava tan xop que, de moment, ni s'hi podia entrar.

(48) I poc després, com que la terra s'escrostonava i això, segons l'Alba, podia privar les plantes de sortir, van posar-se tots dos a entrecavar les taules i cavallons, vigilats per les gallines i els galls, puix que en la pollada també hi havia un gallet d'allò més eixerit que de

seguida, prou que es veia, faria la competència al seu pare. L'Alba va dir:

—D'aquí a uns quants mesos, els haurem de separar.

—Per què?

—Sempre havia sentit dir que dos galls no hi podien estar, en un galliner.

En Dídac es va asseure, amb el caveguet entre les cames, i es mirà l'aviram com si els veiés per primer cop. A l'Alba li va fer gràcia la seva expressió, i preguntà:

—Què et passa, ara?

El noi desvià els ulls cap a ella, li somrigué:

—Res... Pensava que també a mi m'agrada ser l'únic gall.

(49) I aquell vespre, quan en agafar un llibre li va caure entre les mans aquell *Manual del pilot*, que temps enrera els havia fet córrer al Prat, va obrir-lo, el tancà i ja anava a desar-lo quan l'obrí de nou, com si alguna cosa li hagués cridat l'atenció. Digué:

—Escolta, Alba... Oi que amb un motor podríem fer-nos electricitat?

—Ah, no ho sé, jo! Per què?

—Vaig dir que ho estudiaria, però... És que ara se m'ha acudit que, si se'n podia fer, potser ens servirien els motors dels avions; són més potents que els dels cotxes.

—Sí, suposo... Però abans d'anar a treure'ls més val que llegeixis una mica com van, aquestes coses.

—De seguida que acabem d'entrecavar, aniré a buscar llibres; sé que n'hi ha entre els que vam trobar a aquella llibreria tècnica. No et sembla que val la pena?

—Sí, sempre estaria més bé que això del gas. Per cert, que n'hauràs de portar, que ja se'ns acaben les bombones.

En Dídac assentí.

—Aprofitaré el viatge; ho faré de tornada.

(50) I enllestides ja aquelles feines de l'hort, que encara se'ls van emportar dos dies, perquè eren cansades per a ells que no estaven acostumats a treballar ajupits, en Dídac, havent esmorzat, va agafar el *jeep* i s'allunyà cap a Barcelona, d'on es pensava que tornaria a l'hora de dinar, si bé l'Alba en dubtava, ja que tenia la impressió que els llibres aquells d'electricitat estaven molt enterrats sota d'altres volums.

Per això no es va estranyar gens quan a primeres hores de la tarda encara no era a casa. S'havia passat el matí jugant amb el nen, contenta perquè tot entrecavant, el dia abans, havien vist que algunes plantes ja estaven a punt de brotar a l'exterior; si tot anava bé, aviat haurien de fer una altra esbandida d'ocells i encendre els boïcs per tal de protegir-les mentre eren més tendres. Fins i tot estava disposada a perdre hores vigilant-les.

Va dinar sola, doncs, donà el pit a en Mar i després es va asseure amb un llibre a les mans fins que sentí un

lleu doloret a la part de baix de l'abdomen i, de seguida, alguna cosa càlida i humida a l'entrecuix. Era la regla; sempre se li presentava així, ara, des que havia tingut la criatura.

No va estranyar-se'n, tampoc, atès que ja sabia que les probabilitats de tornar a quedar embarassada durant els primers mesos que succeeixen un part són escasses, sobretot quan la dona alleta el fill; confiava, de tota manera, quedar-hi abans de l'hivern.

Va aixecar-se, escalfà una mica d'aigua, va rentar-se, es col·locà un apòsit i, sobre, es va posar el bikini; només en haver acabat va pensar que, tanmateix, en Dídac s'entretenia força.

(51) I al cap de dues hores més, quan la llum ja estava molt baixa, allò que havia estat un pensament tot passant va convertir-se en inquietud, puix que el noi continuava absent. Tenia temps de sobres d'haver fet el que volia fer i, d'altra banda, sempre que se n'havia d'anar tornava abans de la nit; per experiència sabien que no era còmode circular per un món enrunat a les fosques.

Però encara s'hi veia, és clar, de manera que tampoc no era per enquimerar-se; d'un minut a l'altre, n'estava segura, sentiria la remor del *jeep*... Sempre se sentia de lluny.

Va sortir a fora, amb el nen que s'havia despertat d'una llarga dormida i es va asseure en una pedra, sota l'eucaliptus. Però estava massa neguitosa per quedar-

s'hi gaire estona i, al cap d'uns minuts, va travessar cap a darrera la *roulotte* i féu unes passes pel costat del rec; ara ja gairebé no s'hi veia.

(52) I quan ja no s'hi va veure gens, va retrocedir altre cop cap a la *roulotte*, va deixar el nen al bressol i va encendre el quinqué. El va treure fora i, asseguda al costat del llum, continuà esperant.

El petit l'obligà a aixecar-se i a acudir de nou a la *roulotte;* estava ben apeixat i ben dormit, però ara plorava. Li va semblar un senyal de mal auguri i li va caldre fer un esforç per dominar els nervis. Que en Dídac encara no fos allí, no volia dir res. Podia haver tingut una avaria, com d'altres n'havien tingut, i de vegades prou greus per endur-se'ls hores.

I si no l'havia poguda reparar a les fosques, potser venia a peu...

(53) I si venia caminant, l'avaria devia haver-la tinguda molt lluny, perquè a mitjanit el noi continuava absent. Com que el nen no s'havia tornat a adormir i no s'arriscava, doncs, a espantar-lo, se li acudí d'agafar un màuser i fer uns quants dispars. Potser ell, que també anava armat, com sempre, no havia tingut aquesta idea...

Disparà dues vegades i escoltà. En no sentir cap resposta, va disparar per segon cop, féu una pausa, i ho repetí. La nit, després de cada dispar, semblava més silenciosa, com si fins i tot les fulles dels arbres

s'immobilitzessin porugament. Només el seu cor martellejava.

(54) I tot just hi havia una sospita de claror quan l'Alba va assegurar-se que no quedaven cap foc ni cap llum encès i, deixant el nen, que ara tornava a dormir, tancat a la *roulotte*, engegà el tractor i, ben armada, va emprendre la ruta que ordinàriament seguien per anar a ciutat. Però no hi va arribar. Abans, com sobtada per una premonició, va desviar-se cap a l'indret d'on ara, des que havien esgotat les del camió, es proveïen de bombones de butà.

De seguida va veure el *jeep*, aturat davant del magatzem i amb la portella oberta, tal com en Dídac devia haver-la deixada en saltar del vehicle. Ell, però, no hi era. Tampoc no havia carregat, perquè dins únicament va veure mitja dotzena de llibres sobre electricitat, deixats al seient de davant.

Va girar-se i es posà a cridar-lo.

(55) I en Dídac no contestava ni va trobar-lo al magatzem on va penetrar aleshores. Va tornar a sortir, doncs, i, esmaperduda i angoixada, mirà al seu entorn. Ara, la llum ja era més intensa, però ella estava massa desconcertada per identificar com una cama aquella extremitat on reposà els ulls i que sobresortia d'un amuntegament de pedres, potser a quaranta o cinquanta metres d'on s'havia aturat.

Quan a la fi el cervell captà el missatge de la vista, la noia va fer un salt, disparada pels nervis, i arrencà a córrer cap al munt d'enderrocs, al qual ja va arribar plorant.

Era en Dídac, colgat fins als genolls. Al moment d'entrar en uns baixos, per unes raons que ella mai no sabria, el sostre li havia caigut damunt.

(56) I frenèticament, amb les mans, va començar a treure runa bo i sanglotant i cridant-lo. N'hi havia una gran quantitat i al cap d'una estona les mans ja li sagnaven. Però ella no es va permetre ni un sol minut de repòs fins que, al cap d'una hora o dues, o potser més, perquè havia perdut la noció del temps, van emergir el tronc i el cap. En aquell moment ja sabia que era mort, perquè el cos s'havia enfredorit i s'encarcarava, de manera que no va tenir cap sorpresa, però sí que augmentà el seu desconsol en veure que tenia tot el pit enfonsat i la closca badada sota els cabells blancs de guix.

Va abaixar la cara fins a la seva, gens desfigurada, car només la solcava una ferida prima i llarga, des de l'orella a la base del nas, i descansà al seu damunt sense paraules, però amoixant-lo amb els dits encetats i que havien perdut el tacte.

(57) I ja era quasi migdia quan va redreçar-se i, amb un esforç que la feia tentinejar, va carregar-se'l a l'espatlla

i va portar-lo al *jeep*, on el va asseure sobre els llibres, repenjat contra la portella tancada.

Va engegar com un autòmat i, a poc a poc, perquè li costava d'enfocar la vista, va menar el vehicle més enllà dels enrunaments, cap al camí que duia al campament, però abans d'arribar-hi li va caldre aturar-se un parell de vegades, perquè hi havia moments que no distingia res, com si fos cega.

(58) I, en ser a casa, el plor del nen, que devia tenir gana, l'ajudà a asserenar-se una mica. Però no va voler donar-li de mamar, car estava convençuda que, amb el disgust, la llet se li devia haver fet agra. Va alimentar-lo amb una culleradeta de sucre que posà dins d'un mocador humit i entortolligat, perquè ell xuclés, i sortí altre cop a fora.

Va estendre el cadàver d'en Dídac sobre un llençol, el despullà i va rentar-lo de dalt a baix amb una esponja, fins que quedà net del tot, sense ni rastre de sang ni de guix. Va cobrir-lo aleshores amb un altre llençol per tal de defensar-lo dels insectes i va escollir un indret entre els dos sàlzers.

Tot seguit, va posar-se a cavar.

(59) I cap a mitja tarda, va asseure's a terra, al costat del noi, i va agafar-li una mà entre les seves. Durant dues hores va restar quieta, únicament amb els llavis que es movien silenciosament a mesura que anava re-

cordant-se, i recordant-li, una història comuna d'esforç i d'amor.

No es va moure fins prop de la posta, quan s'agenollà i, abocada al seu damunt, va besar-li els llavis freds i li escalfà la pell amb les seves darreres llàgrimes.

(60) I, amb els darrers raigs de sol, va carregar-se'l altra vegada en braços i, ara sense que les cames li vacil·lessin, va portar-lo cap als sàlzers i el baixà a la tomba.

L'ànim li defallí un segon al moment d'agafar la pala, però es va refer i el va anar cobrint fins que va estar ben colgat. Amb les mans, va anivellar la terra, que quedava una mica més alta i on l'endemà plantaria flors.

Ja era fosc quan va deixar-lo i tornà a la *roulotte.*

(61) I jo, l'Alba, una mare de divuit anys, em vaig mirar en Mar, que plorava al bressol, i vaig pensar que tot just seria una dona de trenta quan ell en fes dotze. I en el fons del meu cor vaig desitjar ferventment que fos tan precoç com en Dídac, el seu pare; si ho era, encara podria tenir uns quants fills del meu fill...

ÉS L'ALBA LA MARE DE LA HUMANITAT ACTUAL?

Com alguns lectors ja saben i d'altres ignoren, el primer exemplar del *Mecanoscrit del segon origen* fou descobert ara fa quatre mil dos-cents divuit anys per un erudit avui pràcticament oblidat, Eli Raures, el qual va retenir-lo, sense publicar-lo, fins que al cap de trenta-quatre anys una segona còpia de l'obra va caure en mans d'Olguen Dalmasas, un marxant d'antiguitats que, poc abans, l'havia adquirit d'un fons d'objectes procedent de la liquidació dels béns d'una família pagesa. Contra el parer general, va voler veure-hi una crònica, diari o memòries d'un dels escassos supervivents de la gran catàstrofe que, per motius aleshores desconeguts, havia estat a punt d'anihilar totalment la vida humana del nostre planeta.

Raures, que en fer-se aquesta segona troballa ja devia tenir cap als vuitanta anys, sostenia que es tractava d'una de tantes obres d'allò que els antics en deien ciència-ficció, amb l'única particularitat que aquesta ens arribava en forma mecanoscrita; l'autor, argüia, havia intentat de ressuscitar un gènere que en aquells moments ja no tenia acceptació. Segons ell, el proce-

diment Brau/Sorfa, de datació, al qual havia sotmès el mecanoscrit (paper, tinta, tipus de lletra) demostrava que el text no era anterior a TT/1200.

En el curs de la controvèrsia entre els dos homes, Dalmasas va sostenir: *a*) que la divisió del mecanoscrit en quaderns feia pensar que es tractava de la transposició d'una obra anterior, probablement manuscrita; en aquest cas, les dades que proporcionava la datació Brau/Sorfa no afectaven l'antiguitat del text; *b*) que el text pretenia fundar d'una manera prou específica la denominació cronològica que ara és la nostra; *c*) que l'escriptura era massa ingènua a tots els nivells per pertànyer a un professional; i *d*) que s'hi recollien, en forma actual històrica, tot de fets que, més o menys desnaturalitzats, la nostra civilització conserva en forma de llegendes o mites.

Eli Raures, que va deixar caure l'argument de la datació, potser perquè també va semblar-li lògic que aquella divisió dels capítols fes esment a un text més vell, escrit a mà en diferents quaderns, va ser capaç de citar tot un reguitzell d'obres de ciència-ficció tan ingènues, o més, i s'arronsà d'espatlles davant dels altres dos arguments; l'autor, deia, no tenia cap mèrit de «fundar» una datació que ja existia, i de la qual només pretenia de donar una explicació fantasiosa, ni de cercar un origen arbitrari a aquells mites i llegendes sobre l'origen que nodrien el nostre folklore.

Aquest criteri, potser perquè el text ofenia alguns tabús de la nostra societat que encara avui tenen la seva força, va prevaler. I és així com, sota l'etiqueta de «no-

vel·la de ciència-ficció», el *Mecanoscrit del segon origen* ha passat als nostres manuals i s'ha editat, a intervals espaiats, onze vegades més.

Però ara, en TT/7138, estem més ben informats. Ho estem, concretament, des de l'any darrer, quan els galaxonautes del nostre darrer programa Alfa 3 van descobrir un planeta, ara batejat Vòlvia, totalment desert i en el qual encara queden rastres d'una civilització de tipus humanoide altament evolucionada. Els nostres científics hi han trobat fragments de màquines que podrien correspondre perfectament als platets voladors o avions esmentats en el mecanoscrit; i, més important i decisiu, hi han recollit unes plaques d'un metall pràcticament indestructible idèntiques a les que trobem en el nostre text. Igualment important és l'existència, a Vòlvia, d'extensos arxius conservats en fulls del mateix metall, escrits segons un diguem-ne alfabet que només coneixia diverses formes de ratlles i de punts. Tot això és del domini públic.

En canvi, no ho és que els primers resultats, encara parcials i subjectes a revisió, del treball de desxiframent a què es lliuren els nostres homes de ciència sembla que assenyalin, entre altres coses, dos punts que ens interessen particularment en relació al mecanoscrit: una malura epidèmica d'origen desconegut, que els metges de Vòlvia no podien controlar, s'anava estenent uns 8.000 anys enrera pel planeta i amenaçava d'exterminar tots els seus habitants, els quals, i aquest és el segon punt a remarcar, van emprendre una exploració ultragalàctica amb vistes a localitzar un al-

tre planeta que reunís unes condicions ambientals semblants al d'ells per tal d'emigrar-hi i, si podien, salvar la raça. I sempre segons aquesta interpretació, que no és definitiva, ho repetim, en van trobar tres; un d'ells, no hi ha dubte, era la Terra. Però aquests planetes, si més no el nostre, eren habitats i els calia, doncs, netejar-los abans d'instal·lar-s'hi.

El procediment, que confirma les dades del nostre text, ens és prou familiar des del conflicte bèl·lic de TT/6028-30, quan per primera vegada un dels contendents descobrí i utilitzà el sistema Grac/D, des d'aleshores prohibit, gràcies al qual anihilà simultàniament dues ciutats, Romana i Nuclis. És clar que els habitants de Vòlvia el posseïen ja uns quants milers d'anys abans, si bé no el devien tenir tan perfeccionat, atès que les vibracions microestructurals que utilitzaren no eren prou potents per destruir els edificis de soca-rel; ho eren, en canvi, per provocar el conegut col·lapse cardíac que, a Romana i a Nuclis, no va deixar ni una persona en vida. D'altra banda, és sabut que aquestes vibracions únicament poden propagar-se en un medi d'una densitat més o menys homogènia i, per tant, que no poden comunicar-se, per exemple, de l'aire a l'aigua.

Els volvians, hem dit, volien instal·lar-se a la Terra. Però no s'hi van instal·lar. Per què? Ara entrem en el terreny de les conjectures. Una de dues: o bé l'epidèmia progressà més de pressa que no havien previst, o bé van preferir, fet i debatut, d'emigrar a un altre dels planetes que tenien en perspectiva. Si és això darrer,

un dia ho sabrem; és inevitable que, més tard o més d'hora, els nostres galaxonautes els trobin.

Totes aquestes dades, ignorades, naturalment, quan l'erudit i el marxant d'antiguitats discutien, tendeixen a donar al *Mecanoscrit del segon origen* la projecció històrica que, amb una intuïció tan encertada, pretenia Olguen Dalmasas. Ben cert, mai no s'han trobat ni els suposats quaderns originals ni l'arma mortífera arrabassada a una criatura aliena a la Terra, però això no ens pot estranyar; no és un argument contra l'autenticitat del mecanoscrit. Com tampoc no és una prova a favor que actualment perduri, encara, el cognom de Clarés.

L'obra, doncs, probablement va ésser escrita per un dels pocs sobrevivents de l'atac dels habitants de Vòlvia, per aquesta Alba que, amb el seu company, va pensar de seguida a salvar els arxius del saber humà, els llibres, i a assegurar la continuïtat de la nostra espècie. És hora, ens sembla, de preguntar-se seriosament si l'Alba no és la mare de la humanitat actual. Nosaltres ens inclinem per l'afirmativa. Calia que fos algú d'aquest tremp.

L'EDITOR

PER LLEGIR MILLOR

A L'ENTORN DEL TEMA

1 L'Alba i en Dídac viuen una relació amorosa en un entorn ben difícil. A la història de la literatura trobem d'altres parelles d'amants. La més famosa d'elles és, de ben segur, la de Romeu i Julieta, els quals tenen en comú amb els nostres protagonistes la joventut i el final tràgic.

Podreu lluir la vostra cultura literària: **quines d'aquestes parelles de ficció estan lligades entre si per una història d'amor?**

a) Tristany i Isolda. ❑
b) Tintín i Milú. ❑
c) Tirant lo Blanc i Carmesina. ❑
d) Pilar Prim i Marçal Deberga. ❑
e) Curial i Güelfa. ❑
f) Manelic i Marta. ❑
g) Merlí i Morgana. ❑
h) Dulcinea i Rocinante. ❑

2 Si heu respost sense cap mena de dificultat la qüestió anterior, **us convidem ara a dir el títol de l'obra protagonitzada per cada parella d'amants i quin és el seu autor.**

Per exemple, Pilar Prim i Marçal Deberga són els personatges centrals de la novel·la *Pilar Prim,* de l'escriptor català Narcís Oller. **Continueu**...

3 Com a la vida real, els herois literaris no sempre veuen correspost el seu amor. A la primera columna hi trobareu alguns d'aquests enamorats insatisfets i a la segona, l'objecte de les seves nits en vetlla. **Poseu-los per parelles, fa temps que ho desitgen!**

L'enamorat	L'altre/a
La Viuda Reposada	Curial
Cyrano	Pepona
Josafat	Tirant
Camar	Hipòlit
Plaerdemavida	Rosaura
Quixot	Dulcinea

4 A més del tema amorós, un altre aspecte important del *Mecanoscrit del segon origen* és l'afany de supervivència dels joves protagonistes.

Us plantegem una situació menys catastròfica que la que ells suporten, però més probable: es preveuen uns dies de fortes tempestes a la zona on viviu. **Penseu què us fóra imprescindible per a sobreviure durant quatre dies, tancats a casa a causa dels aiguats.**

Junt amb dos companys, **elaboreu una llista amb les deu coses que considereu més importants i ordeneu-les de la més necessària a la menys.** Discutiu quines són les prioritàries.

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

5 Ja deveu haver observat que aquest és un llibre que parla molt dels llibres. L'Alba sap que en ells hi ha recollits molts aspectes del saber que li seran útils per sobreviure en un món on les persones han desaparegut.

Classifiqueu en els apartats següents aquelles activitats pràctiques que heu après a partir de:

altres persones	llibres	televisió	informàtica

6 **Trieu una activitat que conegueu bé: un esport, un joc, una recepta de cuina, etc. Feu-vos un esquema de les seves normes o funcionament i també dels seus avantatges.**

Un cop a punt, situeu-vos davant l'auditori (amics, família, companys...) i **durant cinc minuts intenteu «vendre el producte» als qui us escolten.** Penseu que heu d'explicar com funciona, però també engrescar a fer-ho...

Si sou una bona colla, us suggerim que tres persones facin de jurat i valorin la claredat en l'exposició, el vocabulari adequat i la capacitat de convèncer que tinguin els participants.

7 Aquest és «el racó del bibliòfil». **Sabríeu completar els títols de les novel·les següents?** Totes elles tenen com a protagonistes, d'una manera o altra, els llibres:

a) .... de la rosa.
b) El .... Dumas.
c) La història ....
d) Farenheit ....
e) Don .... Mancha.
f) Si una nit ....

PARLEM DELS PERSONATGES

8 Alba és un nom ben apropiat per a la protagonista de *Mecanoscrit del segon origen*. Ens dóna al mateix temps la idea d'inici del dia, d'aurora i la de blancor, netedat, virginitat.

Molts noms de persona tenen un significat, sovint degut a la seva procedència grega o llatina. **Sabríeu relacionar amb fletxes cadascun dels noms següents amb el seu sentit? (Podeu consultar el** *Diccionari de noms de persona*, de J. M. Albaiges, Edicions 62.)

a) Eulàlia	1 Amic dels cavalls
b) Jordi	2 Pagès
c) Eugeni	3 Viril
d) Felip	4 Instruït
e) Laura	5 Eloqüent, de bona parla
f) Marc	6 Petit
g) Pau	7 Martell
h) Dídac	8 Ben nascut
i) Andreu	9 Triomf
j) Eusebi	10 De bons sentiments

9 Dels noms de persona que us proposem ara n'hi ha de procedència llatina, grega, basca, musulmana, hebrea i germànica. En trobareu dos de cada mena.

Ramon, Gabriel, Alí, Laura, Nabila, Xavier, Víctor, Begonya, Helena, Andreu, Rafel, Carles

Llatins:
Grecs:
Bascos:
Musulmans:
Hebreus:

10 **Quin d'aquests trets de caràcter us sembla més apropiat per definir cadascun dels protagonistes?:**

tossuderia, paciència, iniciativa, enginy, honestedat, innocència, simpatia, seny...

Alba	Dídac

Cerqueu almenys una cita del llibre on quedi reflectida alguna d'aquestes característiques. Per posar un exemple, fixeu-vos en aquest fragment, on l'autor defineix l'Alba com una noia «pugnaç». (L'adjectiu «pugnaç» és sinònim de lluitador, tenaç.)

> «Ella va passar-li el braç per l'espatlla amb un gest aconhortador i, sense abandonar la petita ràdio que pensava endur-se, va dir:
> —Ens en sortirem, Dídac; no et desanimis.
> —I què podem fer, tots sols?
> —Moltes coses. Per començar, dinarem.
> No tenien gana, però l'Alba sabia que els esperava una jornada molt dura, i estava disposada a lluitar; sempre havia estat una noia pugnaç.»

De no haver-se produït la catàstrofe amb què s'inicia la història narrada al *Mecanoscrit del segon origen,* com creieu que haurien estat les vides de l'Alba i en Dídac?

Manuel de Pedrolo, a l'apartat 33 del «Quadern del viatge i de l'amor», escriu això:

> «Però ella pensà que, de més gran, en Dídac hauria estat un pobre assalariat, potser un mecànic, i ella... què hauria estat, ella?»

Us proposem d'inventar una narració breu, que comenci a partir d'aquesta frase:

> «Aquell dimecres de setembre, l'Alba complia vint anys...»

12 Els dos protagonistes, però sobretot l'Alba, veiem al final del llibre que s'han convertit en mites per a les generacions següents.

A la nostra cultura, també hi ha força mites que han permès durant segles explicar-ne els orígens o definir-ne la manera de ser. Repartiu-vos la feina i **busqueu informació sobre:**

> **Adam i Eva, Zeus, Posidó, els atlants, Ròmul i Rem, el comte Arnau, Guifré el Pilós, Cleopatra, Marilyn Monroe, Elvis Presley i Els Beatles.**

Aleshores estareu en condicions de **muntar una «vetllada mitològica»** instructiva i agradable on, per torns, cada persona conti als altres una història diferent.

TOT SEGUINT L'ARGUMENT

13 Heu fet una atenta lectura de *Mecanoscrit del segon origen?* Per deixar constància de la vostra atenció i bona memòria, **responeu el qüestionari que trobareu tot seguit.**

(1) **En Dídac i l'Alba es coneixien abans de la catàstrofe?**
A. Sí, eren cosins
B. Sí, eren veïns
C. No es coneixien

(2) **La destrucció del món la provoquen:**
A. Uns platets voladors
B. El canvi climàtic
C. Una catàstrofe nuclear

(3) **La cadernera d'en Dídac es diu:**
A. Cuca
B. Xica
C. Tica

(4) **L'Alba es trenca:**
A. El canell
B. El colze
C. La tíbia

(5) **L'Alba és una noia:**
A. Bruna
B. Rossa
C. Pèl-roja

(6) **Quina mena de lectures trien l'Alba i en Dídac?**
A. Novel·les de ciència-ficció
B. Poesies amoroses
C. Manuals pràctics i tècnics

(7) **El poble dels protagonistes s'anomena:**
A. Valldaura
B. Benaura
C. Benabarre

(8) **Quina malaltia agafa en Dídac?**
A. La varicel·la
B. Una pulmonia
C. El xarampió

(9) **Quins d'aquests animals sobreviuen a la catàstrofe?**
A. Les gallines
B. Els conills
C. Les tortugues

⑩ **La criatura extraterrestre s'assembla a:**
- A. Una mena de pigmeu
- B. Una espècie d'hipopòtam
- C. Cap cosa coneguda

⑪ **L'extraterrestre es comporta de forma:**
- A. Sociable
- B. Agressiva
- C. Indiferent

⑱ **L'Alba i en Dídac no dediquen mal el seu temps a:**
- A. Jugar a cartes
- B. Enterrar morts
- C. Cultivar el jardí

⑱ **Quina muntanya visiten?**
- A. Pirineu
- B. Montseny
- C. Montserrat

⑭ **En Dídac vol aprendre a manejar un aparell, però finalment ho deixa córrer. Ens referim a:**
- A. Un tanc
- B. Un tren
- C. Un avió

⑱ **Per deixar constància de la civilització on han viscut, els protagonistes preparen un document a partir de:**
- A. Fotografies
- B. Dibuixos
- C. Filmacions

⑱ **Del seu món ha desaparegut del tot:**
- A. L'electricitat
- B. El petroli
- C. El gas butà

⑰ **L'Alba i en Dídac emprenen un llarg viatge:**
- A. Per mar
- B. Per terra
- C. Per l'aire

⑱ **En un moment del seu viatge, troben tres homes. Quina relació hi mantenen?**
- A. Els ignoren
- B. Hi parlen
- C. Els maten

⑲ **L'Alba i en Dídac tenen una criatura a la qual posen per nom:**
- A. Mar
- B. Maria
- C. Marçal

⑳ **Finalment, en Dídac mor a causa de:**
- A. Una malaltia desconeguda
- B. Un sostre que s'enruna
- C. Un nou atac extraterrestre

14 El *Mecanoscrit del segon origen* està redactat en forma de quadern d'anotacions, per un narrador en tercera persona i en temps passat. Seguint el mateix estil, **penseu en un dia important de la vostra vida i feu-ne una narració breu.** Però recordeu: ara descriviu com a espectador allò que vàreu viure com a protagonista!

15 En Dídac és molt jovenet quan el seu món és destruït. Pràcticament és educat per l'Alba. Com definiríeu les conviccions que aquesta li transmet respecte a la religió, la sexualitat o el racisme?

Organitzeu un petit debat tot comparant l'educació que rep en Dídac amb la que heu rebut vosaltres. Mireu d'establir-ne els avantatges i els inconvenients.

16 Entre tres persones, **prepareu una breu representació teatral** per escenificar la trobada de l'Alba i en Dídac amb la criatura extraterrestre. Per a fer-ho, haureu d'adaptar teatralment els apartats del 47 al 57 del «Quadern de la por i de l'estrany». També us caldrà tenir en compte aspectes com la música adequada, vestits, màscares o pintures, etc.

17 Si haguéssiu de fer la portada d'un treball sobre el *Mecanoscrit del segon origen* i us calgués fer-ne un dibuix representatiu, **en quina escena del llibre pensaríeu, per posar-la en imatges? Argumenteu la vostra resposta.**

Feu un dibuix que us sembli adient. Podeu organitzar-ne una petita exposició o un concurs.

18 Al «Quadern de la vida i de la mort» s'hi relata el naixement d'en Mar, el fill de l'Alba i en Dídac. Ells dos han llegit llibres d'obstetrícia i ginecologia per preparar-se. Però, en sabem res, nosaltres, del que és un part? Per comprovar-ho, intenteu de **definir les paraules següents** (En cas de dubte, consulteu el diccionari.)

Ginecologia:	
Obstetrícia:	
Llevadora:	
Placenta:	
Cordó umbilical:	
Nadó:	
Alletament:	

19 Al mateix «Quadern de la vida i de la mort» trobem la descripció de la mort i l'enterrament d'en Dídac. Igual que fa l'Alba, totes les civilitzacions han donat algun tipus de sepultura als seus difunts. **En aquest embolic de lletres hi trobareu els noms de nou monuments funeraris:**

S	E	D	I	M	A	R	I	P
E	A	T	O	R	R	A	D	A
P	L	R	C	U	A	T	M	N
U	O	D	C	A	B	M	O	T
L	X	O	I	O	P	I	P	E
C	N	L	O	T	F	T	R	O
R	I	M	A	C	O	A	L	A
E	N	E	R	T	S	P	G	O
T	O	N	I	P	S	O	T	S
M	O	R	T	A	A	N	R	U

UN PASSEIG PER L'ESPAI

20 Bàsicament, l'Alba i en Dídac es mouen en tres espais: Benaura, Barcelona i la costa mediterrània. En un paisatge malmès per l'atac extraterrestre, els edificis han estat enderrocats, però la natura segueix intacta.

El narrador ens parla de mars blavíssims i d'arbres propis dels països mediterranis, com els ametllers, les alzines, les figueres, els xiprers, els pins, les pomeres o els presseguers. **Els sabreu reconèixer?**

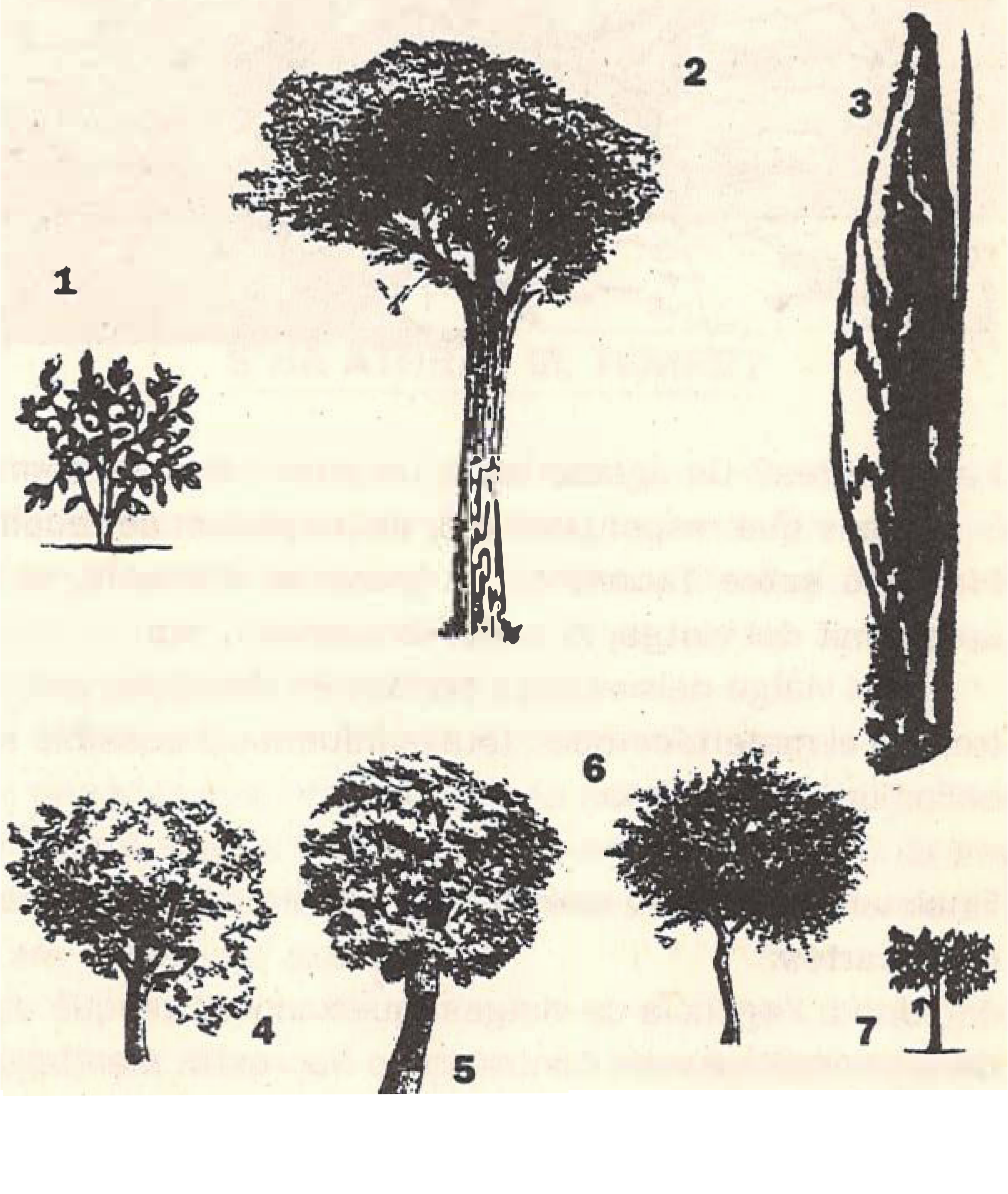

21 Al «Quadern del viatge i de l'amor» els dos protagonistes fan un preciós viatge per la costa mediterrània. Tot i que no és un viatge turístic, en gaudeixen molt. A continuació us donem la major part dels punts del seu itinerari. **Assenyaleu-los en el mapa i podreu seguir el seu recorregut.**

Anada: Badalona, Tossa, Niça, La Spezia, Manarola, Nàpols, Isquia, estret de Messina, Taormina.

Tornada: Capri, Tarquínia, Piombino, illa d'Elba, Gènova, Toló, Tossa, Badalona.

22 I a vosaltres? Us agradaria fer un creuer fins a Taormina?

Abans que respongueu res, **us proposem de recollir informació sobre Taormina, les maneres d'anar-hi, el preu aproximat del viatge, el canvi de moneda, etc.**

Si el viatge dels vostres somnis és decididament un altre, feu el mateix: cerqueu tota la informació possible sobre el lloc on voldríeu anar.

23 Finalment, imagineu que ja sou al país desitjat **i escriviu dues cartes:**

Una a l'agència de viatges, queixant-vos perquè alguna de les condicions del contracte no han estat mantingudes. Feu servir el **registre estàndard** per a redactar-la.

L'altra, a un amic/ga, explicant-li les anècdotes i els incidents de les vostres vacances. Aquesta, és clar, cal escriure-la en **registre col·loquial.**

24 **Relacioneu les definicions que trobareu tot seguit amb els espais que habiten l'Alba i en Dídac:**

a) casa agrícola que té terres de conreu adscrites:
b) edifici destinat a servir d'habitació humana:
c) cavitat subterrània:
d) casa petita i rústica:
e) cambra espaiosa, destinada a congregar-s'hi moltes persones:
f) remolc habitable arrossegat per un automòbil:

S'HA ATURAT EL TEMPS?

23 «Va ser aleshores que l'Alba, amb l'aprovació entusiàstica d'en Dídac, al qual feia gràcia de trobar-se en un començament, decidí d'instaurar una nova cronologia que batejà amb el nom de Temps Tercer i que regiria, retrospectivament, des de l'endemà del cataclisme.»

D'aquesta manera, al «Quadern del viatge i de l'amor», el narrador ens introdueix a una nova era de ficció. **Podríeu dir, però, com s'inicia l'era actual, la que regeix la nostra civilització occidental? I l'era musulmana? Quan comença l'any xinès, per exemple?**

(Podeu trobar la informació a qualsevol enciclopèdia. Constatareu que les maneres d'iniciar les cronologies són diverses.)

26 La manera de veure el pas del temps més lligada a la natura és, probablement, seguir el canvi de les estacions al llarg de l'any.

Dins la novel·la es fa molta referència als mesos i a les estacions. També es fa esment de les feines del camp més apropiades a cada moment. **Sabríeu completar el quadre següent?**

estació	activitat
	segar
	veremar
	sembrar
	adobar
	podar

I DE LA LLENGUA, QUÈ?

27 Al «Quadern de la destrucció i de la salvació» (apartats del 9 al 13) hi trobareu força lèxic que fa referència a l'enrunament de cases i pobles.

Feu-ne una llista el més completa possible i, en acabar, imagineu que teniu la possibilitat de tornar a edificar tot allò que s'havia ensorrat. Què necessitaríeu?

Materials	Eines	Oficis
calç	rasqueta	paleta
...	...	...

28 Seguim amb el mateix «Quadern de la destrucció i de la salvació». Probablement ja heu observat que el narrador fa servir un llenguatge més culte que no pas els personatges.

Amb l'ajut del context on les trobareu o, si convé, amb el del diccionari, **digueu què és:**

① *una resclosa:*

a) dona tancada a casa contra la seva voluntat
b) obra de fàbrica feta en un riu o canal, per elevar-ne el nivell
c) tuf especial que agafen les coses que han estat llarg temps en un lloc poc ventilat

② *el vòrtex:*

a) remolí que es forma en una massa de fluid
b) punt en què concorren els dos costats d'un angle
c) part extrema d'una extensió superficial

③ *una ensulsiada:*

a) acció de sentir l'olor d'alguna cosa
b) que produeix un estat abaltit, sense ànim
c) esfondrament de terres, roques, parets, etc.

④ *escatainar:*

a) fer, la gallina, el seu crit
b) llevar, gratant, allò que forma una capa adherida a la superfície (d'alguna cosa)
c) donar menys del que convé o pertoca

⑤ *sebollir:*

a) en termes culinaris, daurar molt bé un sofregit
b) posar a la tomba un mort
c) càlcul format en una glàndula sebàcia

⑥ *un talús:*
a) dit d'una persona obtusa, mancada de vivor
b) cos vegetatiu no diferenciat en arrel, tija o fulles
c) inclinació del parament d'un mur o d'un terraplè

29 Del món on viuen l'Alba i en Dídac, desapareixen pràcticament totes les persones i els animals. Només sobreviuen els ocells i els peixos.

Per aquest motiu, tot sovint els protagonistes troben esquelets, d'homes, de dones, de criatures... L'Alba sap distingir l'esquelet masculí del femení, per la pelvis.

Repasseu els vostres coneixements d'anatomia tot relacionant els noms dels ossos indicats a continuació amb el número del dibuix que els correspongui:

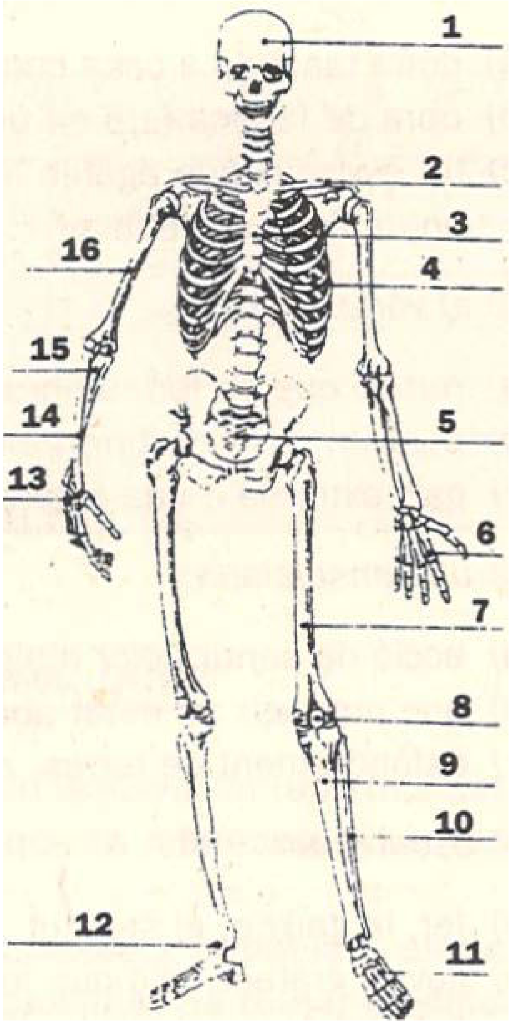

húmer, cúbit, radi, carp, crani, tars, clavícula, metatars, peroné, estèrnum, costella, tíbia, ròtula, sacre, metacarp, fèmur

30 Ja hem vist que **els ocells** sobreviuen a la catàstrofe. Al llarg del llibre els anem trobant, però, alegres com estan en un món tot per a ells, han emprès el vol per venir-nos a fer una curta visita. **Els podeu cridar pel seu nom?**

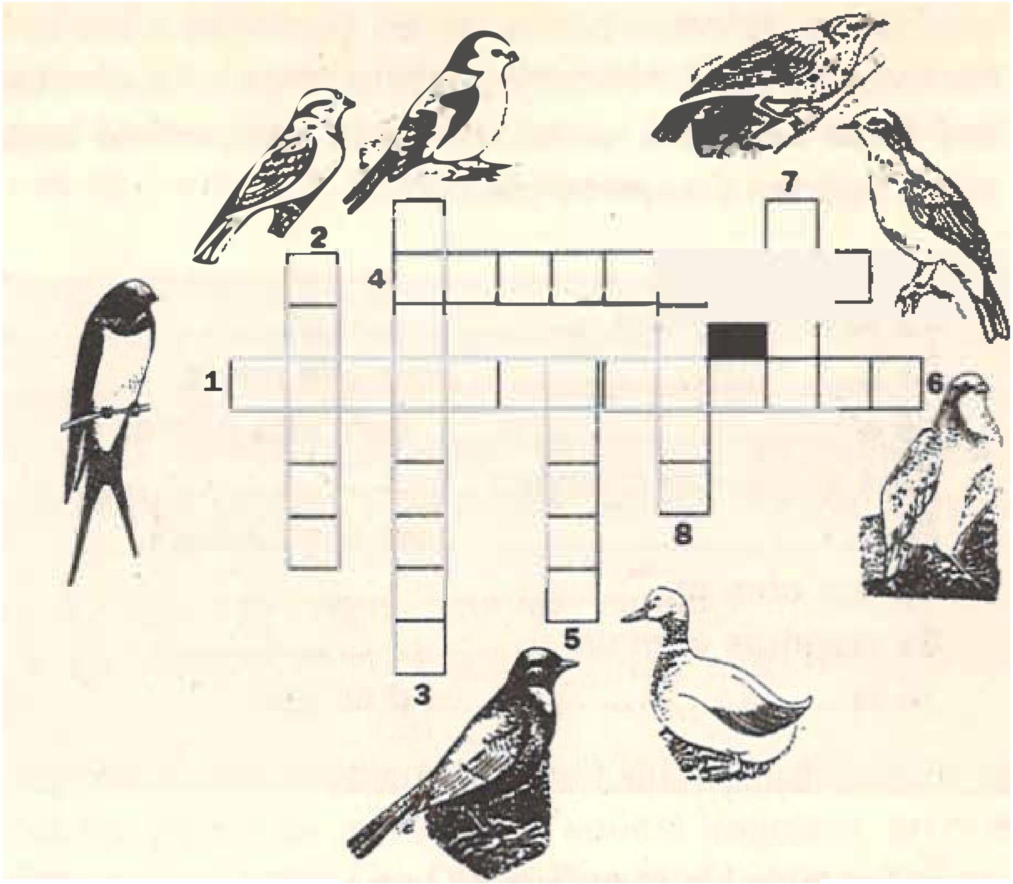

31 En un planeta ple d'ocells, segur que les cançons, les dites i les frases fetes que els tenen com a protagonistes augmentaran.

Us convidem a fer una narració que inclogui el major nombre possible d'expressions referides a les aus. Per exemple, podríeu començar així: «La Maria, eixerida com un pardal...», o bé «El detectiu adreçà la seva mirada d'àliga...».

32 Alguns personatges públics són sovint objecte de comentaris divertits o d'acudits a causa de dur un cognom que fa referència a un animal. Fixeu-vos-hi bé i veureu que hi ha força gent que duu noms o cognoms com Colom, Lleó, Moix... **Feu, entre tots, un llistat de tots els noms o cognoms de persones que tenen a veure amb el món animal.**

33 Tant la tradició literària culta com la popular han atribuït qualitats o defectes propis de les persones a les bèsties. Per exemple, el lleó ha simbolitzat la força, el poder. **Les frases fetes següents parteixen de la comparació amb animals. Sabríeu completar-les?**

És astut com una ....
És .... com una mona.
Té el .... com una girafa.
Està grassonet com una ....
És .... com una tortuga.
Viu sol com un ....
És mandrós com un ....
Té la .... d'un gos.

34 Us presentem un fragment de la narració (inici de l'apartat 6 del «Quadern de la vida i de la mort») d'on, misteriosament, han desaparegut alguns mots. **Mireu de completar el text, mantenint el mateix nivell de llenguatge, força culte.**

«(6) I aquella conversa també va tenir la virtut de fer-li veure que ara en Dídac ja era prou gran per evitar-li   o respostes poc satisfactòries quan es referien, ni que fos   , a temes que una diferència d'educació feia   . En lloc de defugir, doncs, va   ara les ocasions d'anar fins al fons del seu pensament i sovint, mentre   llibres o s'ocupaven en d'altres   d'una utilitat més   , es lliuraven a petites discussions sobre problemes   , de segur, pensava l'Alba amb una mica d'   , exposats d'una manera tan   que haurien fet riure una persona   instruïda.»

36 Preneu de nou el fragment anterior, que ja haureu reconstruït i consultat a la novel·la (i al diccionari, si cal) i **transformeu-lo en un text més col·loquial.** N'heu de mantenir el sentit, però feu-lo més expressiu i familiar, tot utilitzant signes de puntuació, frases fetes, etc.

36 Tota la narració del *Mecanoscrit* està feta en temps passat i en tercera persona, excepte el darrer apartat, el 61 de l'últim quadern, on el narrador és la protagonista, l'Alba, i ens parla en primera persona. **Us proposem d'experimentar amb els temps verbals i reescriure aquest mateix apartat 61:**

a) en tercera persona, com els anteriors
b) en primera persona del singular, però en futur simple

37 Tornem a tenir problemes: algun virus estrany se'ns ha endut els signes de puntuació d'aquest fragment, on hi ha un diàleg entre l'Alba i en Dídac. **Ens ajudareu a reconstruir el text, posant-hi els signes que hi manquen?** Gràcies!

«Potser per això al cap d'una estona van posar-se a parlar de la vida d'abans a Benaura o en parlà més aviat la noia perquè en Dídac es va quedar aviat silenciós i després quan ella va fer-li-ho remarcar digué Pensava que si no hagués passat tot això no series la meva dona És clar que aleshores suposo que no m'hauria importat però ara en pensar-hi No tornaries enrera doncs si podies No ho sé Alba no ho sé Ja sé que és molt gros això que dic però no no hi tornaria»

36 Per acabar, us demanarem que agafeu el mateix text de l'exercici anterior i el reescriviu de forma que el convertiu tot a **l'estil indirecte.** Tingueu especial cura amb els canvis que haureu d'introduir a les formes verbals que apareixen en el diàleg.

ANOTACIONS

ANOTACIONS

ANOTACIONS

SUMARI

Mecanoscrit del segon origen, una porta oberta a la literatura, per Carme Ballús Molina 5

Mecanoscrit del segon origen 29
Quadern de la destrucció i de la salvació 31
Quadern de la por i de l'estrany 67
Quadern de la sortida i de la conservació 107
Quadern del viatge i de l'amor 145
Quadern de la vida i de la mort 185

Per llegir millor *Mecanoscrit del segon origen* 231

MANUEL DE PEDROLO (l'Aranyó, Segarra, 1918 - Barcelona 1990), Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, és un dels escriptors més importants, i sens dubte el més prolífic i el més llegit de la literatura catalana del segle xx. Entre les seves obres cal destacar *Avui es parla de mi*, *Totes les bèsties de càrrega*, el cicle de novel·les «*Temps Obert*» i *Mecanoscrit del segon origen*, totes elles publicades per Edicions 62.

Amb el títol de *Mecanoscrit del segon origen* és conegut, l'any 7138 de la nova era, el llibre que més de quatre mil anys enrere havia estat rescatat de l'oblit i que ocasionà fins i tot serioses discussions entre els entesos d'aquell temps. ¿Obra de ciència-ficció, com pretén l'erudit Eli Raures, o memòries autèntiques d'un dels pocs sobrevivents de la catàstrofe que destruí la civilització, com opina el marxant d'antiguitats Olguen Dalmasas? ¿És l'Alba, la seva protagonista, un personatge de novel·la o bé la mare de la humanitat que s'ha refet gairebé a partir de zero? Aquesta noia de catorze anys, «verge i bruna», com diu ella mateixa, es dreça del text amb un poder de suggestió tan extraordinari que costa de creure que algú, ni que sigui Manuel de Pedrolo, pugui haver-la inventada. ¿D'on l'ha treta? ¿D'on li ha vingut, el mecanoscrit?

Fotografia: AGE

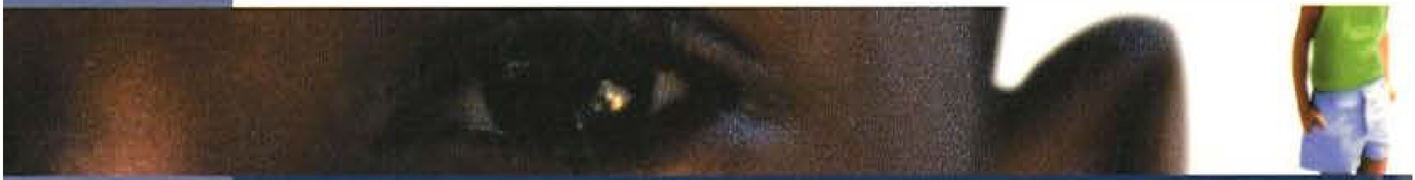

Manuel de Pedrolo
Mecanoscrit del segon origen

Disseny de la coberta: Andy Noguerón

butxaca 62